

ČASOPIS
ZAMESTNANCOV
š. p. LESY SR
BANSKÁ BYSTRICA
september 2008

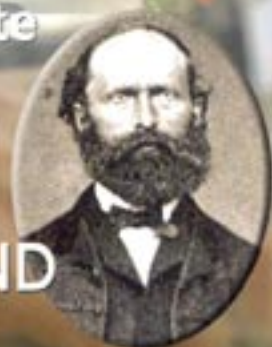
9 Lesník

Lesníci chránia les rukami,
ochrancovia prírody jazykom

Nebol by už nežive,
ak by ostal v meste

Tradície žijú

Téma mesiaca: WILLIAM ROWLAND

Lesník,

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

redakčná rada

Ing. Ján Mičovský, CSc.,
Ing. Jozef Marko,
Ing. Lucia Hanková,
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,
JUDr. Milan Vančo,
Eva Šipošová (elév žurnalistiky,
študuje na Fakulte mediálnej komunikácie na Trnavskej univerzite)

predseda redakčnej rady

Ing. Jozef Djubek

výkonný redaktor

Mgr. Peter Gogola,
www.lesy.sk,
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

rada stálych prispievateľov

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,
Ing. Radoslav Lorko,
Ing. Igor Vizslai,
Ing. Boris Pekarovič,
Dáša Pavlovičová,
Ing. Jaroslav Kobza,
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,
Ing. Ľuboš Tuľak, Ing. Marcel Fiala,
Ing. Ladislav Dochán,
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,
Ing. Marek Tabernaus,
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,
Dušan Dávid, Ing. Jozef Staško,
Rudolf Halák, Martin Matys

grafická úprava

Mária Gálová, Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum,
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

náklad: 3000 výtlačkov

foto obálka

Eduard Genserek
Rozhodca disciplíny smerová stínka
Ing. Alexander Šagát hodnotí výkon pretekára na súťaži Oravský pohár – DREVORUBAČ 2008

adresa redakcie

Námestie SNP č.8,
975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78,
Fax: 048/434 41 91

registrácia

MK SR B 13 r. č. 3821/2007
zo dňa 1. 8. 2007

Obsah

- 2** **Obsah**
- 3** **Editorial**

Spýtali sme sa...
Téma mesiaca:
William Rowland
- 4** **Osobnosti**
- 5** **Odborná spolková a osvetová činnosť Williama Rowlanda**
- 7** **Oravský pohár – Drevorubač 2008**
- 8** **Nový minister pôdohospodárstva**
Zlatý kosák pre Odštepny závod Semenoles
- 9** **Tradicie žijú!**
J. Mindáš: „Podarilo sa nám zburcovať svetovú verejnosť“
Generálny riaditeľ š.p. LESY SR je členom tímu oceneného Nobelovou cenou
...aspoň kvapka
- 10** **Ďalšia úspešná sezóna**
- 11** **Lesníci chcú vedieť, na čom sú**
Čo bude ďalej s požiariškom Kolomazníčka pri Starých Horách?
- 12** **Lesy a lesníctvo – riziká, výzvy, riešenia**
- 13** **„My chránime les rukami, ochrancovia jazykom“**
Lesník na LO Kunerad, LS Rajecké Teplice, Milan TURSKÝ starší
- 14** **Osemnásť Dni sv. Huberta v Svätom Antone**
Úspech našich strelcov
- 15** **Prieskum záujmu o zamestnanie v š. p. LESY SR medzi študentmi – absolventi stredných lesníckych škôl a Lesníckej fakulty TU Zvolen**
- 16** **Niektorí ľudia sa asi zbláznili!**
Lesníkov konečne podporili aj iní. Racionálne zmyšľajúci odborníci sa dávajú dohromady a apelujú na verejnosť
- 19** **Lesoturistický zájazd OZ Sobrance na Zakarpatskú Ukrajinu**
- 20** **Typológ**
„...mohli sme Európe ponúknuť už dnes to, čo bude zajtra určite hľadať!“
- 22** **Chcete predať drevo? Radšej kúpte sadenice!**
- 24** **Je žiaduce, aby rozhodnutia boli vykonateľné!**
Z argumentácie Ministerstva životného prostredia SR z júna 2008 vyplýva
- 25** **„Ochranári zachránili suchý les...“**
Vedúci LS Malužiná Ing. Valach smutne konštatuje
- 27** **Nemôžeme to nechať iba na prírodu!**
Kalamita pod Babou Horou postupuje. Lesníci z LS Oravská Polhora
- 28** **Očakávajú pokles výskytu lykožrútov**
Lesníci z OZ Námestovo inštalovali na druhé rojenie 250 lapačov s entomopatogénnou hubou
- 29** **VII. Pro Silva a borovica lesná**
Prírode blízke obhospodarovanie lesa
- 30** **V. ročník futbalového turnaja v malom futbale o putovný pohár generálneho riaditeľa**
- 31** **Jozef Híkl: Polom**
Víkend na lesníckej chate
LESY pre oddych a dovolenku - LESY pre všetkých
Fotosúťaž: Podelte sa s nami o vaše neopakovateľné zábery z prírody!
- 32** **Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia**
- 33** **Jeho odchovanci sú v celej Európe**
O chovateľovi bavorských farbiarov Františkovi VRLÍKOVÍ
Stromy extra: Katalpa bigóniova – Catalpa bignonioides WALT.
- 34** **Inzercia**
- 35** **Záhrada**
Trafené husi zagágali
Prečo mám rada les
- 36** **Uveríte?**
Krížovka
- 37** **Medaile z poľovníckych výstav I.**
Poľovnícky receptár
- 38** **Pre deti**
- 39** **Kalendár podujatí**
Životné jubileá
- 40** **Oslavy SNP v Pohronskom Bukovci**

Vážení kolegovia, vážení čitatelia Lesníka, aktuálny hospodársky výsledok, ktorý LESY SR, š.p. dosiahli k I. polroku 2008 je 247 miliónov korún, čo je o 10 miliónov viac, ako bolo plánované. Je to však z dôvodu dostatočných rezerv na pestovnú činnosť, ktoré boli vytvorené v minulých, ekonomicky priaznivejších rokoch, vďaka ktorým sa podarilo sanovať výpadky z tržieb v obchode s drevom. Ceny dreva v rámci pretrvávajúcej krízy v drevospracujúcom priemysle poklesli až do 10%, vďaka čomu sa tržby š.p. LESY SR znižujú o cca 400 až 500 miliónov korún. Tento stav, spolu s ďalšími nákladmi: napr. v podobe povodňových škôd z júla tohto roka, kedy záplavy a privalové dažde poškodili majetok v deviatich odštepných závodoch š.p. LESY SR v sume viac ako 80 miliónov korún, či náklady na revitalizačné a obranné opatrenia veternou a podkôrníkovou kalamitou poškodených smrečín, ktoré si vyžiadali 306 miliónov 769 tisíc korún, avizujú, že nasledujúce obdobie výrazne poznamená ekonomiku podniku. A to aj napriek viacerým racionalizačným opatreniam i rozbehnutým europrojektom na prefinancovanie revitalizácie smrečín a výstavbu protipožiarnych ciest a nádrží.

Výrazný výpadok v tržbách z obchodu s drevom, nulové dotácie zo strany štátu, povinnosť odvieť podľa Zákona o štátnom rozpočte č. 608/2007 do rozpočtovej kapitoly Ministerstva pôdohospodárstva SR 200 miliónov Sk a to preddávkovým spôsobom - teda k termínu 31.10.2008, a tiež dlhodobu odkladanú odpredaj prebytočného hmotného ma-

jetku v správe LESOV SR, š.p., ktorý bývalá ministerka Zdenka Kramplová uvoľnila smernicou 1534/2008-250 až v máji tohto roku, prispeli k rozhodnutiu preklenúť toto náročné obdobie žiadosťou o úverový rámec. LESY SR, š.p. preto požiadali banku o úverový rámec formou „konto korent“, ktorý umožňuje disponovať s pôžičkou do 700 miliónov korún, pričom sa nemusí vyčerpať plná suma. Je to úplne prirodzené ekonomické správanie, nakoľko sa jedná o časové preklenutie momentálneho nedostatku financií z horeuvedených príčin.

Keďže predaj prebytočného hmotného majetku sa naplno rozbehol a väčšina žiadostí o poskytnutie dotácií z eurofondov je vo vysokej bodovej prioritě, poskytnutý úverový rámec nevnímame ako „časovanú bombu“, ale ako bežný podnikateľský postup. V tomto ohľade treba zdôrazniť, že čerpanie úverov nie je pre podnik LESY SR novinkou: už v čase založenia podniku LESY SR, š.p. v októbri 1999 prevzala novovzniknutá firma od pôvodných siedmych štátnych podnikov úver vo výške 260 miliónov korún a to v čase, keď ešte lesy dostávali dotáciu zo štátneho rozpočtu na prevádzku lesníckej činnosti. Rovnako aj v roku 2003 čerpali LESY SR úver vo výške 107 miliónov korún, ktorý bol splatený ešte v tom istom roku. Ročný obrat tržieb podniku sa pritom pohybuje na úrovni 7 miliárd korún – to je ďalší dôvod, prečo nepovažujeme výšku úverového rámca za rizikovú. A v rámci odpredaja hmotného investičného majetku formou verejnej súťaže za najvyššiu ponúknutú cenu počítame s príjmom vo výške cca 275 miliónov korún, ktoré by sa na účtoch podniku mali objaviť v závere roka.

LESY SR, š.p. si pritom uvedomuje, že časť riešenia je aj v sebareflexii a preto v rámci Stratégie rozvoja podniku na najbližšie roky intenzívne pripravuje návrh na reštrukturalizáciu firmy. Cieľom by tak malo byť vytvoriť podnik, schopný pružne a efektívne reagovať na rôzne zmeny (výkyvy cien dreva na trhu, konkurenčný tlak, zmeny cien lesníckych služieb vstupom do eurozóny atď.).

Ing. Luboš Németh
ekonomický riaditeľ š.p. LESY SR

Anketa

Ing. Marián ŠTURCEL,
Štátne lesy TANAPu

Medveď ako divo žijúce zviera má človekom nepredvídateľné reakcie. Nesprávna reakcia človeka pri strete môže zvýšiť ohrozenie medveďom. Nepoznajú detaily účinku a spôsobu použitia spreja však nemôžem ho zatiaľ ani odsúdiť ani potvrdiť. Osobne sa nechystám si ho kúpiť.

doc. Pavel HELL, popredný
poľovnícky odborník
na Slovensku

Osobné skúsenosti so sprejom proti medveďom nemám, ale z americkej literatúry

Spýtali sme sa:

Médiá prednedávnom priniesli informáciu o tom, že na trhu je dostupný sprej proti medveďom. Dôverujete takémuto obrannému prostriedku? Odporučili by ste ho turistom alebo zberačom lesných plodov?

viem, že je pomerne účinný a zasiahnutý medveď spravidla (ale nie vždy) odbehne. No lepšia je aspoň nejaká ochrana ako žiadna. Len aby ho nezneužívali zloději a iní zločinci.

Ing. Vladimír HLINKA,
poľovný referent OZ
Revúca

Je ťažké sa k tomu vyjadriť, keďže nepoznám princíp jeho účinku ani spôsob použitia. Otázka však je, či ho stihne napadnutý použiť pri náhlom neavizovanom útoku. V určitých situáciách však môže pomôcť.

Ing. Miroslav PRIECHODSKÝ, poľovný
referent OZ Liptovský
Hrádok

Ak by som bol

marketingovým pracovníkom výrobcu určite áno, ako poľovný referent a turista ho nevyužívam ani nebudem využívať.

Bela LISÁKOVÁ,
redaktorka týždenníka
Farmár

V každom prípade áno. Aj pokiaľ by som ho použila iba v skutočne krajnej situácii. Otázka je, či by som si vtedy na sprej spomenula. Pýtala som sa už niekoľkých lesníkov, ľudí znalých, ako sa správať, keď stretnete medveďa a v podstate nič použiteľné som sa nedozvedela. Naposledy, keď nás vystrašil medveď, som zabehla svoj životný čas na dlhé trate, ale keby si to bol maco skutočne rozmyslel, tak viem, že nemám šancu.

Erik BALÁŽ, člen
lesoochranárskeho
zoskupenia VLK

Myslím si, že sprej je použiteľný takmer výlučne v prípade synantropných (kontajnerových medveďov). Tie sa môžu približovať k človeku postupne z väčšej vzdialenosti a človek má čas sprej použiť. V prípade normálnych medveďov je sprej použiteľný len výnimočne. Stretnutie na tak blízku vzdialenosť kedy je sprej použiteľný, sú veľmi vzácne, takže väčšina ľudí sprej určite nikdy nevyužije. V prípade konfliktu na naozaj blízku vzdialenosť je rýchle použitie spreja tiež otáznne.

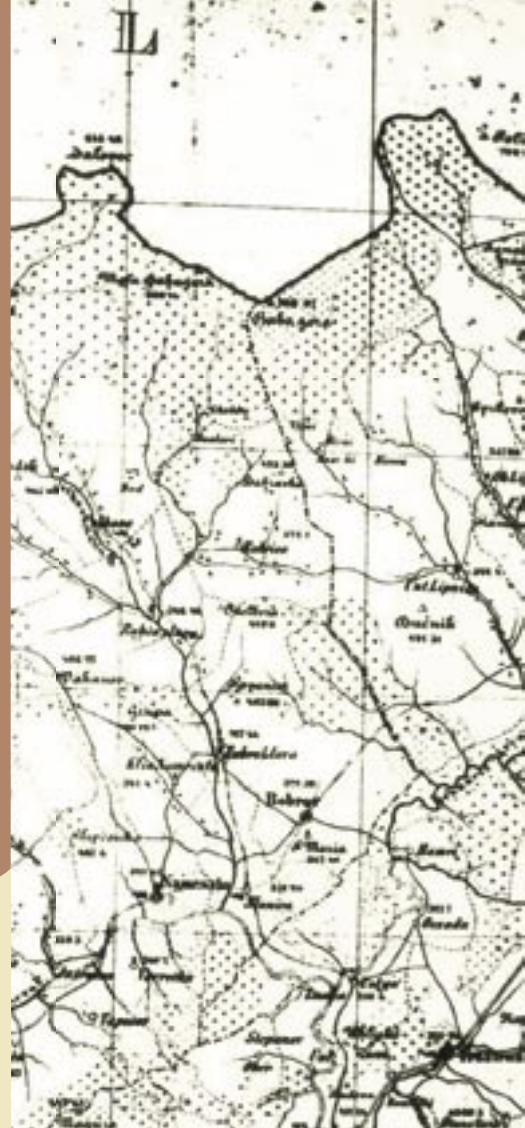
William Rowland

(1814–1888)

– zakladateľ prvého lesníckeho spolku v Uhorsku

„Všetko to robím ako občan milej vlasti našej.“

Osobnosti

Jozef CYPRICH

Písal sa rok 1814, keď sa 9. septembra v Jiříkove neďaleko Děčína v rodine Rowlandových narodil syn, ich v poradí deviate (predposledné) dieťa. Rodičia Robert, obchodník s plátnom z anglického Richmondu a matka Magdaléna, Češka, pochádzajúca tiež z obchodníckej rodiny, mu dali meno Wiliam. Vyrastal v okolí nádhernej polabskej prírody, v zajatí lesov. Zo strany rodičov sa mu dostalo náležitého vzdelania. Meštiansku školu vychodil v Žitave. Následne sa vyučil za tkáča s perspektívou pokračovať v otcových šľapajach. Krach jeho otca ho donútil v roku 1833 opustiť rodinu a rozhodol sa študovať na pražskej polytechnike. Získal všestranné vzdelanie vo viacerých disciplínach. Po absolvovaní štúdií sa zamestnal u vynikajúceho lesníka Adama Seidla. Bol to rozhodujúci medzník v jeho živote, odteraz sa bude venovať lesom. Svoje

presvedčenie potvrdil následným štúdiom na lesníckej akadémii v nemeckom Tharandte, ktoré ukončil v roku 1840. Dlhých desať rokov pracoval ako odhadca a oceňovateľ (taxátor) v južných Čechách. Tam sa aj zoznámil a oženil s Améliou Heinikeovou, dcérou saského vrchného lesmajstra. Splodili dvoch synov a dcéru. Za ten čas sa mu južné Čechy stali malými, mal vyššie ambície. Priťahovala ho Viedeň, centrum Rakúsko-Uhorska. Preto v roku 1850 využil ponuku pracovať ako komisár uhorskej lesníckej katastrálnej služby v neďalekom Györi. Pri svojich častých cestách zo Zadunajska učarovala mu príroda a najmä lesy horného Uhorska, dnes Slovenska. Po vyhranom konkurze na lesného správcu uchytil sa v nemecky hovoriacej Kremnici. Po piatich rokoch odišiel v roku

1855 do Banskej Bystrice, aby sa na krátky čas venoval úprave, obnove a ochrane lesov, projektovaniu lesných parkov (Sliač). Od roku 1856 pôsobil postupne ako poľný, neskôr ako lesmajster v Brezne, Bratislave, Oravskom Podzámku. Súčasne sa vo svojom pôsobisku venoval zalesňovaniu holín. Venoval sa škodlivému pôsobeniu imisii na lesy. V roku 1856 ako prvý na Slovensku poukázal na ich vplyv na ihličnaté porasty v Tajove a navrhol pestovať odolnejšie druhy. Bol projektantom, staviteľom a v roku 1867 aj pri spustení takmer dva a pol kilometra dlhej lesnej dráhy v Kohútove (terajšia Oravská Polhora). Počas pôsobenia v Oravskom Podzámku vznikol jeho spis o význame lesov **Z ktorého ohľadu je potrebné na holách a vysokých vrchoch náchádzajúce sa stromy a kreviny nenivočiť?**, kde

Z ktorého ohľadu je potrebné na holách a vysokých vrchoch náchádzajúce sa stromy a kreviny nenivočiť ?

Já vám najprv vyprávát chcem, že dobrý Bůh hory a lesy nešťvoril len preto aby člověku len dřevo k stavbám a k ohřevu dávali; ale aby ešte jiné a to o mnoho vyššie cíle napomáhaly, a proto jich láchkomyslně a svervolně tajit a pustošit nemáme.

William Rowland
lesní mistr

keď poukázal na nezustupiteľnú úlohu lesa pri ochrane pôdy a zadržiavaní vody.

Už na začiatku svojho pôsobenia v Györi sa prejavil ako skúsený od-

borník v otázke lesov, neustále pociťoval potrebu spolupráce, výmeny skúseností a koordinovaného postupu všetkých pracovníkov v lesnom hospodárstve. Preto spoločne s ostrihomským lesmajstrom F. Smetáčkom založil 30. júna 1851 v Ostrihome stavovskú organizáciu s názvom **Uhorský lesnícky spolok** (Ungarischer Forstverein) so sídlom v Bratislave. Jeho náplňou bolo napomáhať zvyšovaniu odbornej úrovne lesných zamestnancov a vplývať na rozvoj lesného hospodárstva v Uhorsku. Násilná maďarizácia neobišla ani tento spolok, aj keď statočne odolával celých desať rokov. Pomaďarčenie vyvrcholilo v roku 1866, kedy bol premenovaný na Országos Erdészeti egyesület (Krajinská les-

W. Rowland s manželkou

nícka jednota). Rowland, ktorý odmietal naučiť sa písať a hovoriť po maďarsky, dva roky predtým odišiel do Oravského Podzámku. Začiatkom 70. rokov sa jeho zásluhou tamojší Hospodársky spolok venoval pokrokovým formám poľnohospodárstva a ochrane lesov na Orave.

Po penzionovaní odchádza v roku 1883 k svojej dcére do nemeckého Waldenburgu stráviť posledné roky svojho plodného života. Lesy, ktorým venoval celý svoj život, navždy opustil vo veku 74 rokov dňa 29. novembra 1888.

Je prinajmenšom pozoruhodné, že ako cudzinec urobil pre Slovensko tak veľa. Ako sa neskôr priznal, považoval Oravu a Uhorsko za svoju vlasť. ■

Odhalenie pamätnej tabule W. Rowlanda v Oravskom Podzámku júl 1973

Do základnej odbornej problematiky lesného hospodárstva prenikol W. Rowland prostredníctvom taxačných prác, ktoré od roku 1842 vykonával v lesoch juhočeských panstiev Nové Hrady (Gratzen) a Rožmberk v oblasti Třebone. Nadobudnuté skúsenosti využil aj vo funkcii komisára uhorskej lesníckej katastrálnej služby v Rábe (Győr), do ktorej ho vymenovali v roku 1852. Tam sa v rámci svojej pôsobnosti oboznámil s hospodárením v lesných oblastiach severného Zadunajska (župy šopronská, rábska, šomoďská a mošonská vrátane ich lesných panstiev). K taxačnej práci sa opäť vrátil počas svojho pôsobenia na Orave kde ako lesmajster riadil rozsiahle zariadenie práce v komposesorátnych lesoch

Odborná, spolková a osvetová činnosť Williama Rowlanda

Július BURKOVSKÝ

Skutočne obdivuhodná je všestrannosť záujmov Williama Rowlanda, ktoré podmieňovali jeho činnosť. Bol predovšetkým taxátorom, ale aj skúseným lesným hospodárom, ochrancom lesa a prírody, projektantom, organizátorom spolkovej činnosti, rybárom, včelárom, ovocinárom, publicistom i zakladateľom oravského múzejníctva. Vychádzal pritom z vedomostí nadobudnutých na pražskej polytechnike, Lesníckej akadémii v Tharandte, ďalej z poznatkov získaných štúdiom odbornej literatúry alebo prevzatých od popredných lesníkov svojej doby, prípadne aj zo spolkových podujatí spojených s naučnými exkurziami.

(1878 – 1883). Na tento účel Rowland postupne zostavil v rokoch 1867 – 1882 výnosové tabuľky pre jedľu, smrek a buk.

Počas pôsobenia vo funkcii lesmajstra mestských lesov v Bratislave (1856 – 1864) sa Rowland venoval problematike zalesňovania štrkovitých pôd v okolí Dunaja a pustých svahov na úpäti Malých Karpát, ako aj prevodom nekvalitných výmladkových lesov na lesy vysokokmenné. Za roky 1858 – 1863 v bratislavských mestských lesoch vysadili takmer 2 milióny sadeníc, s prevahou borovice. Rowland sa tu venoval aj introdukčným pokusom s cudzokrajnými drevinami. Po príchode na Oravu v roku 1864 sa aj tam naplno venoval rozsiahlym zalesňovacím prácam a zakladaniu na to potrebných lesných škôlok. Počas jeho pôsobenia v lesoch Oravského komposesorátu vy-

sadili na ploche 9.450 ha asi 30 miliónov sadeníc s prevahou smreka a vysiali okolo 320 q lesného osiva. Vzhľadom na značný úbytok jedle snažil sa na jej podporu uplatňovať úzke, zmladzovacie ruby. Vždy dbal na šetrné zaobchádzanie s drevnou hmotou. V záujme zlepšenia dopravy dreva dal obnoviť staré vodné nádrže na plavenie dreva (Jalovec a Borsučie) a v rokoch 1864 – 1866 postaviť nové (Flajšová a Furandová). Za Rowlanda v roku 1867 postavili pri Oravskej Polhore lesnú gravitačnú dráhu Kohútová s dĺžkou 2.345 metrov a v roku 1875 otvorili dve parné píly (Zákamenné a Oravská Polhora).

Z hľadiska ochrany prírodného prostredia je významná jeho snaha o zaradenie porastov na hornej hranici lesov medzi lesy ochranné, v ktorých možno

ťaživ len výberkovým spôsobom. Už vtedy si uvedomoval všestranný význam lesa, jeho vplyv na zmiernovanie klímy, zachytávanie vlhky, ochranu pôdy a blahodárne účinky na zdravie človeka. Vyplýva to aj zo slovensky napísanej a v roku 1867 vydanéj brožúrky **“Z ktorého ohľadu je potrebné na hôľach a vysokých vrchoch nachádzajúce sa stromy a kroviny nenivočiť”**, v ktorej uvádza: **„Ja vám najprv vyprávať chcem, že dobrý boh hory a lesy nestvoril len preto, aby človeku len drevo k stavbám a k ohrevu dávaly, ale aby ešte jiné a to omnoho vyššie ciele napomáhali a preto ich lachkomyselne a svévolne ťažiť a pustošiť nemáme“**. Odsudzoval chytanie a vybijanie dravej zveri karpatských lesov (medveď, vlk). V roku 1867 uverejnil v „Obzore“ sériu slovensky písaných článkov pod názvom „Ochrana lesov a vôd“.

Z projektantskej činnosti W. Rowlanda možno spomenúť vytrasovanie lesnej cesty z Čierneho Balogu na Sihlu v roku 1855 počas jeho krátkeho pôsobenia v Banskej Bystrici. Navrhol aj parkovú úpravu kúpeľov Sliač.

Spolková činnosť W. Rowlanda začala v roku 1849 členstvom v Českej lesníckej jednote, a to už v nasledujúcom roku po jej založení. Zúčastňoval sa na jej podujatiach a ostal jej verný až do svojho pokročilého veku. Bol spoluzakladateľom Uhorského lesníckeho spolku (Ungarischer Forstverein) s nemeckou rokovacou rečou, ktorý vznikol v roku 1851 v Ostrihome a potom mal sídlo v Bratislave. V spolkovom časopise Mittheilungen des Ungarischen Forstvereines (Oznamy uhorského lesníckeho spolku) uverejňoval W. Rowland svoje referáty s rôznou lesníckou tematikou a počas bratislavského pobytu tento časopis aj redigoval. Zúčastnil sa väčšiny valných zhromaždení tohto spolku (1851 – Ostrihom, 1853 – Banská Bystrica, 1854 – Pécs, 1855 – Bratislava, 1856 – Kežmarok, 1857 – Užhorod, 1858 – Šoproň, 1860 – Arad, 1861 – Oravica, 1862 – Gődöllő, 1863 – Veszprém, 1864 – Banská Štiavnica) na ktorých vždy predniesol referát a v rámci sprievodných exkurzií sa oboznámil s lesným hospo-

dárstvom takmer celého vtedajšieho Uhorska. V roku 1854 dal podnet na vytvorenie župných filiálok spolku a sám sa stal jednatelom za Turčiansku župu. Kontakt s Uhorským lesníckym spolkom prerušil po jeho pomadaření a preložení z Bratislavy do Budapešti. Od roku 1857 bol tiež členom bratislavského prírodovedckého spolku (Verein für Naturkunde zu Pressburg). Aktívne sa zapájal aj do činnosti v Uhorskom karpatskom spolku (Ungarischer Karpathenverein). Zaslúžil sa tiež o založenie Oravského hospodárskeho spolku a úspešnú reprezentáciu Oravy na Uhorskej výstave v Székesfehérvári (Stoličný Belehrad) v roku 1879. K tejto výstave pripravil Rowland v nemčine publikáciu „Statisticko – topografický popis Oravského komposesorátneho panstva s osobitným zreteľom na lesy“ (Statistisch – topographische Beschreibung der Kompossessorats – Herrschaft Arwa mit besonderer Beziehung auf ihre Forste).

W. Rowland sa zaslúžil aj o rozvoj oravského ovocinárstva, pričom sám založil v roku 1867 v Oravskom Podzámku ovocnú škôlku a na požiadanie hospodárskeho spolku napísal príručku na pestovanie ovocných a lesných stromov. Kým v Bratislave mal záľubu vo včelárstve, na Orave sa zas venoval rybárstvu. Jeho pričinením založili v roku 1879 Hornouhorský rybársky spolok v Ružomberku a stal sa jeho prvým podpredsedom. V roku 1868 založil odbornú lesnícku knižnicu v Oravskom Podzámku a tiež Múzeum Oravského komposesorátu (predchodca dnešného Oravského múzea). O pamätihodnostiach Oravy informoval v článku „Aus der Arwa“ vydanom v ročenke Uhorského karpatského spolku v roku 1871.

W. Rowland bol v kontakte s viacerými poprednými lesníckymi osobnosťami, akými boli profesor lesníctva na banskoštiavnickej lesníckej akadémii a neskôr činiteľ rakúskej lesnej správy Rudolf Feistmantel (1805 – 1871), profesori Karol Wagner (1830 – 1879), Adolf Divald (1828 – 1891), koburgovský lesmajster Ľudovít Greiner (1796 – 1882) a profesor tharandskej akadémie Max Ró-

bert Pressler (1815 – 1886), ktorého dcéra Lujza sa stala manželkou Rowlandovho syna Róberta – lesného správcu v Záakmenom.

Na dôchodku v saskom Waldenburgu napísal „Pamäti“ (Erinnerungsblätter), ktoré vyšli tlačou dva roky pred jeho smrťou, v roku 1886. Píše v nich, že počas svojho pôsobenia mal možnosť priamo spravovať 115.000 ha a v rámci exkurzií a expertíz spoznať do 300.000 ha lesov v Uhorsku.

W. Rowlanda na Orave pripomína niekoľko kamenných pamätníkov a pamätná tabuľa na budove prefektúry bývalého Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku, ktorá bola odhalená v júli roku 1973. Zmienka o ňom je aj v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline. Tohoročné 120. výročie úmrtia W. Rowlanda je príležitosťou opäť si pripomenúť túto významnú lesnícku osobnosť. ■

Oravský pohár –

Tohtoročné, už 18. majstrovstvá Slovenska v práci s motorovou pilou, sa niesli v duchu osláv 50. výročia založenia lesného závodu v Námestove a 120. výročia úmrtia Williama Rowlanda. Slávnostné otvorenie sa konalo v Oravskom Podzámku, kde za prítomnosti čelných predstaviteľov slovenského lesníctva bol pred budovou lesnej správy odhalený pamätný kameň W. Rowlanda. Zároveň bola budova Lesnej správy v Oravskom Podzámku vyhlásená za Významné lesnícke miesto. Prekvapením pre účastníkov slávnostného otvorenia bolo fiktívne stretnutie pána Oravského zámku palatína Juraja Turza a správcu Oravského komposesorátu W. Rowlanda (samozrejme, v podaní hercov zvolenskej činohry). Súčasťou osláv bolo aj udelenie podnikových vyznamenaní a pamätných listov bývalým zamestnancom lesného závodu a odhalenie pamätného kameňa v areáli OZ.

Samotnej súťaže sa zúčastnilo 37 súťažiacich zo 4 krajín (Česko, Poľsko, Chorvátsko, Slovensko). Domácim pretekárom sa darilo a tak sa v prvej trojke na stupni víťazov stretli dvaja Slováci: prvý Jaroslav Kukuc a druhý Jaroslav Perveka. Tretí stupienok si vybojoval český pretekár Tomáš Kvasničák. ■

Peter GOGOLA

Ing. Stanislav Becik, PhD. sa narodil 25. mája 1952. V roku 1982

Nový minister pôdohospodárstva

Peter GOGOLA

V pondelok 18. augusta 2008 Prezident Ivan Gašparovič vymenoval nového ministra pôdohospodárstva. Stal sa ním Ing. Stanislav Becik, PhD., predseda Združenia agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou.

promoval na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre, Agronomická fakulta, odbor zootechnický, v roku 2004 ukončil štúdium na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite (SPU) v Nitre na Fakulte ekonomiky a manažmentu a v roku 2007 na Fakulte európskych štúdií a regionálneho rozvoja.

Od roku 1973 pracoval v ZAD

Dvory nad Žitavou, od robotníckej profesie po funkciu hlavného zootechnika, od roku 1988 ako predsedu družstva. Od roku 1998 vykonával funkciu predsedu RPPK Nové Zámky, od roku 2000 predsedu predstaviteľstva SPPK Bratislava. Zároveň je členom Vedeckej rady FAPZ SPU Nitra.

Aktívne ovláda ruský a anglický jazyk. Je ženatý, má tri deti. ■

Zlatý kosák pre Odštepny závod Semenoles

Anita FÁKOVÁ

Ocenenie „Zlatý kosák“ v súťažnej kategórii Agrotechnické technológie získal na tohtoročnom 35. medzinárodnom poľnohospodárskom a potravinárskom veľtrhu AGROKOMPLEX (21. -25.8.2008) Odštepny závod SEMENOLES. Závod, ktorý laická verejnosť pozná predovšetkým z distribúcie semien a sadeníc lesných drevín, zaujal porotu „**Systémom pestovania okrasných rastlín**“ z výpestkov Škôlkárskeho strediska JOCHY.

Aj to je dôkaz, že pestovanie okrasných rastlín získava na celospoločenskom význame a má nezastupiteľné miesto v „ozeleňovaní“ krajiny. V súčasnosti rozpestovaných milión 121 tisíc sadeníc okrasných drevín by malo v blízkej budúcnosti skrášľovať nielen záhrady a parky, ale aj dotvárať okolie Aquaparku v Liptovskom Mikuláši, či spríjemňovať pohľad na krajinu v blízkosti novovybudovaných diaľničných úsekov.

Pre OZ Semenoles, ktorý sa medzinárodnej poľnohospodárskej výstavy Agrokomplex pravidelne zúčastňuje už od roku 2000, je toto ocenenie nielen novou výzvou, ale aj potvrdením vlnajšieho úspechu. Minulý rok totiž tiež získali Zlatý kosák, a to za Systém pestovania obalovaných sadeníc hospodárskych drevín. ■

Mgr. Anita Fáková je hovorkyňou š.p. LESY SR

J. Mindáš s ocenením

Generálny riaditeľ š.p. LESY SR je členom tímu oceneného Nobelovou cenou

Tradície žijú!

Vladimír HLINKA

Na Muránskej planine je vo svahu Hrdzavej doliny ukrytá malebná lúka. Je ukrytá tak, že hoci leží len 2 km od obce Muráň, veľmi málo ľudí ju navštívilo. Je vzácna svojou flórou a jedinečným zložením kvetenstva. Je vzácna svojou zachovalosťou, lebo je prístupná len po úzkom strmom poľovníckom chodníčku. Je vzácna svojou atmosférou a krásou, lebo leží uprostred pralesnej rezervácie starých ochranných lesov. A pre lesnú zver je naj-

vzácnejšia, lebo tu nájde potravu a potrebný pokoj v zime aj v lete.

Na vápencovom podloží južných expozícií Muránskej planiny tu v lete zver nachádza bohatú pašu. A aby tu našla potravu aj v zime, pracovníci Lesnej správy Muráň si roky pokladajú za povinnosť ručne skosiť túto asi trojhektárovú lúku.

Tak aj tento rok sa zišlo 20 chlapov s kosami a pustili sa do roboty. V prvých línkách kosili lesníci lesných správ Muráň a Veľká lúka na čele s vedúcimi lesných správ. Za nimi vôbec nezaostávali pozvaní hostia (aj hostí sme zamestnali) zo štátnej správy lesného hospodárstva, z ústredia OZ Revúca, zo samosprávy či iní.

Hoci v minulosti sme mali nedorozumenia so Správou Národného parku Muránska planina, veľmi rýchlo pochopili, že nie je dôležitý stupeň ochrany, ale dôležité je zachovať dlhoročný spôsob obhospodarovania a tým aj charakter tejto vzácnosti lokality a zabrániť degradácii lúky, ako sa to stalo po neuvážených zásahoch úradníkov na mnohých krásnych miestach Slovenska. V niektorých posledných rokoch dokonca samotní pracovníci národného parku priložili ruku k dielu a kosili spoločne lesníci aj ochranári.

Samozrejme za dlhé roky konania tejto akcie sa vyskytli aj rôzne úsmevné udalosti od kotlíka kotúlajúceho sa dolu strmým svahom Hrdzavej doliny cez plecniak plný rozbitých fliaš po páde na zadok, ale aj ručnú motorovú kosačku, ktorá síce zdolala chodník pokosila časť lúky, ale žiaľ nevydržala toľko, čo človek a po návrate sme ju museli vyradiť.

Veľa hostí sa zúčastňuje kosenia hneď 2 x - prvý a posledný krát. Zdoľat strmý chodník a potom niekoľko hodín kosiť nie je pre každého, ale aj títo ľudia si môžu povedať, že boli kosiť na Kostelci a to je u ľudí znalých miestnych pomerov pojem.

Aj tento rok sme všetci pracovali bez nároku na odmenu, hoci odmenou nám bol aktívny pohyb na sviežom horskom vzduchu a podvečer po ukončení práce nás čakal chutný guláš a priateľské posekanie v Hrdzavej doline.

Potrebuje človek v dnešnej hektickej dobe väčšiu odmenu? ■

Ing. Vladimír Hlinka, referent poľovníctva OZ Revúca

...aspoň kvapká

Národná transfúzna služba SR

Peter GOGOLA

Tvrdiť, že v radoch zamestnancov sa to čestnými darcami krvi len tak hemží, by bolo zavádzajúce. Na druhej strane je faktom, že tí, ktorí sa rozhodli byť darcom

(darkyňou), konajú tak pravidelne. Vďaka tomu sa spolupráca s Národnou transfúznou stanicou stala tradíciou. Úlohu „hostiteľa“ na seba pravidelne berie banskobystrické štúdio Slovenského rozhlasu.

Nie inak tomu bolo aj v piatok 22. augusta. Z radov zamestnancov generálneho riaditeľstva sa darovania krvi zúčastnili Ing. Viera Chromá, Ing. Zdenka Koubeková, JUDr. Milan Vančo a Ing. Marcel Lehocký. Z objektívnych príčin zo zoznamu darcov v tento deň vypadli niektorí „skalní“. Napriek tomu môžeme v súlade s ľudovou povedačkou konštatovať, že keď neprší... aspoň kvapká. ■

Prvodarca Ing. Marcel Lehocký čelil palbe otázok rozhlasovej redaktorky Jozefíny Mlčkovinyovej

J. Mindáš: „Podarilo sa nám zburcovať svetovú verejnosť“

Jozef MARKO

Začiatkom augusta tohto roka zverejnila tlačová agentúra správu, podľa ktorej 150 slovenských odborníkov z oblasti prírodných vied žiada okamžite zastaviť chemické postreky na území Národného parku Nízke Tatry. Signatári výzvy tak otvorene vystúpili proti snahe š.p. LESY SR zastaviť ničivú podkôrníkovú kalamitu, zachrániť a obnoviť lesné porasty tak, aby aj naďalej plnili všetky produkčné, ale hlavne mimoprodukčné funkcie. Tie majú mimoriadny celospoločenský význam, stabilné a zdravé lesné porasty sú schopné produkovať kyslík, zachytávať dažďovú vodu a regulovať tak zásoby pitnej vody, brániť zosuvom pôdy a pádom lavín, slúžiť na oddych zdravých a liečenie chorých. Ľudia, ktorí sa podpísali pod spomenutú výzvu, obvinili LESY SR z toho, že chemikálie, ktoré používa štátny podnik, sú nebezpečné pre zdravie všetkých živých organizmov.

Zaujímavosťou určite je, že ani jeden z vedcov, výskumníkov, akademikov, pedagógov a ďalších signatárov spomenutej výzvy nie je nositeľom takého prestížneho vedeckého ocenenia ako generálny riaditeľ š.p. LESY SR, ktorý je zástancom Európskou úniou registrovaných a povolených chemických prípravkov, aplikovaných za podmienok prísneho dodržiavania zákona a bezpečnostných predpisov, cielene a pomešne na podkôrníkmi napadnuté stromy. Doc. Ing. RNDr. Jozef Mindáš, PhD. pracoval už od roku 1994 v medzivládnom paneli pre klimatickú zmenu pri OSN, predstavujúcom tím špičkových odborníkov z celého sveta. Tento tím získal ešte v decembri minulého roka Nobelovu cenu mieru za rok 2007 – okrem iného aj za vyriešenie metodiky bilancovania emisií skleníkových plynov z lesníctva a využívania krajiny.

„Toto ocenenie získal náš medzivládny panel za to, že svoju jedinečnou prácou dokázal zburcovať svetovú odbornú i laickú verejnosť natoľko, že začala prijímať viacero konkrétnych opatrení, ktoré viedli až k podpisu Kjótskeho protokolu a k postupnému znižovaniu výskytu skleníkových plynov v ovzduší,“ hovorí J. Mindáš. Na stene vo svojej pracovni má zavesený pamätný list s jeho menom ako dôkaz členstva v ocenenom tíme, ktorý získal Nobelovu cenu počas konania Konferencie zmluvných strán Rámčového dohovoru o zmene klímy na Bali v Indonézii pred ôsmimi mesiacmi. Finančná odmena, ktorá je súčasťou svetoznámej a uznávanej ceny, slúži na zabezpečenie ďalšej činnosti medzivládneho panela, ktorý pokračuje v riešení globálnych a strategických úloh. Tie môžu výrazne ovplyvniť budúcnosť ľudstva tak, ako projekt riešený tímom, v ktorom aktívne pracoval aj súčasný generálny riaditeľ š.p. LESY SR. ■

Ďalšia úspešná sezóna

Igor VISZLAI

Skončilo leto a s ním aj podujatia, na ktorých sa Správa chovu koní so sídlom v Dobšinej prezentuje svojim chovom. Už neraz som písal o oceneniach, ktoré chov koní z nášho podniku dosiahol. Tento rok bol o to bohatší, že nie len noriky muránskeho typu, ale aj huculky zožali slávu, ktorá je v „koniarskych“ kruhoch vysoko cenená (príspevok v Lesníku č. 7-8).

Vrátim sa však k plemenu, ktoré je pre chov koní na Muráni typické – norik. Nevzniklo nejakým krížením príbuzných plemien, ale prívlastok „muránskeho typu“ majú klasické noriky preto, že spôsob ich odchovu je odlišný od bežných žrebčínov. Žriebäť od veku šiestich mesiacov sú na pastve, kde denne musia prekonávať dlhé trasy so značným výškovým prevýšením za pastvou, ale hlavne za vodou. Týmto od mlada získavajú dobrú kondíciu, obratnosť a vysokú odolnosť. Výborne sú prispôbiteľné klimatickým podmienkam, pretože od mája až do neskorej jesene sú pod holým nebom dvadsať štyri hodín denne a ich prispôbienie sa počasie je neskôr v prevádzke v lese neoceniteľné. Takýmto, inak bezstarostným životom si žijú až do veku cca tri a pol roka, kedy prechádzajú trojmesačným výcvikom a až potom im začína tvrdý kónsky život s každodennou drinou v náročných podmienkach. Práve tým prívlastkom „muránskeho typu“ je zvýraznený rozdiel medzi klasickým norikom, ktorý bežne dorastá do väčšej výšky, má väčšiu váhu i mohutnejší vzrast. Bez prívlastku by ich bolo ťažké porovnávať. A že sa porovnáva veľmi tvrdo a nekompromisne, sme zažili na nejednej výstave koní. Už tradične sa taká koná aj v Trenčíne a práve noriky muránskeho typu na nej excelovali. V kategórii chladnokrvných kobýl sa naša Jazva umiestnila na prvom mieste a Johanka hneď za ňou. Obe kobylky dosiahli hodnotenie nad osem bodov, čo sa ani jednej ďalšej kobyle nepodarilo a dokonca aj najlepší žrebec mal síce viac ako osem bodov, ale menej ako obe naše kobylky a preto sa Jazva stala aj „šampiónkou výstavy“ v triede chladnokrvných koní. Toto vysoké ocenenie odovzdala priamo ministerka pôdohospodárstva Zdenka Kramplová a aj jej slová uznania nás utvrdili v tom, že chov norikov muránskeho typu je na správnej ceste.

Potvrdilo sa to aj na výstave Agrokomplex 2008 v Nitre, kde kobyla Johanka získala v kategórii génových rezerv vysoko cenené tretie miesto. V tejto kategórii bolo zaradených viacero plemien a preto tretie miesto nie je ústup z pozícií, ale v chladnokrvných plemenách veľmi dobrý výsledok. Ocenil to aj nový minister pôdohospodárstva Stanislav Bečík, ktorý o konoch určite niečo vie. Veď svojho času bol aj predsedom Zväzu chovateľov koní na Slovensku a preto slovo odborníka je o to váženejšie.

Rozhodnutie vedenia podniku v roku 2003, že chov koní napriek svojej stratovosti treba ponechať, dnes mnohí odborníci oceňujú a aj keď len deklaratívne, naše snaženie podporujú. Samozrejme, že s ekonomikou chovu denne zápasíme a prijímame opatrenia, aby strata bola podľa možností čo najmenšia. Niektoré veci však nie sú závislé len od nás. Preto týmto vyjadrujem vďaka za podporu aj zo strany súčasného vedenia podniku. Hlavne Ing. Ján Štefánik a pod neho patriaci odbor investícií pristúpil v tomto roku k prenájmu nového moderného nakladača s viacerými adaptérmi a tým sa efektívnosť práce na dvore v Dobšinej zvýši, čo bude mať dopad aj tú spomínanú ekonomiku. Nemalé investície sú naplánované aj do stavebných objektov, ktoré je potrebné

dobudovať, nakoľko hygienici a vodári nám obrazne povedané nedajú dýchať. Robíme všetko pre to, aby sa prostriedky vynaložili čo najefektívnejšie a chov koní nemal ďalšie problémy v týchto oblastiach.

To, že účasťou na rôznych výstavách a súťažiach, kde sa koncentrujú znalci koní a je možnosť odprezentovať náš chov, sme urobili správny krok, sa nám potvrdilo. Keď bol predtým problém predat produkciu našich mladých koní a recesia bola taká veľká, že sme mali „na zásobách“ šesť-, sedem- i osemročných kone, je našťastie za nami a dnes už v prvej tretine roka máme „vypredané“. Vracajú sa k nám kočíši, ktorí to skúšali inde, prichádzajú noví klienti a čo je potešiteľné, ozývajú sa aj zo zahraničia. Preto si myslíme, že propagácie a reklamy nikdy nie je dosť a snažíme sa využiť každú príležitosť. Mnohokrát je to bez nákladov, ale niekedy treba niečo aj investovať. Zatiaľ sa nám to vždy vrátilo či už priamo cez preplatenie účastníckych poplatkov, alebo následne v predajnosti koní. No a jednou takou významnou akciou boli i prvé Medzinárodné majstrovstvá furmanov, ktoré sme zorganizovali v Dobšinej v roku 2006

a na ktorých sa začala písať zatiaľ síce skromná, ale verím že perspektívna história medzinárodných furmanských súťaží. Vlni túto súťaž zorganizovala Česká republika už ako Majstrovstvá Európy a po odstúpení poľských furmanov z organizovania podujatia sme boli oslovení na tento rok o záskok. Verím, že s pomocou sponzorov sa nám opäť podarí zorganizovať akciu, ktorá bude na vysokej úrovni reprezentovať LESY Slovenskej republiky a náš chov norika muránskeho typu. Preto vás všetkých týmto na 11. októbra 2008 na deviatu hodinu pozývam do areálu SCHK v Dobšinej. Vstup je voľný a okrem furmanov zo šiestich krajín je pripravený aj bohatý sprievodný program pre dospelých i deti, takže všetci si prídu na svoje. Už treba len veriť, že aj počasie bude „hrať“ s nami.

Takže, dovidenia v Dobšinej, priatelia... ■

Ing. Igor Vizslai

je vedúci lesníckej výroby OZ Revúca

D O B Š I N Á

MAJSTROVSTVÁ EURÓPY
FURMANOV
11. október 2008

Program:
9.00 Slávnostné otvorenie, 9.15 Furmanský slalom, 11.00 Práca s drevom
13.00 Silák - ťažký ťah, 15.00 Slávnostné vyhlásenie výsledkov

Sprievodný program:
predstavenie regionálneho folklórného súboru, ukážky sokolarstva, lesná pedagogika pre deti, tombola, občerstvenie.

Miesto konania: Žrebčín Dobšiná

VSTUP VOĽNÝ

Čo bude ďalej s požiariškom Kolomazníčka pri Starých Horách?

Lesníci chcú vedieť, na čom sú

Jozef MARKO

Nie je tomu ani rok a pol, čo mimoriadnu pozornosť masmédií pútal takmer dva týždne veľký lesný požiar nad štátnou cestou z Banskej Bystrice smerom na Donovaly, v lokalite zvanej Kolomazníčka nad Starými Horami. Lesníci z OZ Slovenská Ľupča, hasiči z Banskobystrického kraja, Záchranných brigád HaZZ zo Žiliny, Malaciek a Humenného, policajti z Banskej Bystrice a vojaci z leteckej základne z Prešova, za nezištnej spolupráce starostu obce a pracovníkov obecného úradu mali s ničivým živlom plné ruky práce. O to viac, že požiar svojim

Vľavo správca Ing. Riša, vpravo riaditeľ Ing. Masica. A uprostred spálené smrečiny Kolomazníčky

rozsahom zasiahol ochranné lesy v mimoriadne náročnom teréne s prudkým sklonom terénu a hustým výskytom skalných brál vysokých až do 30 metrov. Vietor, teplo a sucho podporili vznik komínového efektu a pri padaní obhorených častí stromov do hrubých vrstiev opadu vznikali podmienky na opakované rozhorenie požiaru aj po jeho zdanlivom uhasení. Aká bola bilancia vyčistenia ohňa, ktorý s najväčšou pravdepodobnosťou spôsobila neobanlivosť nezodpovedného turistu? Zhorených alebo poškodených 15 lesných porastov na ploche viac ako 120 hektárov, vyčíslená škoda takmer 7 miliónov korún a náklady š.p. LESY SR na uhasenie požiaru okolo 6 miliónov korún.

ROZPADAJÚCE SA PORASTY A OHROZENIE BEZPEČNOSTI

Ako si na udalosti z apríla 2007 spomína riaditeľ OZ Slovenská Ľupča Ing. Vladimír Masica? „Do hasenia boli zapojení nielen lesníci z Lesnej správy Staré Hory, ale aj z ostatných lesných správ nášho odštepového závodu. Lesníci chodili s hasičmi a ukazovali im prichodnosť terénu, kadiaľ bolo možné ťahať hadice. Mimochodom, hasiči museli pri hasení požiaru natahnuť celkovo až päť kilometrov hadíc... Hasičské oddiely sa pritom striedali, takže lesníci im museli opakovane ukazovať optimálne trasy pohybu. Bolo to mimoriadne náročné fyzicky i psychicky, pretože zároveň boli spilované a odstreľované horiace stromy. Po uhasení požiaru museli lesníci koordinovať komplikovanú prácu pilčíkov - neustále hrozilo uvoľnenie veľkých skál a pád vyhorených stromov.“

„Súčasná situácia ukazuje, že poškodenie porastov je rozsiahlejšie ako bolo odhadované bezprostredne po požiari. Napríklad porast č. 182 je poškodený na sto percent. Predpokladám, že časom stratí svoju funkciu a úplne sa rozpadne. Zažltnuté lístie bukov ukazuje, že nielen smrek, ale aj buk a tiež borovice budú mať problém na požiarišku „prežiť“. Aj osud iných drevín je neistý,“ dopĺňa ho vedúci LS Staré Hory Ing. Michal Riša.

No a do tretice vyjadrenie Ing. Petra Slobodníka z referátu BTS a PO na generálnom riaditeľstve š.p. LESY SR: „Skutočné škody pri každom požiari a hlavne pri tak rozsiahlych a ničivých požiariach sú vždy vyššie ako škody pôvodne vyčíslené, lebo spravidla nezahrňujú nepriame škody – náklady na hasenie. V čase posudzovania rozsahu poškodenia ešte zelených stromov je ťažké odhadnúť následný vývoj v zasiahnutom poraste a následky požiaru, ktoré sa neskôr prejavujú na postupnom vysychaní drevín a tiež na kvalite produkovanej drevnej hmoty najmä

v súvislosti s nástupom hubovitých ochorení a pod. Vyčíslená škoda je v zásade pre účely evidenčné v čase, kedy sa vyčísluje. LESY SR majú vlastnú metodiku výpočtu škôd na lesných porastoch, založenú na princípoch právnych predpisov o stanovení všeobecnej hodnoty majetku. Táto metodika okrem už uvedeného nezahrňuje škody na ekosystéme ako celku, čo predstavuje ďalšie škody. Aj skutočný stav vo vývoji porastov zasiahnutých požiarom v tomto období len potvrdzuje negatívne dôsledky požiaru na veľmi „ťažkých“ stanovištiach, kde je aj teraz možné pozorovať proces ďalšieho vysychania ešte zelených stromov.“

Niektoré škody sa ale vyčíslí nedajú. Napríklad tie, ktoré spôsobili počas upriamania pozornosti kamier a mikrofonov lesníkom svojimi vyjadreniami nelesníci. Pracovník Ústavu ekológie lesa SAV hovoril novinárom, že bude veľmi náročné opäť obnoviť les v týchto ťažkých podmienkach a že bude potrebné vynášať do extrémne sklonitých terénov hlinu, aby bolo možné vysádzať sadenice. To, že túto činnosť budú musieť zabezpečiť a zafinancovať práve lesníci už nepovedal. Pracovník Národného parku Veľká Fatra sa zasa po požiari vyjadril, že ochrancovia prírody majú záujem na tom, aby bola na požiarišku zriadená veďdecko – výskumná plocha a študijný objekt na sledovanie prírodných procesov obnovy lesného ekosystému. Znamenalo by to, že lesníci budú opäť raz odstavení na vedľajšiu koľaj a ďalšie územie by malo byť ponechané na samovývoj?

NÁVRAT LESA JE MOŽNÝ

Miestni lesníci sú presvedčení, že aj v záujme bezpečnosti hustej cestnej premávky na mimoriadne frekventovanom cestnom ťahu je nutné ochranné porasty - poškodené, resp. zničené požiarom - čo najskôr obnoviť, aby plnili funkcie, ktoré majú plniť. Ako si to predstavujú

prakticky? Opäť hovorí Ing. Masica: „Bude to veľmi náročné, pretože pri práci bude neustále hrozit padanie skál na cestu. Myslíme si, že je možné vrátiť les do týchto častí tak, že vytvoríme zátnimi stromov terasky, do ktorých prihrnieme zeminu a vysadíme do nich dreviny - hlavne buky, javory, borovice a brezy. Tie dokážu svojím koreňovým systémom pôdu spevniť. Len tak sa nám podarí zadržať zeminu a zabrániť jej splaveniu. Sme si vedomí aj toho, že niektoré miesta v hrebeňových partiách budeme musieť ponechať bez zásahu, pretože sa do nich jednoducho nedostaneme. Sme pripravení stretnúť sa s ochrancami prírody a dohodnúť ďalší postup. Vyzvať ich k spolupráci, prípadne im zveriť niektoré časti k obnove. Čas veľmi rýchlo uteká a považujeme za nevyhnutné, aby sme vedeli čo najskôr, na čom sme.“

Aká je aktuálna predstava ochrancov prírody? O stanovisko k ďalšiemu osudu spálených, poškodených a odumierajúcich porastov na Kolomazníčke sme požiadali Ing. Eleny Gregorovú, riaditeľku Regionálneho centra ochrany prírody v Banskej Bystrici. Napriek ústnemu prisľubu a niekoľkým telefonickým ubezpečeniam, že sa k tejto téme vyjadrí, sme márne v Lesníku čakali na jej stanovisko takmer dva mesiace... ■

Takto to na Starých Horách vyzeralo v apríli 2007

LESY A LESNÍCTVO

– RIZIKÁ, VÝZVY,
RIEŠENIA

FORESTS AND FORESTRY

– RISKS,
CHALLENGES,
SOLUTIONS

Peter GOGOLA

Pri príležitosti 110. výročia založenia prvej lesníckej výskumnej inštitúcie na Slovensku a 30. výročia existencie celoživotného vzdelávania usporiadalo Národné lesnícke centrum vo Zvolene medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom **Lesy a lesníctvo – riziká, výzvy, riešenia**. Podujatie, ktoré podporilo Ministerstvo pôdohospodárstva SR sa uskutočnilo v priestoroch auly Technickej univerzity vo Zvolene od 2. do 4. septembra.

V rámci osláv jubilej dvoch ústavov boli udelené medaily J. D. Matejovics a medaily NLC osobnostiam a organizáciám, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj lesníctva a lesníckeho výskumu. Z radov súčasných i bývalých zamestnancov š.p. LESY SR bol medailou J. D. Matejovics ocenený Ing. Jozef Slivka, zlatou medailou NLC ocenený doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD., striebornú medailu NLC udelilo JUDr. Ing. Milanovi Beláčkovi, Ing. Jánovi Beňovi, Ing. Miroslavovi Englerovi, Ing. Jánovi Farkašovi a Ing. Jánovi Štefánikovi. Bronzovou medailou boli ocenené zásluhy Ing. Jána Dobrika,

Ing. Ladislava Gašpara, Ing. Lukáša Hraška, Ing. Jána Kovalčíka, CSc., Ing. Dušana Krajniaka, Ing. Jozefa Spevára, Ing. Františka Štulajtera, CSc. a Ing. Ladislava Vargu, CSc. Medzi inštitúciami, ocenenými zlatou medailou NLC, bol i štátny podnik LESY SR.

Zo zahraničných hostí konferenciu pozdravil výkonný riaditeľ IUFRO (Medzinárodný zväz lesníckych výskumných organizácií) vo Viedni pán Peter Meyer (LVÚ Zvolen je členom IUFRO od roku 1903). Zástupca generálneho riaditeľstva EK pre výskum pán Thomasz Oszako predstavil perspektívy lesníckeho výskumu v rámci 7. rámcového programu. Riaditeľ Európskeho lesníckeho ústavu, hovoril o koordinácii európskych vedeckých aktivít a podpore vedy a vzdelávania. Slávnostná časť pokračovala recepciou v Divadelnej reštaurácii vo Zvolene.

V stredu 3. septembra 2008 pokračovala vedecká konferencia v dvoch sekciách: Lesnícka veda a výskum a Celoživotné vzdelávanie a práca s verejnosťou v lesníctve. Vo štvrtok 4. septembra sa uskutočnili odborné exkurzie do Vysokých Tatier a Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline. ■

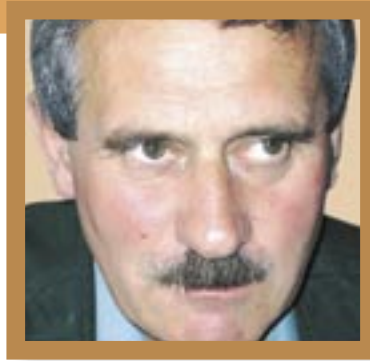

Lesník na LO Kunerad, LS Rajecké Teplice,
Milan TURSKÝ starší:

„My chránime les rukami, ochrancovia jazykom“

Jozef MARKO

sa už nikdy nevráti. Naši nasledovníci už podľa môjho názoru nezažijú časy, v ktorých by boli 90 percent pracovného času v lese a iba desať percent na poradách alebo pri robení výplat. V mojich začiatkoch, v tých 60-tych a 70-tych rokoch, si viac ľudia pomáhali ako teraz. Boli je-

den k druhému srdečnejší, mali k sebe jednoducho bližšie. Dnes sa na všetko pozeráme cez peniaze. Ale niet sa čomu čudovať. Patrí to k dobe, ktorú teraz žijeme.“

Pýtam sa aj na názor M. Turského st, čo by mali lesníci urobiť, aby sa vymanili z defenzívy vo vzťahu k politikom, novinárom, verejnosti, ochrancom prírody? Aby opäť získali spoločenské uznanie, aby im ľudia viac načúvali. „Ak sa nedostaneme do masmédií v pozitívnom vnímaní, tak sa z tohto postavenia nevymaníme. Ale čo môžeme čakať, keď na našu adresu zazneli napríklad vyjadrenia, že počas pracovnej doby požívame alkohol a inými podobnými výrokmi dehonostovali postavenie lesníka. Ako nás po tejto rane pod pás mohla vnímať verejnosť?! Veľmi ma tiež hnevá, že sa všade hovorí a píše o tom, ako lesníci bojujú s ochranármi. Ale my s nimi nepotrebujeme bojovať, sami sme ochrancovia lesa a prírody! Les chránime našou každodennou prácou, ale niektorí takzvaní ochrancovia prírody iba jazykmi a útokmi proti nám. Všetko, čo robíme, smeruje predsa hlavne k tomu, aby tu les rástol aj po nás, aby prinášal úžitok aj nasledujúcim generáciám. Ak nám niektorí vyčítajú, že rúbeme drevo, tak prečo používajú rovnako ako my papier, prečo majú doma nábytok a podlahy z dreva? Prečo si nás takí ľudia vôbec dovoľia označiť za ničiteľov lesa a prírody?! Tomu ťažko porozumieť...“

Napriek tomu, čo už počas nášho rozhovoru odznelo na tému lesníctvo a peniaze, M. Turský st. je presvedčený, že robota lesníka sa nedá robiť iba pre peniaze, ale že si vyžaduje aj kus čistého srdca a lásky k lesu. Spomína, že mohol dať počas svojej kariéry prednosť aj iným ponukám, ktoré dostal

a vďaka ktorým by si zarobil viac, ale práve srdce a láska k lesu spôsobili, že po celý život ostal verný lesníckej profesii. Trochu ľutuje, že zdravie mu už neslúži tak ako za mladi, kedy bez problémov prešiel denne 30 – 40 kilometrov. Dnes by si už na také dávky v nohách netrúfal. Preto berie ako úplne normálne, že príde čas a on uvoľní miesto mladým. Bojí sa len jedného. Aby ho mal kto nahradiť, pretože zatiaľ vidí mladých z lesníckej pozície skôr utekať za lepším. My predsa vieme, čo treba urobiť, aby tomu tak už v blízkej budúcnosti nebolo. Skúsenosti a názory M. Turského st. nás v tomto poznaní utvrdili. Je najvyšší čas tento problém riešiť. ■

Narodil sa pred 58-mi rokmi v Žiline v lesníckej rodine. Do deviatich rokov vyrastal v horárni. Odmalička nechcel byť nikde inde ako v lese. Po absolvovaní SLTŠ v Liptovskom Hrádku od neho otec chcel, aby pokračoval v štúdiu na lesníckej fakulte. Odmietol, pretože sa obával, že potom nebude mať dost času byť v milovanej hore. Keď začal v lesníckej praxi, strávil na samote aj s rodinou 17 rokov. Jeho rodina, manželka a tri deti – dvaja synovia a dcéra – to mali peši k autobusu až dva kilometre. Nečudo, že aspoň jeden syn sa podal na otca a takisto si vybral lesnícku profesiu. Dnes je Milan Turský mladší lesníkom v doline Stráňanka, ktorej jeho otec zasvätil takmer 38 rokov svojho života. Taká je lesnícka kontinuita v rodine Turských, taký je osud lesníka Milana Turského staršieho, s ktorým som sa stretol na Lesnej správe v Rajeckých Tepliciach.

M. Turský st. považuje za chybu, že za uplynulé roky štátny podnik predal veľké množstvo svojich horární bez ohľadu na ich vek a tým aj náročnosť na údržbu. „Horára sme tak vlastne vyhnali z lesa, kam vždy patril,“ hovorí: „Ja som bol v lese od pondelka do pondelka. Mal som ako lesník na starosti aj režijný revír. Ráno o štvrtej som išiel z domu, o siedmej som zadelil robotu, potom som išiel do hory. Popoludní o tretej – štvrtej som bol na chvíľu doma a zasa som išiel do hory. Takže v lese som býval od svitu do mrku. Svoj úsek, ktorý mal na začiatku 600 hektárov a postupne sa zväčšoval, som poznal dokonale. Znamenal celý môj život. Vďaka tomu, že som chodil po hore nielen ako lesník, ale aj ako poľovník, som spoznal každú húštinu, každú mladinu. Tam, kde by som ako lesník koľkokrát ani nešiel, tam ma donútila ísť poľovačka. Teraz mladí lesníci v horárňach nebývajú a nepoznajú takéto život. Myslím si, že na tisíc hektárov poľovníčieho revíru, ktorý je v prenájme, by mal byť minimálne jeden zamestnanec štátnych lesov. A funkciu po-

„Horára sme tak vlastne vyhnali z lesa, kam vždy patril“

ľovníčieho hospodára by mal takisto vykonávať zamestnanec štátnych lesov.“

M. Turský st. si s úsmevom spomína, že ešte aj keď si vypísal dovolenku, tak išiel znova do lesa. Preto na otázku, či mu tie roky na pozícii lesníka niečo vzali bez váhania odpovie, že nič. Azda len jeho rodine do určitej miery zobrali manžela a otca. I keď postupne so sebou brával do hory aj deti, hlavne synov, takže to nebolo také zlé. A čo mu dali? Odpovedá, že práca v lese a pre les bola splnením jeho životného sna. No a čo môže byť krajšie, ako keď sa človeku plnia sny, však? Ako ale zatriktívniť dnešným mladým ľuďom lesnícku profesiu, keď sa im ponúkajú lepšie platené pracovné miesta, na ktorých nie sú vystavení nepriazni počasie a majú pevne stanovený pracovný čas? „Z lásky k lesu a k tejto práci dnes nikto nevyžije, takže musíme mladých skrátka lepšie zaplatiť. Ja som si dokázal z platu a z pôžičky postaviť rodinný dom, ale dnes by mladému lesníkovi na to nestačil ani úver! Nech ráta ako ráta, z 15 000 korún sa nedá splácať ani ten.“

M. Turský st. už za tie takmer štyri desiatky rokov v štátnych lesoch zažil všakové reorganizácie. Ktorý model sa mu pozdával najviac? „Polesia v 70-tych rokoch, pretože vtedy bol najužší kontakt medzi vedúcim polesia, technikom a lesníkom. Úseky mali od 500 do 700 hektárov. Ale teraz už žijeme v inej dobe. V dobe počítačov, mobilov, počítačových programov a preto si myslím, že návratu k tomu, čo bolo, už niet. Taký idylický život horára ako bol kedysi

„Ak sa nedostaneme do masmédií v pozitívnom vnímaní, tak sa z tohto postavenia nevymaníme“

Osemnásť Dni sv. Huberta v Svätom Antone

Peter GOGOLA

Foto: J. Herz

Úspech našich strelcov

Peter GOGOLA

Pozoruhodný úspech zaznamenali slovenskí strelci, ktorí sa 8. augusta 2008 zúčastnili IX. Majstrovstiev Európy v poľovníckom viacboji v poľských Semianiciach. V konkurencii 22 družstiev zo 17-ich štátov vybojovali pozoruhodné 5. miesto s výsledným nástrelom 3.648 bodov, pričom od štvrtých Poliakov ich delili len dva body.

Zároveň potvrdili svoje vynikajúce kvality, keďže za sebou nechali favorizované družstvá zo Slovinska, Nemecka a Švédska, ktoré už tradične útočia na medailové pozície.

Tentokrát víťazný hetrik z minulosti opäť obhájili súťažiaci z Čiech, druhí skončili Rakúšania a tretí Fíni.

Súťažilo sa dva dni, v guľovej a brokovej časti. V klasifikácii jednotlivcov obsadil v guľovej časti Ing. Viliam Kocsis 6. miesto, v brokovej kapitán družstva, Peter Krchňavý, 8. miesto a v kombinácii Ing. Anton Molnár 19. miesto.

Úspešné slovenské družstvo pozostávalo zo šiestich súťažiacich a jedného náhradníka, prevažne zamestnancov š.p. LESY SR a členov Slovenského poľovníckeho zväzu.

LESY SR, š.p. reprezentovali Peter Krchňavý z OZ Levice, Igor Solnica z OZ Smolenice, Ing. Anton Molnár z OZ Palárikovo, Ing. Róbert Láska z OZ Semenoles Lipťovský Hrádok a náhradník Ing. Milan Pápeš z OZ Biomasa. Slovenský poľovnícky zväz zastupovali zvyšní dvaja súťažiaci: Ing. Viliam Kocsis a Ing. Ivan Pandula.

Veľké poďakovanie si zaslúžia aj podporovatelia a sponzori slovenského súťažného tímu - v prvom rade š.p. LESY SR, Slovenský poľovnícky zväz, firmy Sellier & Bellot, a.s. a Slowood Ružomberok, a.s. a ďalší.

Slovenskí strelci sa tohto podujatia zúčastnili už po druhýkrát. Pripravujú sa aj na nasledujúce v poradí X. majstrovstvá Európy, ktoré sa uskutočnia o dva roky. ■

Múzeum vo Sv. Antone sa už po osemnásťkrát stalo miestom konania národných poľovníckych slávností. Tohtoročné hubertovské dni sa uskutočnili v posledný prázdninový víkend, 30. a 31. augusta.

Program bol už tradične zaujímavý a prilákal do areálu múzea tisíce záujemcov. Krst Zborníka múzea, módna prehliadka poľovníckeho oblečenia, súťaž o najsympatickejšiu poľovníčku Hájnikova žena, majstrovstvá Slovenska vo vábení srnčej, jelenej, diviacej a dravej zveri, vyhlasovanie výsledkov súťaží o poľovnícky šperk, nôž, bradu či klobúk a mnoho ďalších atrakcií vyplnilo dva dni pohodu. Pri príležitosti Dní sv. Huberta boli vo Sv. Antone udelené rezortné vyznamenania aj našim bývalým a terajším zamestnancom. Medaila MP SR II. stupňa: Ing. Dušan Krajniak (OZ Levice), medaila MP SR III. stupňa: Ing. Peter Chabada a Milan Nécpl (OZ Slovenská Lupča), Zdenko Kováčik (OZ Palárikovo), Ing. Štefan Kukura (OZ Prešov). Ocenenia odovzdal minister pôdohospodárstva Stanislav Becík a poslanec NR SR, prezident SPZ Tibor Lebocký. ■

Foto: Jiří Junek

Prieskum záujmu o zamestnanie v š.p. LESY SR medzi študentmi - absolventmi stredných lesníckych škôl a Lesníckej fakulty TU Zvolen

Martin ŽILKA, Juraj MÜLLER, Ružena VAŇOUSOVÁ

Jednou z kľúčových úloh personálneho manažmentu je riadenie procesu obsadzovania, prípravy a uvoľňovania pracovnej sily.

Ide o jeden z podporných procesov, ktorý má zabezpečiť obsadenie každej pracovnej pozície podniku kvalifikovaným a kompetentným človekom. Hlavnými otázkami pri realizácii tejto činnosti sú: koľko a akých zamestnancov bude potrebných na splnenie cieľov podniku a kde možno adekvátne pracovné sily získať?

Štátny podnik LESY SR Banská Bystrica zamestnáva z celkového počtu technicko- hospodárskych zamestnancov 49,6% absolventov stredných lesníckych škôl a 35,8 % absolventov lesníckej fakulty – TU Zvolen, teda spolu 85,4%. Aj z tejto skutočnosti vyplýva, že najdôležitejším zdrojom pracovnej sily pre Lesy SR, š. p. sú Stredné lesnícke školy Banská Štiavnica, Liptovský Hrádok a Prešov a Lesnícka fakulta TU vo Zvolene.

Z dôvodu potreby zistiť záujem absolventov lesníckych škôl o zamestnanie v štátnom podniku Lesy SR a ich očakávania voči zamestnávateľovi – vypracoval odbor riadenia ľudských zdrojov dotazník prieskumu záujmu o zamestnanie v našom podniku. Respondenti boli študenti 4. ročníkov Stredných lesníckych škôl a študenti 5. ročníka Lesníckej fakulty – TU Zvolen, študijného roku 2007/2008. Prieskum sa uskutočnil v mesiaci máj 2008. Z celkového počtu 299 respondentov sa ankety zúčastnilo 184 študentov, t.j. 61,5 %, z toho 89,4 stredoškôlakov a 21% vysokoškôlakov. Nízku účasť študentov LF TU Zvolen ovplyvnil hlavne problém so správnym načasovaním ankety. Nie každý z respondentov odpovedal na všetky predložené otázky v dotazníku.

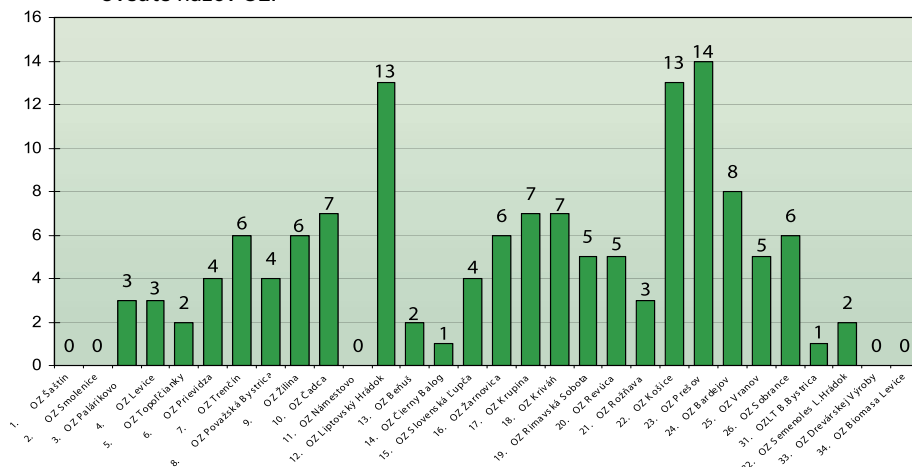
Dotazník obsahoval nasledovné otázky, na ktoré respondenti odpovedali takto:

1) Máte záujem po ukončení štúdia pracovať v štátnom podniku LESY SR?

1) ÁNO – 126   2) NIE – 58

2) Ak áno, v ktorom z uvedených odštepnych závodov?

Uveďte názov OZ:

6) Ktorý z uvedených benefitov považujete za najdôležitejší?

Uveďte poradie dôležitosti, kde č.1 je pre Vás najdôležitejší.

a) možnosť ďalšieho vzdelávania	57
b) služobný byt	44
c) výkon práva poľovníctva v režijných revíroch	33
d) služobné motorové vozidlo	28
e) lesnícka uniforma	13
f) mobilný telefón	6
g) palivové drevo	1

7) V prípade, že sa stanete zamestnancom Lesov SR, š. p., akceptovali by ste miesto výkonu práce aj mimo svojho trvalého bydliska?

1) ÁNO – 138   2) NIE – 56

8) Ste ochotný v prípade, že sa stanete zamestnancom Lesov SR, š. p., žiť (bývať) aj na samote?

1) ÁNO – 123   2) NIE – 58

9) Prečo neuvažujete byť zamestnancom LESOV SR, š. p.?

a) mám záujem o inú prácu	14
b) nedostatočné mzdové ohodnotenie	7
c) je to veľmi náročná práca	4
d) veľká zodpovednosť a veľa práce	2
e) záujem pracovať v zahraničí	1
f) možné nezhody s odborármi	1
g) iné	1

3) Ktorá činnosť v lesníctve Vás najviac zaujíma?

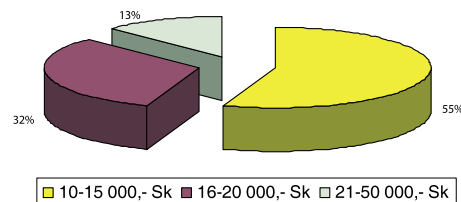
1) poľovníctvo	80
2) pestovanie lesa	59
3) ťažba dreva	35
4) ochrana lesa	33
5) ekológia	20
6) lesná technika	20
7) iné	4

4) Aký charakter práce by Vám vyhovoval?

1) praktický výkon lesníckych prác v teréne	129
2) administratívno-technické práce, koncepcná činnosť	49

5) Aká je Vaša predstava minimálnej výšky nástupného platu?

Predstava minimálnej výšky nástupnej mzdy u respondentov

Výsledok tej časti ankety, ktorá zisťovala záujem o prácu v jednotlivých odštepnych závodoch Lesov SR, š. p., ovplyvnila štruktúra respondentov z hľadiska ich regionálneho zastúpenia v IV. ročníkoch SLŠ a V. ročníku LF TU Zvolen.

Okruh základných a doplňujúcich otázok ankety bol pripravený tak, aby zamestnávateľ získal obraz o zámeroch absolventov lesníckych škôl pri rozhodovaní sa o svojej budúcej profesionálnej kariére a ich očakávaniach voči budúcim zamestnávateľom v oblastiach záujmu o jednotlivé odborné činnosti, o mieste výkonu práce, očakávanej výšky mzdy a dôležitosti jednotlivých benefitov poskytovaných zamestnávateľom. Anketa je aj spätnou väzbou pre vzdelávacie inštitúcie o tendenciách ich absolventov pri uplatňovaní sa na trhu práce.

Odbor riadenia ľudských zdrojov:

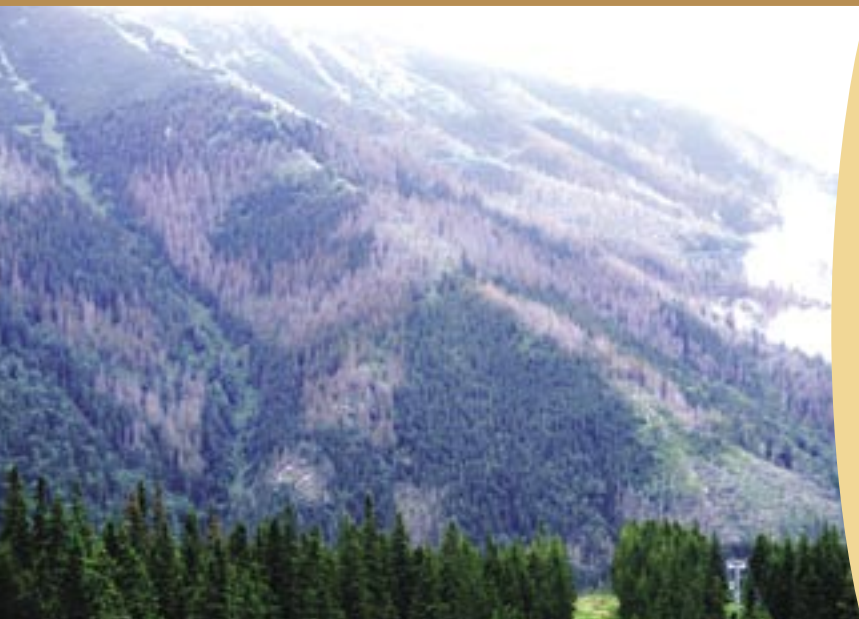
Ing. Martin Žilka, Ing. Juraj Müller, Ing. Ružena Vaňousová

Lesníkov konečne podporili aj iní. Racionálne zmýšľajúci odborníci sa dávajú dohromady a apelujú na verejnosť

Niektorí ľudia sa asi zbláznili!

Jozef MARKO

PODKŔRNÍKMI ZDECIMOVANÉ SMREČINY V BYSTRANSKEJ DOLINE

V Bystrianskej doline, ktorá je na území obhospodávanom Lesnou správou Ďumbier Odštepného závodu Čierny Balog víchrica poválala v novembri roku 2004 53 000 m³ prevažne ihličnatého dreva. Vzápätí lesníci začali s prioritným spracovávaním kalamity, v roku 2005 spracovali až 39 000 kubíkov kalamitného dreva, až 14 000 m³ padnutých smrečín museli nechať ležať bez zásahu. Dôvodom bol zákaz Ministerstva životného prostredia SR, ktorý znemožnil spracovávať kalamitné drevo v treťom ochrannom pásme NAPANT-u. V dôsledku tohto rozhodnutia sa padnuté drevo stalo živnou pôdou pre podkŕníkovú kalamitu. A tak k 14 000 kubíkom padnutej kalamity z roku 2004 pribudlo k dnešnému dňu ďalších 53 000 kubíkov lykožrútmí znehodnoteného dreva. Spolu je to teda 67 000 m³ kalamitného dreva, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2004 až štvornásobný nárast! Pritom tento objem sa rozprestiera na ploche 1100 hektárov. Pre úplnosť, rozloha tretieho ochranného pásma v NAPANT-e je 1900 hektárov, takže kalamita v tomto pásme zasiahla už 2/3 tohto územia!

MGR. MORONG ODPOVEDÁ NA OTÁZKY REDAKTORA TA3 MARTINA DUŠIČKU

„Návštevníci týchto miest sa nás pýtajú, prečo nič nerobíme, prečo nechávame lesy v takomto stave!? Práve teraz potrebujeme my lesníci podporu verejnosti, aby sme získali povolenia na sprístupnenie týchto kalamitných porastov a mohli ešte zachrániť, čo sa zachrániť dá. OZ Čierny Balog žiadal ešte v marci 2005 o vybudovanie ciest na LS Ďumbier v celkovej dĺžke 12 280 metrov. Po viac ako roku – v máji 2006 - bola naša žiadosť zamietnutá. Keď sme videli, ako dramaticky sa situácia v týchto miestach zhoršuje, požiadali sme v auguste 2007 o povolenie znova, ale už dvanásť mesiacov márne čakáme na právoplatné rozhodnutie,“ povedal novinárom Mgr. Peter Morong, riaditeľ OZ Čierny Balog a dodal, že *„už v roku 2004 sme upozorňovali na to, že ponechanie kalamity bez ošetrovania a spracovania bude mať na tunajšie horské smrečiny mimoriadne ničivé následky. Stav smrečín je tu dnes ešte horší ako v novembri 2004. Človek sa tak svojou nečinnosťou vyrovnal ničivému živlu pred štyroch rokov...“* Podobne aj OZ Beňuš žiadal orgány štátnej správy životného prostredia v marci 2005 o vybudovanie lesných ciest na Beňuši, Červenej Skale, Telgárte a Pohorelej v celkovej dĺžke 19 200 metrov. Ich žiadosť bola s ročným odstupom takisto zamietnutá.

DISKUSIA NOVINÁRKY, OCHRANÁRKY, LESNÍKA A HASIČA NA TERASE NAD SRDIEČKOM

Ing. Elena Gregorová (druhá zľava) vysvetľuje redaktorku denníka Plus jeden deň Eve Koperovej za prítomnosti riaditeľa OZ Liptovský Hrádok Ing. Rudolfa Kučeríka a riaditeľa KR HaZZ plk. Ing. Milana Belo-Cabana, že *„niektorí ľudia v tejto republike sa asi zbláznili ak súhlasia s tým, aby boli smrečiny ponechané v takom*

Spoločne proti ničivým lykožrútom! Takto nazvali LESY SR akciu zorganizovanú v Bystrianskej doline a na ústredí OZ Čierny Balog pre novinárov 5. augusta tohto roka. Spoločne preto, že okrem zástupcov nášho podniku – generálneho riaditeľa Jozefa Mindáša, vedúceho Odboru usmerňovania lesníckych činností Jána Švančaru, špecialistu na ochranu lesa Jána Kovalčíka, riaditeľa OZ Čierny Balog Petra Moronga, riaditeľa OZ Liptovský Hrádok Rudolfa Kučeríka, riaditeľa OZ Beňuš Dušana Ramaja a ďalších kolegov lesníkov prišli na akciu podporiť lesnícke stanovisko riaditeľka Správy Národného parku Nízke Tatry Eľena Gregorová, predseda mimovládnej organizácie Ľudia a voda Michal Kravčík, starosta obce Mýto pod Ďumbierom Roman Švantner a riaditeľ Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici Milan Belo-Caban. Štátnych lesníkov prišiel podporiť aj riaditeľ Lesov mesta Brezno Milan Dolňan. Z médií prijali pozvanie novinári zo Slovenskej televízie, TV Markíza, TA3, Slovenského rozhlasu, denníkov SME, Plus jeden deň a Pravda, z tlačových agentúr SITA a ČTK a z ďalších periodík. Kameramani a fotografi mali možnosť vidieť lykožrútmí napadnuté smrečiny z liptovskej i horehronskej strany masívu Nízkych Tatier, píšuci novinári sa vyviezli s lesníkmi a pozvanými hosťami naskôr sedačkovou lanovkou na vyhliadku, z ktorej si pozreli podkôrníkovou kalamitou zdevastované smrekové porasty v Bystrianskej doline.

Z HELIKOPTÉRY S KOMENTÁROM ING. PITOŇÁKA UROBILI KAMERAMANI A FOTOGRAFI UNIKÁTNE ZÁBERY

Kameramani z televíznych staníc a fotografi z agentúr, novín a časopisov si zalietali v tom istom vrtuľníku, ktorý striekal kalamitu v nízkotatranských kalamitných smrečínách. Vedúci LS Čierny Váh Ing. Ľudovít Pitoňák im zo vzduchu opísal, čo snímajú pre tých na zemi. No a Ing. Peter Černý, riaditeľ firmy Agrochemix zasa všetkým novinárom na tlačovej konferencii povedal niekoľko zásadných informácií o používanom chemickom prípravku FURY 10EW. Je to Ministerstvom pôdohospodárstva SR oficiálne schválený a riadne registrovaný prípravok na ochranu rastlín pre rok 2008. Bežne sa používa v poľnohospodárstve na ošetrovanie zemiakov, hrachu, obilnín či repky. Množstvo, ktoré na postreky použil š.p. LESY SR nedosahuje ani spotrebu priemerného poľnohospodárskeho družstva. Je to syntetický pyretroid, vyvinutý na báze rastlinných látok, ktoré sú po biologických prípravkoch považované medzi insekticidmi za najšetrnejšie k životnému prostrediu. Obsahuje 10% účinnej látky zeta-cypermethrinu a aplikuje sa v predpísanej 0,5%-ej koncentrácii. Po nastriekaní sa do 15 minút vpenetruje do kôry stromu a stáva sa neškodným pre ďalší hmyz, ktorý je na strome. Tento prípravok spĺňa sprísnené kritériá EÚ a nachádza sa v potravinovom reťazci celej Európy. LESY SR doň pred aplikáciou na smrečiny pridávali červené potravinárske farbivo, ktoré upozorňovalo náhodných turistov na chemickú asanáciu. Formulácia prípravku je nepohyblivá a pripravená v prírodnom oleji, takže odpuďzuje vodu a nepreniká do pôdy alebo spodnej vody v prípade vodných zrážok. Ako dodal Ing. Andrej Kunca z Lesníckej ochrannárskej služby NLC, ochranná doba tohto prípravku stanovená vestníkom je pre hrach a zemiaky 14 dní. To znamená, že po dvoch týždňoch od aplikácie je možné ich konzumovať. Stačia tieto argumenty? Mysliacim ľuďom určite áno.

tériá EÚ a nachádza sa v potravinovom reťazci celej Európy. LESY SR doň pred aplikáciou na smrečiny pridávali červené potravinárske farbivo, ktoré upozorňovalo náhodných turistov na chemickú asanáciu. Formulácia prípravku je nepohyblivá a pripravená v prírodnom oleji, takže odpuďzuje vodu a nepreniká do pôdy alebo spodnej vody v prípade vodných zrážok. Ako dodal Ing. Andrej Kunca z Lesníckej ochrannárskej služby NLC, ochranná doba tohto prípravku stanovená vestníkom je pre hrach a zemiaky 14 dní. To znamená, že po dvoch týždňoch od aplikácie je možné ich konzumovať. Stačia tieto argumenty? Mysliacim ľuďom určite áno.

stave, aké ich dnes vidíte. Ako riaditeľka Správy NAPANT-u budem bojovať za to, aby sme sa tu nemuseli pozerieť na hnedé a červené odumierajúce smrekové porasty, ale aby tieto lesy boli opäť zelené! Ak to pôjde takto ďalej, tak budeme musieť piťnú vodu do obcí tohto regiónu dovážať. Zoberte si len, že s pracovníkmi Slovenského hydrometeorologického ústavu sme kontrolovali prietoky tunajších vodných tokov a tie klesli za uplynulých desať rokov o 25 percent. My musíme zachrániť prioritný biotop horských smrečín, je to aj náš záväzok voči EÚ. Na legislatívu sa nevyhovárať, pripúšťam možnosti aktívneho manažmentu takýchto území. Keď lesníci požiadali na prelome rokov 2007 – 2008 Ministerstvo životného prostredia SR o výnimky na chemickú asanáciu kalamity v NAPANT-e, Štátna ochrana prírody SR vypracovala obsiahle screeningové formuláre s posúdením vplyvov viacerých možností aplikácie na životné prostredie. Dopracovali sme sa k záveru, že vplyv týchto zásahov nebude taký, že by významne ovplyvňoval biodiverzitu a ďalšie hodnotené aspekty. Považujem za scestné, že všetky opatrenia, ktoré chcú lesníci predsa chrániť v územíach od vyhlásenia siete území európskeho významu v rámci programu NATURA 2000, radikálni ochrancovia prírody považujú za nesprávne a nežiaduce. Ale my musíme predsa spolupracovať. Ak sa nám to nepodarí odkazujem verejnosti, že môže zabudnúť na národné parky! Nech sa prídu ľudia pozrieť sem, aké smutné sú dôsledky radikalizmu a extrémizmu v ochrane prírody a krajiny.“

ING. ŠVANČARA (NA ZÁBERE VZADU V STREDE) VYSVETLUJE, NOVINÁRI POČÚVAJÚ, ALEBO SI UŽ PRIAMO ZAPISUJÚ

„Mne to vychádza tak, že buď sme na Slovensku stratili zdravý rozum, alebo nemáme dosť informácií, ak sme dopustili takú situáciu, akú ste dnes videli v Bystrianskej doline. Hlavným problémom je nedoriešený vzťah medzi lesníkmi a ochrancami prírody a ich rozdielny prístup k obhospodarovaniu lesov v chránených územíach. Tento problém ale musia riešiť politici a kompetentní úradníci vo vláde a na ministerstvách zadefinovaním konkrétnej celospoločenskej objednávky. Musia skrátka povedať, čo vlastne chcú? My lesníci by sme predsa vôbec nemali bojovať s ochrancami prírody o to, či a kde spracovať alebo ošetriť kalamitnú hmotu! Dostávame sa totiž do situácie, v ktorej nie je možné rešpektovať všetky ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny a zákona o lesoch. Ochranný zákon nám síce nezakazuje aktívne chrániť les, ale stanovuje povinnosť žiadať výnimky, povolenia a stanoviská, na ktoré čakáme niekedy aj vyše 300 dní, kým ich dostaneme. Zodpovednosť za ďalšiu budúcnosť týchto lesov za takýchto podmienok jednoducho nemôžeme ďalej niesť. Proti nám stoja takí ľudia, ako napríklad bývalý riaditeľ Správy TANAP-u Tomáš Vančura, ktorý je schopný vyhlasovať do sveta, že v Tichej a Kôprovej doline, kde lesníci nezasahovali, je dnes niekoľkonásobne menej podkôrníkov, ako v ostatných porastoch. Ale to je predsa logické! Veď v Tichej a Kôprovej už lykožrút požral čo sa dalo a presunul sa inde, kde ešte má čo požírať. A takýmito demagógiami kríma verejnosť ľudia, ktorí nám bránia robiť si svoju robotu zodpovedne a profesionálne,“ povedal v teréne i na tlačovej konferencii Ing. Ján Švančara z generálneho riaditeľstva š.p. LESY SR. Čítali ste tieto slová pozorne páni Baláž, Jasík, Smatana, Jakuš, Oružinský a ďalší? Nepochybne áno. Čo na to vaše svedomie a čo na to vaši donori?!

**GENERÁLNY RIADITEĽ Š.P. LESY SR JOZEF MINDÁŠ
V OBKLÚČENÍ KAMIER, MIKROFÓNŮV A DIKTAFÓNŮV**

„Dnes sme vám chceli ukázať reálny stav, aby ste videli na vlastné oči, aká vážna je situácia. Snažili sme sa vám ju okomentovať v tak širokej zostave preto, aby ste pochopili, že odumieranie smrečín nie je iba lesníckym, ale celospoločenským problémom, ktorý má vplyv aj na vznik povodní a požiarov a prinesie negatívne dopady aj na miestnu komunitu,“ prihovoral sa novinárom doc. Ing. RNDr. Jozef Mindáš, PhD. Na novinároch ale bolo vidieť, že tých informácií od odborníkov na les, ochranu prírody, vodu, požiare a verejnú správu bolo na jeden raz možno až priveľa. Monitorované výstupy v masmédiách ukázali, že si z nich vybrali predovšetkým tie, ktoré sa týkali otázky: Chemická ochrana áno, alebo nie? Lesníkov a ďalších racionálne zmýšľajúcich ľudí čaká ešte veľa práce, aby verejnosť prostredníctvom „siedmej veľmoci“ pochopila, aké rozmery môže problém podkôrnikovej kalamity a odumierania horských smrečín na Slovensku už o niekoľko málo rokov nadobudnúť. Dúfajme, že to v plnom rozsahu nepochopí až vtedy, kedy kvôli úbytku viac ako 400 tisíc hektárov napadnutých a rozpadajúcich sa smrečín, bude musieť zdražiť pitná voda, ktorej máme zatiaľ všetci dostatok za prijateľné ceny. Zatiaľ.

Za prvý polrok 2008 evidovali LESY SR, š.p. 2 372 000 m³ kalamity, pričom nárast prevažne ihličnatej podkôrnikovej kalamity za prvých šesť mesiacov predstavoval 1 470 000 kubíkov. Revitalizačné opatrenia (hnojenie a vápnenie) na obnovu smrekových porastov a zmiernenie kyslosti pôdy boli realizované letecky. Vápnilo sa drveným dolomitickým vápencom v porastoch štyroch odštepných závodov – v Žiline, Cadci, Liptovskom Hrádku a Košiciach. Celková plocha, na ktorej bol aplikovaný vápenec, dosiahla takmer 2 500 hektárov. Organicko-minerálne hnojivo Rokosan bolo tiež aplikované letecky na teritóriu piatich odštepných závodov: Beňuš, Čierny Balog, Slovenská Ľupča, Námestovo a Rožňava. Rokosanom sa hnojilo na celkovej výmere 3 500 hektárov. Suma, vynaložená na hnojenie a vápnenie spomínaných oblastí, dosiahla necelých 180 miliónov korún.

LZ Užhorod so sídlom v Kamjanici

Arborétum Berezinka pri Mukačeve

Geografický stred Európy

KBR Dolina narcisov pri Chuste

Hrad Nevickoje

Lesoturistický zájazd OZ Sobrance na Zakarpatskú Ukrajinu

Igor NEMEC

Za spolupráce susedného družobného Lesného závodu Užhorod bol v dňoch 20.6. – 22.6.2008 uskutočnený „Lesoturistický zájazd na Zakarpatskú Ukrajinu“ s výstupom na najvyšší vrchol ukrajinských Karpát a Ukrajiny Hoverla(2061 m.n.m)

V piatok 20.6.2008 v ranných hodinách po prekročení slovensko – ukrajinskej štátnej hranice nás privítali kolegovia družobného Lesného závodu Užhorod (poverený vedením lesného závodu Vasil Kij a bývalý dlhoročný riaditeľ lesného závodu Ivan Kostiv) v krásnom areáli lesného závodu so sídlom v Kamjanci. Po prehliadke lesného závodu sme pokračovali návštevou doliny Syrového potoka, kde v r. 1958 bol na chate ubytovaný Nikita Chruščov, dnes tzv. „Chruščovova dača“. Odtiaľ náš bohatý program pokračoval prehliadkou impozantného gotického hradu Nevickoje. V správnom stredisku Zakarpatskej oblasti Ukrajiny, v meste Užhorod sme navštívili „Skanzen rusínskej kultúry“, ktorý sa nachádza pri Užhorodskom hrade. Odtiaľ naša trasa viedla po malebných uličkách popri brehu rieky Uh na nábreží Nezaležnosti s najdlhšou lipovou alejou Európy. Vo večerných hodinách sme sa presunuli na „Dubky“, kde v r.1968 bol internovaný Alexander Dubček.

V sobotu 21.6.2008 sme smerovali do druhého najväčšieho mesta Zakarpattia Mukačevo, kde sme navštívili hrad „Palanok“, ktorý sa týči na výraznom sopečnom kuželi 68 metrov nad okolitým terénom. Z tadiaľ naša cesta smerovala

Spracovanie kalamity pod Hoverlou

do arboréta „Berezinka“ a pokračovala do doliny „Kirešy“ kúsok severovýchodne od Chustu, kde leží preslávené Údolie narcisov (súčasť Karpatskej biosférickej rezervácie), kde v polovici mája kvitnú záplavy endemických narcisov úzkolistých. Pokračovaním nášho putovania bolo mestečko Solotvino – priemyselné centrum ťažby soli s návštevou soľných jazier „Solotvino“, ktoré vznikli prepadom soľných baní. Naša cesta viedla na Rachov najvýchodnejší a najväčší okres regiónu Podkarpatskej Rusi. Neďaleko Rachova sa nachádza „Geografický stred Európy“ so symbolickým pamätníkom. O tom kde je pravý stred Európy sa vedie už dlhá debata. Ide o spôsob definície stredy ako aj metodiku výpočtu, či sa zarátavajú aj ostrovy a Rusko alebo nie. Takto vzniklo viacero vypočítaných stredov. Naše sobot-

ňajšie putovanie sme završili v peknom podhorskom mestečku Jasinja a ubytovali sa v horskom hoteli Edelweiss.

Nedeľa 22.6.2008 6,30 hod. nášho času - raňajky a o siedmej hodine sa rozdelujeme na dve skupiny a vystupujeme na Hoverlu (2061 m.n.m.) – najvyšší vrchol ukrajinských Karpát a Ukrajiny. Nachádza sa na tiahlom masíve Čiernohorského pohoria, ktorý oddeľuje Zakarpatskú a Ivano-Frankovskú oblasť. Po tri a pol hodinovej túre úspešne dosiahlo 28 účastníkov slovenskej výpravy vytúžený cieľ. Na vrchole Hoverly spoločne s lesníkmi LZ Užhorod sme spečatili našu družbu. Nasledovala cesta dole, rozlúčka a 300 km spiatočná cesta domov na Slovensko. ■

Ing. Igor Nemeč
je logistik OZ Sobrance

„...mohli sme Európe ponúknuť už dnes to, čo bude zajtra určite hľadať!“

Typológ

Ján MIČOVSKÝ

Prach času dokáže prekryť veľa. Pedagógovia, ktorí vstúpili do našich školských rokov nám však v pamäti ostávajú väčšinou natrvalo. Učiteľ nemusí a ani nemôže byť ideálom ani vševedom, no mal by byť osobnosťou. Osobnosťou, ktorá provokuje. K premýšľaniu, k pochybovaniu, k hľadaniu. Osobnosťou, ktorá vie aj to, že nad všetkými múdrosťami sveta musí vždy stáť „vyšší princíp“ slušnosti a ľudskosti.

Tento pedagóg odišiel z Lesníckej fakulty VŠLD vo Zvolene do dôchodku pomerne dávno – v roku 1986. Študenti naňho však určite nezabudli. Skúška v jeho kabinete patrila k obávaným, pričom ne jeden z kandidátov sa tam nestihol ani posadiť... A nebolo málo ani tých, ktorí si tu štúdium predĺžili o rok... Jeho prednášky však študenti navštevovali aj bez prezentácií a jeho knihy – krásne fotografické atlasy rastlín, boli z tých, ktoré poslucháčom pomáhali aj dlho po odchode do praxe. Obávaný, rešpektovaný, niekedy náladový, vždy však priamy. Dušan RANDUSKA.

Pán docent, predovšetkým prijmite gratuláciu v mene čitateľov LESNÍKA k nedávnej 85 – ke. A ešte viac k tomu, že vás aj v tomto veku sprevádza obdivuhodná duševná i fyzická sviežosť!

Ďakujem, je to od vás pekné, ale ja mám tých neduhov viac ako sa zdá. A určite by som už nebol nažive, keby som bol ostal v meste...

Myslím, že by sme mali čitateľom prezradiť, že náš rozhovor sa odohráva hlboko v Jasenskej doline v Nízkych Tatrách, na samote Školníkova lúka, kde už roky žijete v peknej chalupe. Možno je takýto romantický život niečo, po čom ne jeden z nás podvedome túži, ale málokto naň nájde odvahu...

Viete, nachádzam tu pokoj. Niekedy manželka nerozumie ako sa dokážem pozeráť celú hodinu na náprotivnú stránu... Ale nemyslíte si, že je tu len romantika. V zime bývame aj niekoľko týždňov odrezaní od sveta. Len ak musím k lekárovi, tak nás príde priateľ – lesný robotník, vyslobodiť s traktorom... Som však tu – v Jasení - doma. Narodil som sa neďaleko v Slovenskej Ľupči, mama nám zomrela, keď som mal päť, otec pracoval 40 rokov vo vodnej elektrárni Pod Suchou. Mimochodom, je to unikátne a stále funkčné technické dielo. Prvé lesnícke kroky som urobil na Čiernom Balogu. Vo Vydrovskej doline, tam, kde je skanzen...

...tak, to ma osobitne zaujíma...

Začínal som tam ako praktikant u lesníka Chovanca, v horárni Pod Obrubovanskou. Ten bojoval s Rusmi na východnom fronte dvakrát, najprv proti nim, potom s nimi. V roku 1944 prišiel domov. Skrýval sa v lese nad Podtajchovou. Neskôr prešiel k Jegorovovej partizánskej skupine a ja doštudovať do Bratislavy, no mojou hlavnou úlohou tam bolo roznášať „svadobné oznámenia“, ktoré boli v skutočnosti správami od partizánov. Chovanec sa po vojne stal riaditeľom Hlavnej správy lesov v Bratislave. Ja som pokračoval v štúdiu lesníctva, keď však profesor Kriška presťahoval školu do Košíc nešiel som tam, ale na ročnú stáž k profesorovi Leibundgutovi do Švajčiarska. Bola to prvá osobnosť lesníckej hviezdnej trojkombinácie, ktorá ovplyvnila môj život. Venoval sa „sedliackym“ lesom, pričom bol zástancom výberkového hospodárenia, ktoré vedecky zdôvodnil. Keďže som nemal štátnicu vrátil som sa do Košíc, kde som robil asistenta profesorovi Kriškovi. To bol druhý člen spomínanej kombinácie. Ťažká povaha! Nemal rád novoty a ja ovplyvnený Leibundgutom som mu bol trňom v očiach. Skúšku som robil v jeho byte od ôsmej večer do tretej ráno. Dostal som „dostatočný“ a ešte sa na mňa aj usmial... Pohľadnice som mu však posielal pravidelne až do smrti.

Leibundgut, Kriška... Boli ste vtedy mladý lesník, odkiaľ sa vzala možnosť pracovať u špičkových lesníckych odborníkov doby...?

Netreba tajiť - pomohol mi spomínaný Chovanec. Bol to aj bez vysokej školy veľmi rozumný lesnícky praktik. Keď sa dostal do funkcie hľadal mladých, dovtedajšou praxou nezaťažených ľudí. To, že si spomenul aj na mňa, nebola celkom náhoda, pomáhal som mu počas skrývania sa v lesoch. Ponúkol mi príležitosť, to ako som ju využil bolo už na mne.

Kto bol tou tretou osobnosťou vo hviezdnej kombinácii?

Profesor Alojz Zlatník, autor geobiocenologickej školy – komplexného chápania lesných spoločenských. Prvýkrát som ho stretol v roku 1948. Vtedy som od Hlavnej správy lesov dostal poverenie vypracovať projekt stanovištného lesníckeho prieskumu na Slovensku. Odišiel som na ročnú stáž do Brna, na LF VŠZ, kde bola vďaka Zlatníkovi typologická škola dobre rozpracovaná. Tam začala moja púť, a to nielen k vybudovaniu lesníckej typológie na Slovensku, ale predovšetkým k vlastnému vnútornému prerodu na ceste k skutočnému poznaniu lesného systému. Podstatou bolo pochopiť, že žiadny druh sa nesmie posudzovať individuálne, ale vždy v súvislosti s prostredím, ktoré ho obklopuje.

D. Randuška (celkom vpravo)
s profesorom Zlatníkom (vedľa neho)

„Zbojnická mladosť“

Doc. Dušan Randuška s prof. Rudolfom Šálym (vpravo)

D. Randuška (celkom vľavo) a A. Határ (celkom vpravo) pri pomníku J. D. Matejovie v D. Jelenci

A. Zlatník v strede, D. Randuška po jeho pravici

Naivne som sa vtedy spýtal Zlatníka, koľko času budem potrebovať, aby som sa naučil všetko potrebné. „Štyri životy, pán kolega“, znela odpoveď. Zlatník bol výnimočný človek. Absolútny odborník, ľudsky skromný a nepriebojný. Raz sa mi povedal: „... keď som išiel študovať prírodné vedy, vtedy som už poznal kvetenu celého Československa“. Rozhodujúcim prínosom môjho brnenského pobytu bolo poznanie, že Zlatníkova typologická škola je pre Slovensko ešte vhodnejšia ako pre Čechy. Tam sa totiž prirodzené lesy nachádzali oveľa menej ako u nás. A ak aj boli slovenské lesy pozmenené, tak nanajvýš v tretej generácii, čo umožňovalo rekonštrukciu pôvodného stavu. Práve v tom spočívala obrovská ponuka Slovenska pre Zlatníkovu typologickú školu, ktorá sa zásadne odlišovala od dovtedy používaného Zurišsko – Montpelierskeho systému...

...priznám sa, pán docent, že pojmy sú mi to známe, no podstata mi uniká...

Z-M škola bola založená na poznaní súčasného stavu vegetácie: aká je na tom ktorom stanovišti pôda a čo na nej rastie. Zlatník bol ďalej – zaujímalo ho nielen to, čo sa v poraste nachádza dnes, ale aj to čo tam rástlo prirodzene kedysi. Ak Z – M škola napríklad považovala storočný bukový porast a vzdialenú smrekovú mladinu vždy za dva osobitné spoločenstvá, Zlatník ich považoval – pokiaľ boli rovnaké podmienky prostredia - za ten istý lesný typ. Hovorieval – ak je tam rovnaká pôda, rovnaká expozícia, rovnaký sklon a rovnaká nadmorská výška, no tak tam musel kedysi rásť aj rovnaký les. Znie to jednoducho, no vedieť zrekonštruovať na základe súčasného pozmeneného stavu stav pôvodný, a teda prirodzený, nie je jednoduché. A práve v tom bola výhoda Slovenska, že tu bolo možné študovať pôvodné, alebo len málo pozmenené lesy, a tak určovať, čo je na tom – ktorom stanovišti prirodzené.

Zdá sa, že ste boli v správnu chvíľu na správnom mieste...

Áno. Po návrate z Brna som dostal dekrét na vykonanie komplexného stanovištného typologického prieskumu na celom Slovensku. Odborne, personálne i technicky. Typologický prieskum bol po mojom vedení začlenený do zvolenskej Lesoprojekty. Nebolo to jednoduché. Museli sme prekonať Zlatníkov nesúhlas, ktorému sa nepozdávala naša snaha zlúčiť lesné typy do skupín lesných typov. Potrebovali sme však takéto zjednodušenie pre potreby rýchleho všeobecného prieskumu, ktorý sme v rokoch 1951 – 56 aj vykonali. Za ním, v rokoch 1956 – 76, nasledovala fáza podrobného prieskumu. Druhým problémom bola nedôvera s akou sa na typologický prieskum pozeralo vedenie hospodárskeho - úpravníckej služby na Slovensku. Odborne sme si nerozumeli. A malo to aj veľmi konkrétne dôsledky - moji ľudia mali o poznanie menšie platy, nemali nárok na uniformy, o všetko bolo treba bojovať. Taxátor nemusel poznať botaniku, môj typológ však áno. Istú satisfakciu som dostal až o mnoho rokov neskôr, keď sme na katedre využili obdivuhodné vedomosti bývalého riaditeľa Lesoprojekty Antona Hatiara. Pracoval tam ako dôchodca takmer 10 rokov a pri rozlúčkovom posedení verejne povedal: „Priznávam, že som vášho šéfa nemal veľmi rád, ale mýlil som sa, dnes mu ďakujem za to, čo pre lesy vykonal ...“

Ako sa vám podarilo naplniť veľký zámer?

Myslím, že dobre. Slovensko bolo a zostalo jedinou európskou krajinou, ktorá mala takto podrobne spracované celé územie. Vydali sme pre prevádzku podrobné hodnotenie územia s mapami skupín lesných typov, pôdnych typov, súčasného a cieľového drevinového zloženia. V roku 1960 som však odišiel na Lesnícku fakultu a naša práca nemala potrebné pokračovanie. V snahe vyjsť v ústrety vtedajším politickým orgánom sa začali naše závery o cieľových drevinových skladbách deformovať. Ak sme zistili, že súčasný stav smreka je 28% a cieľový by mal byť len 13%, tak moji nástupcovia sa zľakli, že ich obvinia z hospodárskej sabotáže a išli s percentami presne opačným smerom - nahor! Po roku 1960 na Lesprojekte kolegovia Ing. Hnčinský a Ing. Benko „modifikovali“ Zlatníkovu školu. Išli jednoducho „po prúde“... Tam kde Zlatník dal 10% jedle, tam Hnčinský pripustil aj 50%! Zlatník to znášal ťažko, ja som však Zlatníkove závery pri prednáškach plne rešpektoval. Naproti Lesprojekta, aby ospravedlnila deformáciu typológie „na obraz doby“ zaviedla hospodárske typy a porastové súbory, ktoré som nikdy neuznával.

Vypadá to tak, ako by sme všeobecne vysoko uznávanému Zlatníkovi v konkrétnych prípadoch celkom nerozumeli...

Jediná Zlatníkova chyba bola, že sa narodil o 50 rokov skôr, ako mal. Jeho učenie o prirodzených lesoch je akoby ušité na dnešnú dobu. Nie ničnerobenie v lesoch, ale ich sledovanie a múdre ovplyvňovanie v pro-

spech ich pôvodnosti, to je jeho odkaz! Na celom území ČSR zakladal pre tento účel pokusné plochy. Dnešní ochranári sa strašne mýlia, ak chcú kalamitné lesy nechať bez zásahu. V zmenených lesoch musíme poznať ich podstatu a pomáhať im. Nikdy som neuznával ochranárov, ktorí spoza kancelárskeho stola rozdávali rozumy a nežijú v problémoch, ktoré zažíva prevádzka. Ich tvrdenie, že si chorá príroda pomôže sama z hrozivej situácie, ktorej pôvodcom je prevažne človek, je chybné! Mám pre nich aj jeden dôležitý odkaz: Dnes už musíme zasahovať aj v rezerváciách, pravda, ak to s ich zachovaním myslíme vážne...!

Ako vnímate súčasnosť?

Tisíciky hektárov zdravých lesov sú ohrozené podkôrnikom v dôsledku nezmyselného zákazu kalamitných ťažieb. Zanedbali sme aj typológiu: Od čias pôvodného výskumu vyrástla v lese nová generácia stromov. Ideálny stav na to, aby sme kriticky posúdili naše poznanie a spresnili zaužívané typologické triedenia. Nevieť však, či sa dnes, keď sa ekonomika stáva so svojim bohom peňazí rozhodujúcim kritériom hospodárenia v lese, nájdú na to sily a ľudia. Je to škoda, pretože poznanie je proces, ktorý nikdy nekončí. Strácame jedinečnú výhodu, ktorou sme mohli Európe ponúknuť už dnes to, čo bude zajtra určite hľadať... Ale neviem, či toto všetko ešte má nejaký význam... Odkedy som odišiel zo školy, ešte som to takto otvorene nikomu nevyrozprával... Som už pesimista... Tak ako voľakedy profesor Papánek, ktorý mi na sklonku života často smutno hovorieval, že všetko smeruje k úpadku. Ale to je už asi osud „starých vlkov“. Je na vás mladších, aby to tak zle napokon predsa len nedopadlo...

Generácie lesníkov sa striedajú rýchlejšie ako generácie lesa. Dobrý dôvod k tomu, aby sme nielen pozorne sledovali meniaci sa les, ale aj načúvali slovám svojich učiteľov. Nie, naozaj ani oni nemôžu byť vševiedovia, no ak do svojej práce vložili nadšenie, rozum aj srdce, ich dielo nemôže upadnúť do zabudnutia. To je aj osud pedagóga Randuška, ktorý stál pri zrode jednej z kráľovských disciplín slovenského lesníctva. ■

Chcete predať drevo? Radšej kúpte sadenice!

Jozef MARKO

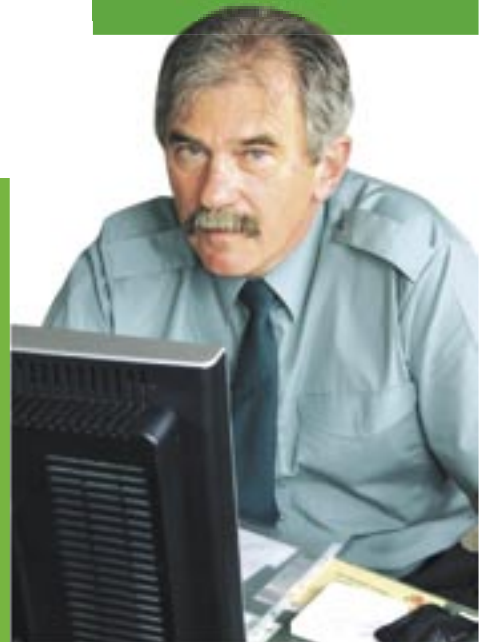
Po vstupe do budovy Lesnej správy v Žiline, nachádzajúcej sa v priemyselnej zóne dnes už takmer stotisícového mesta na Považí ma poteší, že osadenstvo správy tvoria prevažne mladé tváre. Technici a lesníci majú od 30 do 40 rokov, jeden mladý lesník je na nástupnej praxi a ďalší dvaja mladí ľudia – jeden so stredoškolským lesníckym odborným vzdelaním a jeden študent lesníckej fakulty – majú prísť na túto správu v lete tiež pracovať. Všetky tieto informácie dostávam od vedúceho lesnej správy Ing. Petra Pekaru, ktorý odrobil v štátnych lesoch úctyhodných 32 rokov, takže má skúsenosti na rozdávanie. Prešiel viacerými pozíciami – bol okrem iného správcom na LS Rajecké Teplice, dlhé roky pôsobil na ústredí OZ Žilina – nejaký čas aj ako hlavný inžinier, ktorému v súčasnosti hovoríme vedúci lesníckej prevádzky. Z času stráveného v budove LS i v teréne som postupne nadobudol pocit, že okolo seba sústredil a ďalej sústreďuje skutočne perspektívny lesnícky tím. Ten formuje nielen plnením pracovných povinností, ale aj spoločnými akciami. „Kolektívy našich kolegov z iných závodov a správ chodia spolu do divadla, my chodíme do hôr. Boli sme si spoločne pozrieť kalamitu vo Vysokých Tatrách, vystúpili sme spolu na Kriváň, na Lomnický štít a na Rysy. Chcel som, aby chlapci videli na vlastné oči to, o čom dovtedy len čítali a počuli,“ vysvetľuje Ing. Pekara.

Veru, to staré známe - radšej raz vidieť, ako stokrát počuť - stále platí. V duchu tejto múdrosti sa niesla aj moja reportážna cesta venovaná chlapcom zo žilinskej lesnej správy. Čo som nevidel priamo vonku, to som si mohol pozrieť na fotografiách v ich počítačoch, pretože tunajší lesníci majú bohatú fotodokumentáciu svojej činnosti a problémov, ktoré musia riešiť. Tým najväčším je určite fakt, že z celkovej výmery 8 300 ha, obhospodarovanej LS Žilina, pripadá na kmeňové štátne lesy iba 2 100 ha. Zvyšok – to sú neštátne neodovzdané lesy. To sú ľudia rôznych pováh a nárokov, podmienok a prekážok, ktoré kladú lesníkom do cesty za kvalitným hospodárením. Ale aj ľudia, s ktorými sa lesníci musia nejako dohodnúť. Niekedy to býva ale mimoriadne ťažké. „Stáva sa nám, že keď prechádzame cez dedinu so ženami a ideme zalesňovať, tak chlapi zalezú do krčmy a nikto z nich sa nehlási k svojmu domnelému vlastníctvu. Keď ideme s pilčíkmi do lesa robiť čo i len prerezávku, už pred tou istou krčmou tí istí chlapi búchajú do stolov a vyhánajú nás,“ hovorí Ing. Pekara a pokračuje ďalšou skúsenosťou:

„Pri odovzdávaní lesov sa mi stáva, že prvé, na čo sa noví majitelia opýtajú je, kam by z nich predali drevo. Vtedy im zvyknem odpovedať, že radšej im poradím, kde môžu kúpiť sadenice.“

O HUMNE, KTORÉ PREDRAŽUJE PRIBLIŽOVANIE A ODVOZ DREVA

Ing. Pekara si nemyslí, že problém hospodárenia v neštátnych neodovzdaných lesoch má prívlastok generačný, pretože pozná starých ľudí, ktorí veľmi dobre chápu, že lesníci musia v ich lesoch včas spracovať kalamitu. Dokonca sú ochotní po ťažbe uhadzovať na kalamitných plochách haluzinu a trochu si k dôchodku priliepiť. Komplikácie spôsobujú skôr mladší, ktorí chcú stavať alebo zrekonštruovať rodinné domy a potrebujú drevo na krov zo „svojho“ lesa. No a keď si nepresadia svoje v súlade so zákonom, tak si drevo z lesa jednoducho ukradnú. Stalo sa už, že sa nerozpakovali vziať si ho priamo z odvozného miesta... Nie že by lesníci nedokázali spolupracovať s políciou pri objasňo-

Ing. Pekara za počítačom

vani takýchto krádeží. To nie, ale policajti viaceré prípady odkladajú ad acta, pretože podozriví z krádeží im ukážu list vlastníctva a muži zákona len bezmocne rozhodia rukami s otázkou: Ako to mám riešiť? Ako dokázať zlodějovi, že kradol z lesa, keď mne tvrdí, že drevo spílil na poľnohospodárskej pôde, ktorá zarástla lešom?

Ozaj, ako? Je jasné, že je nutné odstrániť príčinu a nie dôsledok. Nedokonalá legislatíva vraj prechádza v súčasnosti procesom novelizácie. Ak ale v nej nebude zakotvené radikálne riešenie, po ktorom volá lesnícka prevádzka už dostatočne dlhý čas, tak štát bude vlastnou vinou prichádzať aj naďalej o obrovské hodnoty. Ing. Pekara sa domnieva, že by „pomohlo, keby bol odovzdávaný majetok v ucelených častiach. Riešením by bolo aj stanovenie pevného termínu, do ktorého by si mohli vlastníci uplatniť svoje práva a po tomto termíne by sa stal vlastníkom týchto lesov štát. Ukazuje sa ale, že takéto riešenie nie je politicky prihľadné. Preto si aj s kolegami myslíme, že by veľmi pomohlo, keby bol na výmere minimálne 2 000 hektárov určený v ucelených lesných komplexoch štátnych i neštátnych lesov jeden odborný lesný hospodár, ktorý by mohol byť zamestnancom obvodného lesného úradu. Mal by možnosť rozmýšľať komplexne o obnove lesných porastov na výmere, za ktorú by bol zodpovedný a nikto by ho svojvoľne neobmedzoval v odbornej a profesionálnej lesníckej práci.“

Veru, o obmedzeniach, aké si dokážu domnelí vlastníci, ktorí lesníckej robotě ani zamak nerozumujú vymyslieť, môžu lesníci zo žilinskej správy dlho rozprávať. Vyvážame sa s Ing. Pekarom a technikom LS Milanom Vojtkom do Hornej Tižiny pri Terchovej, ktorá je doslova exemplárnym príkladom nevyspytateľného prístupu miestnych obyvateľov k snahe lesníkov robiť si štandardne svoju robotu. Prechádzame jednou z osád po úzkej asfaltovej ceste. Zväzať po nej drevo by bolo veľmi komplikované, ale výborný

Technici Ing. Valica (vľavo) a M. Vojtek

šofér by to zvládol, keby... Keby do už aj tak úzkej cesty nezasahovalo staré humno. No a toto staré humno spôsobuje, že približovanie vyťaženého dreva sa predlžuje o 2,5 až 3 kilometre a jeho odvoz o takmer 10 kilometrov! Čo to urobí s nákladmi na každý vyťažený a odvezený kubík dreva si vieme ľahko domysliť. „**Miestni ľudia niekedy nesúhlasia ani s nasadením lanovky. Mali sme napríklad súhlas obecného úradu aj ochrancov prírody na stavbu „perka“, ale občania s ňou nesúhlasili, pretože im „to“ vraj uletí do potoka. Aj preto máme bohatú fotodokumentáciu, lebo si vždy do terénu berieme digitálne fotoaparáty. Fotografujeme**

roku sme doteraz vyťažili 18 000 m³, z toho 17 000 kubíkov pripadlo na kalamitnú hmotu. Ročne odkrývame 60 – 70 hektárov kalamitných plôch. Nie sú to ešte také „plachty“ ako na Kysuciach, starosti nám robí predovšetkým fakt, že kalamitu nespracovávame len v rubných porastoch, ale už aj v 40 až 60-ročných smrečiniach. V dôsledku toho nestíhame vôbec obnovnú ťažbu. Okrem náhodnej ťažby nám ostávajú sily už len na realizáciu záväzných prebierok. Navyše sú tieto porasty na flyši. Tu sa do ťažby skôr ako v máji pustiť nemôžeme. Stačí ak zaprší a podmienky na prácu sú mimoriadne sťažené.“

les, urbár, potom les, ktorý niekomu patrí, ale nikto spoľahlivo a hodnoverne nevie, komu.

Klesáme autom do údolia a dostávame sa do osady Balatovci. Pár domov, cesta a pri nej bývali ešte pred pár rokmi odvozné miesta, kam bolo možné bez problémov priblížiť vyťažené drevo. Dnes? Sú zastavané všakovakými búdami, zavezené odpadom, zarastené kriačim a burinou. Lesníci si nevedia zatiaľ vôbec predstaviť, ako budú riešiť ťahanie a skladovanie kalamitného dreva práve cez túto osadu. Skutočne im nie je čo závidieť. Tieto miesta Malej Fatry a Javorníka sú ešte niečím špecifické. Výskytom medveďov, ktorí sa zvyknú ukrývať pred turistami a hubármi do hustých mladín a húštin. Ing. Pekara hovorí, že lesníci začínajú mať obavy zo stretnutia so šelmou, ktorá môže byť a býva po nečakanom a prekvapivom stretnutí s človekom nebezpečná. „**Zhodou okolností práve dnes posielam na Ministerstvo životného prostredia SR ďalší z radu listov, ktoré obsahujú obavy miestnych obyvateľov, v tomto prípade konkrétne z obcí Stránske a Kunerad, z premoženia medveďov a stretov s nimi,**“ ukazuje mi zalepenú obálku s adresou ministerstva Ing. Pekara, ktorý je aj poľovným hospodárom v tamojšom združení.

Porast nad Hornou Tížinou na jeseň 2007

Porast nad Hornou Tížinou dnes

pred a po každej našej aktivite, aby sme mali dôkazový materiál. Na pomoc si častokrát preventívne berieme so sebou pracovníkov obvodného lesného úradu, aby nám pomohli vysvetliť, že to, čo chceme v porastoch zrealizovať je nevyhnutné a v súlade so zákonom. Na druhej strane ale vnímame, že ľudia nás začínajú chápať viac ako ochrancov prírody. Začínajú si uvedomovať, že sú to práve lesníci, ktorí nielen zveľadujú aj ich majetok, ale ho tiež chránia snahou včas spracovať podkôrníkovú kalamitu,“ poteší týmto konštatovaním Ing. Pekara. Poteší ešte niečím. Lesníci z LS Žilina považujú za veľmi prospešnú akciu Stromy poznania, ktorej sa aj v tomto roku úspešne venovali. Na deti a mládež nezabúdajú ani v rámci ďalšej akcie, ktorá sa za uplynulé roky osvedčila – Stromček pod stromček. Školy, domovy a zariadenia pre deti v meste pod Dubňom sa tak vďaka žilinským lesníkom môžu radosť zo živých a voňavých vianočných stromčekov. Dôležité je, že vedia, od koho ich majú a že lesníci majú sami radosť z ich rozžiarených očí.

EŠTE TO NIE SÚ TAKÉ „PLACHTY“ AKO NA KYSUCIACH. ZATIAĽ

M. Vojtek práve na margo postupujúcej podkôrníkovej kalamity hovorí: „**V tomto**

Zastavujeme pri jednej z troch desiatok osád, roztrúsených po kopcoch nad Terchovou. Volá sa Káčerovci a vyrastal v nej jeden z mojich sprievodcov – M. Vojtek. Ale preto tu nie sme. I keď – to, že je odtiaľto, mnohokrát lesníkom pri hľadaní dohody s miestnymi, niekedy dosť tvrdými „palicami“, veľmi pomohlo. Lesníkom pomáha aj to, ak dajú tunajším pilčíkom prácu. Vtedy sú ústupčivejší. Od Káčerovcov je názorne vidieť, prečo je hospodárenie v tunajších lesoch také komplikované. Ing. Pekara mi ukazuje, že na hrebeni, za ktorým sú už Kysuce a v lesoch za ním hospodária kolegovia z OZ Čadca, sú najskôr štátne porasty, potom urbárske a za nimi nasledujú nešťátne neodovzdané. Z vlastníckeho hľadiska teda poriadny galimatiáš. Obrátíme sa na druhú stranu a situácia je taká istá. Štátny

Deň rýchlo uteká a ja sa tentokrát nedostanem do porastov nad štátnou cestou medzi Martinom a Žilinou, smutne známym úsek, ktorý takisto spôsobuje žilinským lesníkom vážne starosti. V skalnatých prudkých svahoch nad cestou potrebujú spracovávať kalamitu, ale zatiaľ nie je jasné ako. Dodávateľia im v týchto exponovaných podmienkach, v ktorých každú chvíľu hrozí odtrhnutie skaly alebo veľkého balvana a jeho pád na niektoré z áut, odmietajú robiť. Odstavenie mimoriadne hustej premávky neprichádza do úvahy. Už aby bol dostavaný tunel Dubná skala, alebo rozšírenie cesty pod Strečnom a Starým hradom, ktoré navrhol premiér. Nech bude schválená ktorákoľvek z týchto variant je zrejmé, že to určite bude vhodná príležitosť opäť sa stretnúť s kolegami z LS Žilina. Napísať o tom, ako si poradia v ďalšej zložitej situácii. A oni si poradia, o tom ani na chvíľu nepochybujem. ■

Z argumentácie Ministerstva životného prostredia SR z júna 2008 vyplýva:

Je žiaduce, aby rozhodnutia boli vykonateľné!

Keď koncom marca tohto roka š.p. LESY SR požiadal Ministerstvo životného prostredia SR, Odbor ochrany prírody a starostlivosti o krajinu, o udelenie výnimky na leteckú aplikáciu chemických látok v Národnom parku Nízke Tatry a v jeho ochrannom pásme na teritóriu obhospodávanom odštepnými závodmi Liptovský Hrádok, Beňuš a Slovenská Ľupča, bolo na základe doterajších skúseností lesníkov s rozhodovaním orgánov štátnej správy viac ako jasné, že predpokladaný agrotechnický termín začatia prác – 1. máj 2008 – lesníci nestihnú. Stalo sa. Dnes už bývalá riaditeľka spomínaného odboru na MŽP SR najskôr požiadala o doplnenie žiadosti a potom citujem „vzhľadom na zložitosť problematiky a potrebu ďalšej analýzy žiadosti“ predĺžila lehotu na rozhodnutie do 30.6.2008. Po zmene na tomto poste dostali LESY SR rozhodnutie z MŽP SR 17. júna, podpísané RNDr. Ladislavom Ambróšom, povereného riadením odboru. Niekoľkostranový materiál obsahuje viacero zaujímavých a dôležitých formulácií, ktoré je potrebné publikovať, aby náš čitateľ získal komplexný pohľad na problematiku, ktorej sa v rubrike venujeme.

NEGATÍVNY VPLYV POUŽITIA CHEMIE JE MIERNEJŠÍ AKO V PRÍPADE BEZZÁSADOVÉHO REŽIMU

V stanovisku ministerstva sa ďalej píše, že aj bez odporúčenia SOS/BirdLife, ktoré požadovalo vykonať viaceré výskumy a vypracovať štúdie, ŠOP SR starostlivo zväžila možnosť použitia chemických látok v chránených územiach. Táto problematika bola niekoľkokrát konzultovaná s odborníkmi z Lesníckej ochranskej služby (LOS) a Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho (ÚKSUP), ale žiadosti o povolenie tejto činnosti až po vykonaní navrhovaných štúdií a výskumov nie je možné vyhovieť, najmä preto, že tieto štúdie sú časovo tak náročné, že v čase ich ukončenia a využitia výsledkov, by už s najväčšou pravdepodobnosťou odpadol dôvod na ich využitie v praxi. Takže lesníci sa konečne dočkali zo strany štátnej správy racionálnej argumentácie, ktorá dovidí ďalej ako po špičku byrokratického nosa! Toto stanovisko je podporené v rozhodnutí poukázaním na rozsudok Najvyššieho súdu SR z roku 2007, ktorým bol potvrdený rozsudok Krajského súdu v Bratislave. Ten zamietol žalobu Slovenskej ornitologickej spoločnosti (SOS/BirdLife

Slovensko) o preskúmanie rozhodnutia MŽP SR v súvislosti s rekonštrukciou sedačkovej lanovej dráhy Vrátna – Chleb. V rozsudku Najvyššieho súdu SR je uvedené, že „**správny orgán rozhoduje na základe dokazovania, ktoré je možné vykonať; nie je možné rozhodnúť na základe neexistujúcich dôkazov, resp. takých, ktoré nie je možné vykonať; ktoré sú v čase rozhodnutia nedostupné.**“

To ale nie je zďaleka všetko podstatné a zlomové v rozhodnutí MŽP SR. Ako sa už stalo pravidlom, do celého procesu vstúpilo aj Lesoochranske zoskupenie VLK, ktoré listom doručeným 30. mája 2008 vyjadrilo nesúhlas s udelením súhlasu a povolením výnimky, umožňujúcej použitie chemických látok. VLK poukazuje na zaradenie územia do sústavy NATURA 2000 a vymenúva chránené živočích, vyskytujúce sa na tomto území, ktoré budú chemickými látkami ohrozené. Na to MŽP SR vo svojom rozhodnutí argumentuje okrem iného tým, že „**ŠOP SR pri vypracovaní svojho stanoviska vychádzala z relevantných podkladov inštitúcií, ktoré si na tento účel zriadil štát – Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave, Stredisko lesníckej ochranskej služby v Banskej Štiavnici, ktoré je podľa zákona č. 326/2005 Z. z. orgánom štátnej odbornej kontroly lesa a taktiež Národné referenčné laboratórium Univerzity veterinárneho lekárstva v Košiciach. Súčasťou stanoviska boli aj predpísané formuláre pre zisťovacie konanie. Pri predbežnom posudzovaní síce vyšlo, že aplikácia chemických látok môže mať pri kombinácii viacerých faktorov negatívny vplyv na biotopy a druhy, ktorý je**

V polovici apríla, teda v čase analyzovania žiadosti štátnych lesníkov, prebehla v Bruseli konzultácia s riaditeľom direktoriátu B Generálneho riaditeľstva životného prostredia Ladislavom Mikom (formulácia z rozhodnutia – pozn. autora) za účasti slovenskej delegácie, týkajúca sa odpovedi Slovenskej republiky na otázky Európskej komisie k prípadu lesníckych zásahov v Tatrách. Podľa EK je nevyhnutné vypočuť si názor verejnosti a následne zdôvodniť prečo bol alebo nebol zobrať do úvahy.

„Vzhľadom na podobnosť prerokovaných tém s predloženou žiadosťou, ŠOP SR oboznámila verejnosť s miennými zásahmi v území NATURA 2000 na svojej webovej stránke a umožnila jej pripomienkovať projekty žiadateľa,“ píše sa v rozhodnutí. Následne ale mimovládna organizácia SOS/BirdLife Slovensko v liste doručenom na ministerstvo 27. mája vyslovila výhradu o neperokovaní a nezapracovaní pripomienok SOS/BirdLife do stanoviska. Okrem toho vyslovila domnienku o účelovosti predmetného konania. A aké sú protiargumenty MŽP SR?: **„Zo strany SOS/BirdLife nebol doručený žiadny konkrétny návrh ako uvedenú situáciu riešiť, len návrh na zastavenie akýchkoľvek činností v uvedených územiach až do doby spracovania, prerokovania a schválenia programu starostlivosti a zonácie národného parku. ŠOP SR vychádzala pri posudzovaní z metodiky EK, t. z. hodnotila dopad posudzovanej činnosti na celé územie európskeho významu a nielen na samotné postrekované plochy, ktorých je mimochodom len 9 % z posudzovaného územia. Bol vypracovaný aj bezzásahový variant (na rozdiel od formulárov SOS/BidLife), tiež v zmysle metodiky EK, z ktorého po porovnaní za a proti jasne vyšla opodstatnenosť postreku vzhľadom na konečný rozsah poškodenia dotknutých lokalít a závažnosť možných dopadov.“** Nie je ani potrebné podsúvať súdnemu čitateľovi nejaké komentáre k týmto riadkom. Azda len pripomenúť, ako sa dokázali doteraz mimovládky zaštitíť európskou legislatívou a ako sa doteraz kompetentní štátni úradníci tohto štítu obávali...

však v porovnaní s tzv. bezzásahovou alternatívou miernejší, ako keby sa zásah nerealizoval. Bezzásahový režim má vplyv nielen na lesné biotopy európskeho a národného významu, ale aj na lesné biotopy, ktoré nie sú takto v zmysle zákona definované. Spravidla ide o priľahlé komplexy smrekových hospodárskych lesov, ktoré sú v prípade bezzásahového režimu atakované premnoženým podkôrnym hmyzom.“

VYLÚČENIE ODKLADNÉHO ÚČINKU V PRÍPADE NALIEHAVÉHO VŠEOBECNÉHO ZÁUJMU

Z tejto argumentácie je zrejmý jeden veľmi dôležitý záver. Kompetentní zdá sa definitívne pochopili, že Slovensko sa musí prestať správať ako najbohatšia krajina Európy, ktorá nechá v mene zachrany malej časti prírody zničiť státisíce hektárov lesa, ktoré okrem dreva produkujú niečo ešte dôležitejšie – čistý vzduch a pitnú vodu. Aj keď z toho lesníci, ktorí lesy obnovujú, pestujú a chránia, nemajú ani korunu...

Ešte jeden odsek z citovaného rozhodnutia MŽP SR stojí za uverejnenie, pretože zásadne mení pohľad úradníkov na časové hľadisko prijímania rozhodnutí. Mení ho v prospech lesa. Lesníkom ostáva len dúfať, že ho správne pochopia aj úradníci na krajských a obvodných úradoch životného prostredia. „O výsledku a účinnosti opatrení na elimináciu následkov narušenia lesných ekosystémov s prevahou ihličnatých drevín rozhodnú najmä včasnosť dohodnutého zásahu, zameraného na elimináciu nebezpečenstva výrazného vzostupu populácie a populačnej hustoty podkôrneho hmyzu. Biologicky limitovaný časový priestor pre prijatie a vykonanie účinných opatrení presne časovo ohraničuje termín, ktorý je potrebné pre ich vykonanie stanoviť v rozhodnutí správneho orgánu. Po uplynutí tohto biologicky podmieneného termínu je rozhodovanie vo veci bezpredmetné a de facto odpadá dôvod na konanie. V snahe predísť takejto situácii je v takýchto prípadoch žiaduce, aby rozhodnutie správneho orgánu bolo čo možno najskôr vykonateľné. Vylúčenie odkladného účinku je podľa zákona o správnom konaní možné, ak to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem, alebo ak je nebezpečenstvo, že odkladom výkonu rozhodnutia utrpí účastník konania ale iný nenahraditeľný ujmu. Prijatie a včasnú realizáciu opatrení, vedúcich k zabezpečeniu priaznivého stavu chránených území, je potrebné považovať za všeobecný záujem.“

Na záver sa žiada už len dodať, že MŽP SR týmto rozhodnutím, ktoré platí do 15. októbra tohto roka, čiže dostatočne dlhý čas na jeho praktickú vykonateľnosť, vydalo súhlas na leteckú aplikáciu chemických látok v presne vymedzených územiach podľa schválených JPRL s 2. a 3. stupňom ochrany v NP Nízke Tatry. Hovorí sa, že prvá lastovička leto nerobí. Ale minimálne je nádejou, že za ňou priletia ďalšie a bude ich dostatok na to, aby vychytali vo svojom teritóriu všetok škodlivý hmyz. ■

Vedúci LS Malužiná Ing. Valach smutne konštatuje:

„Ochranári zachránili suchý les...“

Je prvá polovica júla a horúce slnečné dni striedajú dažďe a búrky. Premennivé počasie komplikuje chemickú asanáciu porastov v 2. a 3. stupni ochrany prírody Národného parku Nízke Tatry, ktorú pre konkrétne JPRL povolilo svojim rozhodnutím Ministerstvo životného prostredia SR aj lesníkom OZ Liptovský Hrádok. Do porastov obhospodarovaných lesníkmi z Lesnej správy Malužiná sa vydávam s vedúcim správny Ing. Milanom Valachom a referentkou ekológie OZ Mgr. Zuzanou Puterovou. V deň mojej návštevy sa dozvedajú, že sa k nim chystajú vyšetровatelia, aby preskúmali okolnosti využitia chémie na základe trestného oznámenia Lesoochranárskeho zoskupenia VLK. V médiách v tých istých dňoch zároveň rezonuje informácia o tom, že aj LESY SR podávajú trestné oznámenie na VLK-árov za šírenie poplašnej správy. Na poplach bijú aktivisti z Ekofóra, postupne sa k nim pridávajú ich kolegovia z českej Duhy, ktorí varujú turistov pred vstupom do chemicky ošetrovaného lesa. Skrátka hystéria ako hrom. Ako sa na ňu pozerajú lesníci z lesníckej prevádzky?

KEĎ NIE ZACHRÁNIŤ, ASPOŇ SPOMALIŤ ROZPAD

Ing. Milan Valach pracuje päť rokov na pozíciu vedúceho LS Malužiná. Má za sebou aj niekoľkoročné skúsenosti s lesníckou prácou na Správe TANAP-u. Sprezádza ma dolinami Hodruša, Tajch, Chorupné, vyvážame sa spolu na Ramžu do nadmorskej výšky takmer 1 300 m n. m. „Ak by nám v roku 2005 nezakázali v biotopoch európskeho významu spracovať a ošetriť kalamitu z novembra predchádzajúceho roka, dnes by boli tieto lesy v ove-

ľa lepšom stave a my lesníci v dramatickejšej situácii. Takto sa takzvaným ochrancom prírody vlastne podarilo zachrániť suchý les... Na Ramži sme mohli kalamitu z novembra 2004 spracovať až v polovici roku 2006! Vidíte tie zvyšky smrečín na hrebeňoch? Dlhú nevydržia. Lesníci nikdy nechceli, aby situácia došla až tak ďaleko a teraz nám neostáva iné, len sa snažiť aspoň spomaliť rozpad tunajších smrečín a pomôcť tak vo vyšších polohách prirodzenej obnove smreka

a jarabiny. V nižších polohách chceme tam, kde ide, podporiť prirodzené zmladenie smreka a vnieť podsadkami na obnovované plochy javor horský, buk, jaseň, jedľu, smrekovec, borovicu. Podiel listnáčov v zalesňovaní sme zvýšili na cca 35 percent, a chceli by sme aj viac“ Podiel smreka sme znížili na 42 % vysvetľuje mi zámery tunajších kolegov Ing. Valach.

Na kalamitných plochách na Ramži je skutočne vidieť, že jarabine sa tu veľmi dobre darí. Mladé smrečky sa tiež výborne držia. Naokolo sú

Ing. Valach pri jarabinovom zmladení na Ramži

Označenie asanovaného územia

hluchanie tokaniská a aj kvôli nim tu lesníci nechcú aplikovať chemické postreky celoplošne, ale bodovo, aby uchránili biotop tohto vzácneho vtáka. Ešteže súčasnej garnitúre pracovníkov štátnej ochrany prírody sa dá ako tak vysvetliť, že aj lesníci sú ochrancovia lesa a všetkého, čo je v ňom. Podľa slov Ing. Valacha sa dnes už lesníkom z malužinskej správy oveľa lepšie komunikuje s pracovníkmi Správy NAPANT-u, ale ešte pred pár rokmi nemohlo byť o korektných vzťahoch ani reč. A dôsledok? Stačí azda uviesť, že do roku 2004 tu v dôsledku veterných kalamít ročne predstavoval podiel náhodných ťažieb cca 30 percent. Lykožrúťová sa ráta iba na desiatky kubíkov. Posledné štyri roky sa musia lesníci stopercentne venovať iba spracovaniu kalamitnej hmoty a podiel lykožrúťovej dramaticky rastie!

255-PERCENTNÝ NÁRAST ODCHYTU LYKOŽRÚTOV

A treba dodať, že lesníci pracujú v mimoriadne komplikovaných podmienkach. Teritóriom správy vedú iba tri úrodné cesty a sieť zväznic potrebám zďaleka nestačí. Úzke doliny a prudké svahy sú limitujúcimi faktormi nasadenia ľudí a techniky. Až 60 percent kalamitnej hmoty približujú v týchto podmienkach lanovkami. Ďalších 20 percent sa dá robiť iba koňmi. Keď prechádzame lokalitou Široká, Ing. Valach ukazuje, ako za uplynulé roky lykožrút vo svojom diele pokračuje a ako sa musia pilčiči znova a znova vracieť do porastov zasiahnutých podkôrnikovou kalamitou. Vidieť na ňom, že mu leží na srdci osud týchto lesov a preto má určite právo aj na kritické zamyslenie, smerujúce do vlastných radov. „**Niekedy si kladiem otázku, čo**

týmto lesom škodí najviac. Lykožrút, lesoochránari, alebo náš nový informačný systém (WebLES, KRPK)...? Berie nám totiž strašne veľa času a energie, ktorú potrebujeme inde – vonku, v teréne. Jeden z Murphyho zákonov hovorí: Čím viac času venujeme evidencii toho, čo sme urobili, tým menej času nám ostane, aby sme niečo skutočne urobili. Nakoniec budeme celý pracovný čas evidovať, čo sme neurobili...“

K slovu sa samozrejme dostáva aj Mgr. Zuzana Puterová, ktorá dokumentuje doteraz povedané a videné konkrétnymi číslami. Spracoval ich referent ochrany lesa OZ Ing. Ivan Podhorec a sú takisto veľavravné. „**Za apríl, máj**

a jún sme v 2857 lapačoch odchytili na piatich lesných správach 30 554 822 imág podkôrneho hmyzu – teda lykožrúta smrekového a lykožrúta lesklého. Pre porovnanie, za rovnaké obdobie minulého roka bolo v 1820-tich lapačoch odchytených 11 981 593 kusov hmyzu, čo predstavuje 255-percentný medziročný nárast. Ak sme v roku 2007 zaznamenali podľa počtu odchytených lykožrútov silný stupeň napadnutia v 24-och percentách lapačov, v tomto roku je to až v 82-och percentách lapačov! Situácia je čoraz dramatickejšia. Stačí si zobrať na pomoc ešte údaje z predchádzajúcich rokov – 2006 a 2005. Pred dvoma rokmi sme do lapačov odchytili k 30. júnu 6 807 914 a pred tromi rokmi dokonca len 5 614 644 imág podkôrníkov. Nárast výskytu podkôrníkov je teda obrovský a my si uvedomujeme, že inak ako bez pomoci chémie, si s kalamitou takéhoto rozsahu neporadíme. Preto nás veľmi mrzí, že aj v tomto roku sme kvôli obštrukciám zo strany orgánov životného prostredia nezachytili prvé rojenie podkôrníkov. Obávame sa, že tohtoročná asanácia preto nebude tak efektívna, ako sme predpokladali a potrebovali,“ sumarizuje Mgr. Puterová.

Účet za všetko urobené, ale i neurobené vystaví v konečnom dôsledku les sám. Len škoda, že ho vystaví iba lesníkom, ktorí nesú za jeho obhospodarovanie zo zákona priamu zodpovednosť a doplácajú tak na to, že ochrancovia prírody za svoje omyly a tvrdohlavosť platíť nemusia. A to nie je správne. Dokedy to tak ešte bude?! ■

Mgr. Puterová pri ošetrovaní smreku

Kalamita pod Babou Horou postupuje. Lesníci z LS Oravská Polhora:

Nemôžeme to nechať iba na prírodu!

Ing. Pavol Cubínek

Smrečiny pod Babou Horou patria medzi tie lesné komplexy na Slovensku, ktoré sú postupujúcou podkôrníkovou kalamitou najničivejšie atakované. Stačí uviesť vývoj objemu kalamitných ťažieb za uplynulé tri roky, ktoré mi za porasty obhospodarované Lesnou správou Oravská Polhora Odštepného závodu Námestovo poskytol vedúci LS Ing. Pavol Cubínek. Kým v roku 2006 dosiahli kalamitné ťažby na tejto lesnej správe objem 51 000 m³ ihličnatej hmoty, o rok neskôr to bolo už 78 000 m³ a v tomto roku očakávajú, že budú musieť vyťažiť až 90 000 kubíkov – samozrejme len kalamitného smrekového dreva. Prítom za prvých šesť mesiacov si poradili s 58 400 kubíkmi.

ABY KMEŇOVÍ LESNÍCI BOLI ČO NAJVIAC V LESE

Za týmito číslami je náročná robota a veľké nasadenie nielen ťažbových partíí, ale aj celého osadenstva správy. Keď si zoberiete do úvahy, že mesačne vyťažia na svojom teritóriu cca 10 000 m³ a z tohto množstva len niečo okolo 6 000 m³ umiestňujú na expedičný sklad v blízkosti lesnej správy, tak zvyšok musia operatívne expedovať priamo k odberateľom. Nákladné autá nielen zo Slovenska, ale aj z Poľska pritom prichádzajú po výrezy alebo surové kmene každý deň aj popoludní a podvečer. Nárazovo pošle napríklad poľ-

ský odberateľ aj 4 – 5 áut naraz. „**Vtedy chodím vydávať drevo aj ja, alebo sa tejto práce chytia technici lesnej správy. Okrem toho nám s výdajom dreva pomáhajú aj lesníci z lesných správ v Oravskom Podzámku a Zákamenom. Do konca septembra tu máme dvoch vypomáhajúcich lesníkov. Chceme dosiahnuť to, aby naši kmeňoví lesníci boli čo najviac v lese. Od 1. apríla tohto roka je naša lesná správa posilnená aj o ďalšieho, tretieho technika. Vedenie závodu a podniku nám tak vytvára podmienky na to, aby sme zvládli objem úloh, ktorý súvisí so zvládnutím kalamity,**“ hovorí Ing. Cubínek.

Svoje slová dokumentuje aj tým, že návrh ôsmich lesných obvodov, tak ako bol predložený pri projektovaní organizačnej zmeny platnej od začiatku tohto roka, bol aj schválený. Lesné obvody, ktorých výmera sa pohybuje v šiestich prípadoch pod hranicou 600 hektárov a iba dva - LO Roveň a LO Vonzovec majú rozlohu presahujúcu 700 hektárov, sú navrhnuté tak, aby vyťažená hmota gravitovala do dolín a aby boli v nich pracovné jednotky rovnomerne umiestnené. Do (zatiaľ) poslednej reorganizácie mala LS Oravská Polhora až 10 990 hektárov, po 1. januári 2008 došlo k jej rozdeleniu na dve LS – Oravská Polhora a Mútne. V súčasnosti teda lesníci z najsevernejšej obce na Slovensku hospodária na 4 985 hektároch. „**Práce je viac ako dost. Ak je to nutné, chlapi pracujú nehladiac na počasie aj cez víkendy. Viacerí si nestihli vyčerpať ani starú**

Ing. Miroslav Kozák

dovolenku. Ich prácu by určite lepšie ocenili vyššie kalamitné odmeny, ktoré sa dnes počítajú z 2,60 Sk na kubík vyťaženej a odvezenej kalamitnej hmoty. Teraz sa navyše pripravujeme na spracovanie projektov ťažbovej a pestovnej činnosti na rok 2009. Nemám obavy z vonkajších meraní a zisťovaní podkladov potrebných na vypracovanie projektov, ale z toho, aby sme zbytočne veľa času nestrávil pri ich spracovaní počítačmi. Po skúsenostiach s novým informačným systémom z uplynulých dvoch rokov už dnes vieme, že to nebude jednoduché,“ dodáva Ing. Cubínek.

PRIVÍTALI MOŽNOSŤ ODSKÚŠAŤ ENTOMOPATOGÉNNU HUBU

Tak rozsiahla kalamita ako pod Babou Horou neznamená len enormný nárast úloh v ťažbovej činnosti. Pestovná za ňou nijako nezaostáva. Opäť niekoľko veľavravných údajov. V roku 2006 lesníci z Oravskej Polhory zalesnili 43 hektárov, v roku 2007 už viac ako 100 hektárov a v tomto roku predstavuje ročný plán zalesňovacích prác až 163 hektárov! Tak tomu sa hovorí rapidný nárast. Viac o tom, čo ho sprevádza, informuje technik LS zodpovedný za pestovnú činnosť Ing. Miroslav Kozák: „**Len počas tohtoročného jarného zalesňovania, ktorého gro z celkovej plochy presahujúcej 70 hektárov sme zrealizovali na lokalite Sadlovka na 33-och hektároch, išlo do zeme približne 300 000 sadenic – 181 000 listnatých drevín a 150 000 ihličnatých drevín. Z tohto počtu 45 percent pripadalo na buk, 28 percent na smrek, na jedľu 23 percent. Kalamitné plochy sme obnovovali aj vysádzaním javora horského, osiky, jelše a jaseňa. Počas jesenného zalesňovania plánujeme obalovanými sadenicami zo Škôlkárskeho strediska Jochy zalesniť hektár v Chránenom vtáčom území Babia Hora. Už minulý rok sa nám týmto spôsobom podarilo zalesniť 2,5 hektára v tej istej lokalite.**“ Ing. Cubínek

sa vracia k zalesňovaniu na Sadlovke: „Veľké kalamitné plochy bolo potrebné rozčleniť linkami na presne vytýčené pracovné polia a v nich určiť rozmiestnenie, spon a zmiešanie jednotlivých drevín. Naším cieľom je vypestovať nielen na Sadlovke zdravé a odolné zmiešané porasty, ktoré budú schopné vzdorovať kalamitám účinnejšie ako doteraz. Aj preto víťame možnosť odskúšať u nás účinnok entomopatogénnej huby na podkôrny hmyz. Sme presvedčení o tom, že nemôžeme ponechať iba na prírodu, aby si sama poradila s ničivými dôsledkami premnoženia lykožrúťov. Sám ste svedkom toho, že teraz nám v tejto snahe pomohla aj samotná príroda, pretože tu už niekoľko dní výdatne prší a to nie sú ideálne podmienky pre rozmnožovanie škodlivého hmyzu. Napriek tomu ale pozorne sledujeme stav podkôrneho hmyzu a takisto lykokazov, ktorí nám na odkrytých plochách silne napádajú vysadené sadenice,“ dodáva Ing. Cubinek.

Aby sme získali predstavu, s akými množstvami drobného ničivého hmyzu majú tunajší lesníci dočinenia, treba doplniť, že k 30. júnu pravidelne kontrolovali odchyt vo výš 400 feromónových lapačov. Najvyšší priemerný odchyt na jeden lapač zaznamenali na LO Hlina, kde dosiahol viac ako 18 300 kusov počas jednej kontroly a celkovo za sledované obdobie až 304 600 kusov! Už v najbližších dňoch chcú umiestniť do porastov ďalšie lapače s náplňou prípravku obsahujúceho entomopatogénnu hubu. S nádejou budú očakávať, do akej miery im môže táto metóda v boji s podkôrnym hmyzom pomôcť. Tento každodenný boj ale bude medzitým pokračovať a bude pokračovať aj po tom, ako sa ukáže, že huba podkôrniky efektívne hubí. Za oknami lesnej správy v Oravskej Polhore koncom júla vytrvalo a výdatne prší. Ďalší lesníci vychádzajú z budovy s motykami v rukách do nečasu urobiť si svoju robotu pri čistení priekop, zvodníc a priepustov, aby nedochádzalo ku škodám na lesných cestách a zväznicach. Celý kolektív lesnej správy až do večera s motykami v rukách spúšťal vodu, ktorá sa po prietrži mračien valila z každej strany na lesné cesty a zväznice. ■

Lesníci z OZ Námestovo inštalovali na druhé rojenie 250 lapačov s entomopatogénnou hubou

Očakávajú pokles výskytu lykožrúťov

Oravský štátni lesníci sa podľa slov referenta ochrany lesa OZ Námestovo Ing. Jozefa Heruda začali zaoberať myšlienkou vyskúšať účinok entomopatogénnej huby na lykožrúty už na seminári o ochrane lesa, ktorý sa uskutočnil v apríli tohto roka v Novom Smokovci. Po rozhovore s riaditeľom firmy BioTomal Ing. Tamašekom boli v kontakte aj s Ing. Jurajom Žuffom, odborným lesným hospodárom Urbáru v Nižnej na Orave, ktorý mal po prvom tohtoročnom rojení podkôrneho hmyzu prvé povzbudivé výsledky s aplikáciou vhodného prípravku. Hneď, ako Ministerstvo pôdohospodárstva SR povolilo výnimku na použitie BoVeril, pustili sa do systematickej práce.

„V prvom rade sme sa sústredili na dôsledné a objektívne vyhodnotenie prvého rojenia v lapačoch. Nielen preto, aby sme zistili, že sa v tomto roku podarilo odchytiť o sto percent jedincov viac ako pred rokom v prvom rojení. Predovšetkým nám išlo o to, aby sme mohli porovnať po inštalácii lapačov s entomopatogénnou hubou na druhé rojenie počet odchytených jedincov a zistiť tak, aký je účinok huby na lykožrúťov. Chemickú asanáciu považujeme skôr za jednorazové opatrenie, ale aplikovanie biologických prípravkov v integrovanej ochrane lesov atakovaných podkôrníkmi by mohlo byť dlhodobejším krokom. Do druhého rojenia preto nainštalujeme celkovo 250 lapačov naplnených entomopatogénnou hubou, na čo použijeme 25 kilogramov prípravku BoVeril. Lapače budú zároveň navnadené feromónmi. Týmto počtom doplníme lapače z prvého rojenia a po druhom rojení tak v pôvodných lapačoch odkontrolujeme účinnosť huby. Zároveň z ležiacej kalamity postriekame približne 300 m³ lapákov, aby sme mohli porovnať účinnosť oboch metód aplikácie entomopatogénnej huby. Očakávame, že výskyt

Ing. Herud pozoruje vývoj huby na lykožrúťoch

Infikované lykožrúty. Foto Ing. Heruda

podkôrnikov výrazne poklesne,“ hovorí Ing. Herud.

Ing. Herud má vo svojom počítači veľmi dobre prepracované tabuľky o odchytených množstvách lykožrúťov na jednotlivých lesných obvodoch po jednotlivých lesných správach námestovského OZ. Systematicky dokáže sledovať vývoj po každej z kontrol lapačov lesníkmi. S kolegami sa pripravuje na to, že prvé výsledky aplikácie entomopatogénnej huby na Orave by mali byť v závislosti na počasí známe po vyhodnotení vierohodných údajov v septembri tohto roka. Lesníci dúfajú, že tak, ako sa osvedčila táto forma boja so škodlivým hmyzom v iných lesnícky vyspelých krajinách, bude môcť byť využívaná v dostatočnom rozsahu aj u nás. V snahe zastaviť neustále expandujúcu podkôrnikovú ofenzívu, by im to veľmi pomohlo.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR povolilo na rok 2008, konkrétne na obdobie od 10. mája do 9. septembra, doviezť na náš trh a použiť v slovenských lesoch prípravok BoVeril. Tento prípravok je určený na ochranu lesov proti lykožrúťovi smrekovému a iným druhom podkôrneho hmyzu. Jeho účinnou látkou je entomopatogénna huba, čiže huba parazitujúca na hmyze. Tému využitia entomopatogénnych húb ako biologickej metódy v realizácii obranných opatrení v boji s podkôrnym hmyzom sa bude venovať v časopise Lesník už v najbližšom vydaní. Do poloprevádzkových pokusov s aplikáciou entomopatogénnej huby sa totiž lesníci pustili už v lete a výsledky majú byť známe koncom septembra 2008. ■

Články do rubriky Zaujme Vás pripravil Jozef MARKO

Prírode blízke obhospodarovanie lesa

VII. PRO SILVA a borovica lesná

Zsolt SEBÖK

S myšlienkou Pro Silva som sa prvýkrát stretol v roku 2006, keď mi referentka pestovania a ochrany lesa Ing. Ďurkovičová ponúkla možnosť zapojiť sa do tohto hnutia. Ja som vtedy pracoval vo funkcii OLH a túto ponuku som prijal ako výzvu, pretože prírode blízke obhospodarovanie lesa, zvlášť v porastoch borovice lesnej kde sa vytvoril objekt Pro Silva, bolo dosť zriedkavé.

Podľa neoficiálnych zdrojov borovicu lesnú na toto územie zadovážil niekedy na prelome minulého storočia bulharský cár Ferdinand Coburg, ktorý v tom období bol majiteľom spomínaného objektu. O kvalite jej genofondu a vhodnosti pre dané prírodné podmienky svedčí skutočnosť, že väčšina zreých porastov je uznaná pre zber semena a vyselektovaných tu bolo tiež niekoľko desiatok výberových stromov.

Objekt Pro Silva Držkovce sa nachádza na území lesnej správy Tornaľa, v oblasti Revúckej vrchoviny. Bol vytvorený v roku 2007 na mieste zriadenej génovej základne borovice lesnej na výmere 236,15 ha. Toto územie je charakterizované priemerným sklonom okolo 15 % a rozpätím nadmorskej výšky 250 – 280 m.n.m, pričom prevládajúcou expozíciou je SV. V drevinovom zložení dominuje HB (41 %), BO (22 %), CR (16 %) a DB (13 %), ktoré rastú na štrkopieskovom a ílovitom podloží. Viac ako polovicu výmery tvoria porasty V. a VI. vekovej triedy a sú charakterizované rapidným výškovým odstupom dvoch až troch súborov stromov v rastovom priestore.

Hlavným zámerom vytvorenia objektu je jemnejšími formami hospodárenia obmedziť radikálne zásahy do lesného ekosystému a tým zvýšiť jeho ekologickú stabilitu, ochranu genetickej diverzity a kvalitného genofondu borovice lesnej.

V obnove lesa je cieľom zvýšiť podiel prirodzenej obnovy (hlavne borovice lesnej), pretože práve prirodzená obnova je základným predpokladom trvalosti

a dynamickej vyváženej lesného spoločenstva. Pri výchove lesa prečistkami pristupujem v každom poraste diferencovane podľa východiskového stavu porastu a jeho drevinového zloženia. V listnatých skupinách realizujem zásah v úrovni pri uplatnení negatívneho výberu a v ihličnato-listnatých skupinách pri uplatnení pozitívneho výberu v prospech borovice. V prebierkach prevláda zdravotný výber so súčasným úrovňovým zásahom s pozitívnym výberom zameraným na podporu kvalitných jedincov.

UVOLNENIE KORÚN NAJKVALITNEJŠÍCH JEDINCOV

V dieľci 440, vo veku 105 rokov je predpísané vykonanie obnovnej úmyselnej ťažby účelovým hospodárskym spôsobom v objeme 1900 m³, čo z celkovej zásoby porastu predstavuje 37 %. Keďže som chcel zabezpečiť vhodný priestorový poriadok v poraste, najskôr som približovacími linkami (šírka 3 m) rozčlenil dielec na pracovné polia o šírke 30 m – 40 m. Po rozčlenení porastu som ťažbový zásah sústredil na uvoľnenie korún najkvalitnejších jedincov borovice a na odstránenie nekvalitných jedincov hlavne v strednej vrstve u drevín cer, hrab, osika za tým účelom, aby som zabezpečil dostatočný prísun svetla do porastu. Prvým zásahom som na ploche skupín odstránil 10 % z celkovej zásoby porastu, čím som znížil zakmenenie z 0,7 iba na 0,6 z toho dôvodu, že sa dielec nachádza v slt 2306, 2307, 2309 (sprašové bukové dúbavy), kde vplyvom silného prerušenia zápoja hrozí nadmerný výskyt trávovitých druhov rastlín ako sú *Calamagrostis* a *Luzula*, ktoré sťažujú prirodzenú obnovu. Dôsledkom optimálne zníženého zakmenenia sa v dieľci vytvorili vhodné pôdne a mikroklimatické podmienky, ktoré umožnili klíčenie a ujímanie náletu, takže v súčasnosti sa pod materským porastom vyskytuje životaschopné prirodzené zmladenie borovice, hraba a duba. V ďalšom zásahu (s dobou návratu 2 roky) je potrebné rea-

lizovať intenzívnejšie odoberanie drevných zásoby, aby sa vytvorili podmienky pre ďalšie prežívanie a odrastanie už existujúcich náletov, pretože borovica patrí medzi drevinu veľmi náročné na dostatok svetla už od najmladšieho veku a preto vyžaduje veľmi krátku dobu clonenia a rýchlo po sebe nasledujúce zásahy.

Ekologicky orientované PESTOVANIE LESA

V poslednom období v súvislosti s negatívnymi vplyvmi na lesné ekosystémy (kalamity, následné premnoženie drevo-kazných škodcov) dochádza ku zmene zásad pestovania lesa. Do popredia sa dostávajú pestovné koncepcie založené na princípoch ekologicky orientovaného pestovania lesa. Preto lesný hospodár by mal mať jasnú predstavu o lese a mal by vedieť rozlišovať, čo je pre les dôležité a prospešné. Každý lesník, ktorý niečo k tomu lesu cíti, neberie predpis LHP ako dogmu a vie predvídať, čo naozaj les pre svoju existenciu potrebuje.

Ja si myslím, že prírode blízke hospodárenie je tou najpriateľnejšou cestou akou by sme sa my lesníci mali vybrať, keď chceme pre ďalšie generácie ponechať aspoň také alebo ešte kvalitnejšie lesy aké sme zdedili my po našich predkoch. ■

Ing. Zsolt Sebök
je vedúcim LS Tornaľa, OZ Revúca

V. ročník futbalového turnaja v malom futbale o putovný pohár generálneho riaditeľa

Dušan COCH

Usporiadateľom V.ročníka futbalového turnaja bol vlaňajší víťaz OZ Rimavská Sobota. Turnaj sa uskutočnil v Rimavskej Sobote v piatok 23. mája. Pre prietrž mračien však bol dokončený až 6. júna. Na turnaji bolo pôvodne prihlásených 22 OZ. OZ drevárskej výroby pre úmrtie svojho zamestnanca účasť odhlásil a v deň konania aj OZ Košice. Turnaja sa zúčastnilo 20 OZ (vrátane ústredia GR), ktoré boli rozdelené do štyroch skupín. Víťazom sa stalo družstvo OZ Revúca. Na druhom mieste skončil OZ Rožňava a tretí boli usporiadatelia OZ Rimavská Sobota. Najlepším strelcom s 8 gólmi bol Goceliak z OZ Rimavská Sobota, po 7 gólov dali Šátek z Palárikova a Vigoda z Beňuša. Výsledky turnaja sú v tabuľkách. Víťaz turnaja, tím OZ Revúca, bude reprezentovať š.p. LESY SR na turnaji v Kostelci nad Černými lesy v Českej republike 11. - 12. septembra. V rámci futbalového turnaja sa uskutočnil aj 1. ročník tenisového turnaja o pohár riaditeľa OZ Rimavská Sobota. Zúčastnili sa ho desiaty súťažiaci. Zvítazil Jozef Paulenka z OZ Rimavská Sobota, druhý skončil Ing. Jozef Gregora z OZ Topoľčianky. ■

Ing. Dušan Coch, referent odboru usmerňovania ekonomiky GR BB

A skupina

Rimavská Sobota	3	1	Námestovo
Čierny Balog	0	0	Krupina
Smolenice	0	6	Rimavská Sobota
Čierny Balog	1	1	Námestovo
Krupina	1	0	Smolenice
Rimavská Sobota	3	3	Čierny Balog
Námestovo	2	0	Smolenice
Krupina	0	1	Rimavská Sobota
Smolenice	0	2	Čierny Balog
Námestovo	0	1	Krupina

1 RIM. SOBOTA	10	13:4
2 KRUPINA	7	2:1
3 ČIERNY BALOG	6	6:4
4 NÁMESTOVO	4	4:5
5 SMOLENICE	0	0:11

C skupina

Palárikovo	2	2	Trenčín
Sobrance	1	2	Beňuš
Topoľčianky	2	1	Palárikovo
Sobrance	0	1	Trenčín
Beňuš	1	0	Topoľčianky
Palárikovo	7	1	Sobrance
Trenčín	4	1	Topoľčianky
Beňuš	0	1	Palárikovo
Topoľčianky	2	0	Sobrance
Trenčín	0	1	Beňuš

1 BEŇUŠ	9	4:2
2 PALÁRIKOVO	7	11:5
3 TRENČÍN	7	7:4
4 TOPOĽČIANKY	6	5:6
5 SOBANCE	0	2:12

štvrtfinále I.

2. v A skupine	E	1. v B skupine
KRUPINA	1 2	REVÚCA

štvrtfinále III.

2. v C skupine	G	1. v D skupine
PALÁRIKOVO	0 2	ROŽŇAVA

semifinále I.

vítaz E	V	vítaz H
REVÚCA	2 1	BEŇUŠ

zápas o 3.miesto

porazení V	porazení W
BEŇUŠ	RIM.SOBOTA
0 : 3	

FINÁLE

vítaz V	vítaz W
REVÚCA	ROŽŇAVA
1 : 0	

B skupina

Revúca	2	0	Bardejov
GR LSR	0	0	Prešov
Liptovský Hrádok	0	1	Revúca
GR LSR	1	1	Bardejov
Prešov	2	1	Liptovský Hrádok
Revúca	1	0	GR LSR
Bardejov	0	0	Liptovský Hrádok
Prešov	1	2	Revúca
Liptovský Hrádok	1	1	GR LSR
Bardejov	3	2	Prešov

REVÚCA	12	6:1
BARDEJOV	5	4:5
PREŠOV	4	5:6
GR LSR	3	2:3
LIPT.HRÁDOK	2	2:4

D skupina

OZLT	0	1	Kriváň
Žarnovica	0	2	Rožňava
Slovenská Ľupča	3	2	OZLT
Žarnovica	1	0	Kriváň
Rožňava	3	0	Slovenská Ľupča
OZLT	1	0	Žarnovica
Kriváň	0	2	Slovenská Ľupča
Rožňava	1	1	OZLT
Slovenská Ľupča	1	0	Žarnovica
Kriváň	0	1	Rožňava

1 ROŽŇAVA	10	7:1
2 SLOV. ĽUPČA	9	6:5
3 OZLT	4	4:5
4 ŽARNOVICA	3	1:4
5 KRIVÁŇ	3	1:4

štvrtfinále II.

1. v A skupine	F	2. v B skupine
RIM.SOBOTA	3 1	BARDEJOV

štvrtfinále IV.

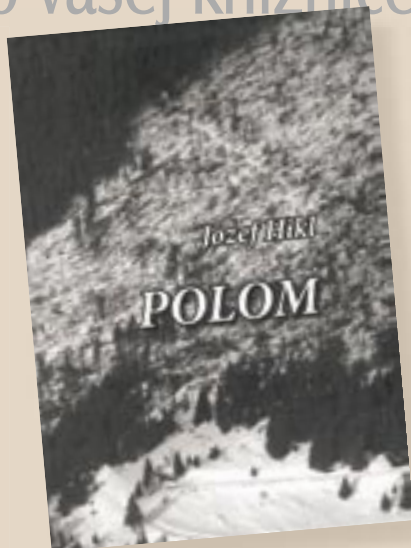
1. v C skupine	H	2. v D skupine
BEŇUŠ	11 0	SLOVENSKÁ ĽUPČA
*hralo sa 30.5. v Sl.Ľupči		

semifinále II.

vítaz F	W	vítaz G
RIM.SOBOTA	1 1	ROŽŇAVA*
* 4:5 na penalty		

Jozef Hikl: Polom

Peter GOGOLA

V poradí piatej knihe z tvorby Jozefa Hikla predchádzalo vydanie štyroch zbierok poviedok s poľovníckou tematikou Z vrchov a dolín, Koniac kráľa pytliakov, Dobrý vietor a Myslivecké stopy (v češtine). Po ich napísaní sa autor rozhodol zmeniť žáner: namiesto poviedok si zvolil román. Prostredie, ktorom sa odohráva, autor veľmi dobre pozná a túto skutočnosť využil pri rozprávaní. Román prináša príbeh ľudí na pozadí veternej kalamity a likvidácie jej následkov. Autor je dobrý rozprávač a jeho štýl je pútavý, pritom pôsobí autenticky. „*Vo svojej najnovšej knihe som sa snažil zachytiť životné osudy ľudí, ktorí žili v Tatrách v roku 2004. Myslím, že kniha má čo povedať lesníkom – profesionálom, ale aj milovníkom a obdivovateľom Tatier a prírody vôbec,*“ povedal počas slávnostného krstu knihy Jozef Hikl. Knihu Polom do života uviedli krstní otcovia Mikuláš Michalčík a Pavol Fabian zo Štátnych lesov TANAPu. „*Táto kniha spája historické udalosti s konkrétnymi ľudskými príbehmi. Je prostriedkom na zastavenie a zamyslenie sa v dnešnej rýchlej dobe,*“ uviedol jeden z krstných otcov Mikuláš Michalčík. ■

Jozef Hikl: POLOM

Vydalo vydavateľstvo SB Press v Tlmačoch v roku 2008.
Ilustračné fotografie Ing. Ján Švančara.
Knihu si môžete objednať na adrese:
Ing. Jozef Hikl, Ďurčanského 24, 949 01 NITRA

LESY pre oddych a dovolenku - LESY pre všetkých Víkend na lesníckej chate

Lucia HANKOVÁ

... S VÔŇOU BOROVICE

Chaty Gazárka I. a II. sa nachádzajú na Záhorí v bezprostrednom prostredí pieskových pláží. Sú obklopené borovicovými lesmi s úžasnými možnosťami vychádzok, hubárčenia či cyklistiky. Chata Gazárka I. má 10 lôžok, spoločenskú miestnosť s krbom, kuchynský kút a hygienické zariadenia. Chata Gazárka II. predstavuje 6 lôžok v dvoch izbách s kúpeľňami. Rekreaantom je k dispozícii sauna a infra kabínka spolu s odpočívárňou. Vonkajšie prostredie je zariadené altánkom a ohniskom. Pre športovcov je tu ihrisko na plážový volejbal. Obe chaty majú komplet nové zariadenie, ktorým budete určite milo prekvapení. Rekreačné stredisko je vybavené mnohými bufetmi a reštauráciami, požičovňou vodných bicyklov a člnkov, tenisovými kurtmi a pod.

Tip na výlet: Iba niekoľko minút je vzdialené pútnické mesto Šaštín s Bazilikou Sedembolestnej Panny Márie. V neďalekom okolí nájdete zrúcaniny hradu Branč, Korlát a Plaveckého hradu, ako aj Naftárske múzeum v Gbeloch. Milovníci prírody by nemali obísť prvú nížinnú chránenú krajinnú oblasť na Slovensku – CHKO Záhorie, ktorá je charakteristická druhovou pestrosťou fauny i flóry. Svetoznáme sú aj kúpele Smrdáky - vynikajúce na liečbu kožných ochorení.

Objednávky pobytov: LESY SR, š. p. Banská Bystrica, Odštepny závod Šaštín, www.lesy.sk, 034/690 95 07, 0918 334 807. ■

FOTOSÚŤAŽ

FOTOSÚŤAŽ

FOTOSÚŤAŽ

FOTOSÚŤAŽ

Podel'te sa s nami o vaše neopakovateľné zábery z prírody!

Zapojte sa do fotografickej súťaže časopisu LESNÍK o hodnotné ceny!
Do súťaže sa môže zapojiť každý, kto **do 15. novembra 2008** pošle e-mailom na adresu fotosutaz.lesnik@lesy.sk alebo poštou (na CD) na adresu redakcie časopisu LESNÍK digitálnu fotografiu (minimálne 1200 x 1600 pixelov). V prípade zasielania e-mailom je limit na jednu správu s prílohami 5 MB.

Svoje obrázky nezabudnite označiť názvom, menom, priezviskom a adresou autora. Víťazné fotografie uverejníme v decembrovom čísle časopisu LESNÍK. Víťaz získa víkendový pobyt pre dve osoby v rekreačnom zariadení š.p. LESY SR, súťažiaci na druhom a treťom mieste získajú hodnotné vecné ceny. Súťažné práce bude hodnotiť komisia, zložená z členov redakčnej rady, ktorej bude predsedať renomovaný fotograf **Ing. Boris Pekarovič**.

Redakcia časopisu Lesník si vyhradzuje právo uverejniť súťažné fotografie v časopise a na stránkach www.lesy.sk. ■

Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia

So splavovaním dreva, ktorému sme sa v predchádzajúcom čísle venovali, súvisí budovanie tajchov, vodných nádrží, ktoré pomáhali dvíhať hladiny vodných tokov a tým umožňovali dopravu dreva. Nebolo ich na Slovensku málo. Postupne zanikali v súvislosti s vývojom nových ekonomických spôsobov odvozu dreva. Druhmi transportu drevnej suroviny sa zaoberali aj účastníci dotazníkového prieskumu SNM v Martine v roku 1943. V Štátnom archíve Banská Bystrica sa nachádzajú dotazníky vyplnené sedemástimi lesnými správami (pre podobnosť názvov niektorých lesných správ uvádzame ich ďalšie pomenovanie v texte): Správou Štátnych lesov Slovenská Lupča, Správou Štátnych lesov Sv. Ondrej, Správou Štátnych lesov Jasenie v Predajnej (ďalej Jasenie), Správou Štátnych lesov v Predajnej (ďalej Predajná), Správou Štátnych lesov Hronec v Štiavničke (ďalej Hronec), Správou Štátnych lesov v Štiavničke (ďalej Štiavnička), Osrblianskou správou štátnych lesov v Hronci, Správou Štátnych lesov Krám, p. Čierny Balog, Správou Štátnych lesov Závadka nad Hronom, Správou Štátnych lesov v Dobroči, Správou Štátnych lesov v Beňuši (ďalej Beňuš), Správou Štátnych lesov Bacúch v Beňuši (ďalej Bacúch), Správou Štátnych lesov Pohorelská Maša, Správou Štátnych lesov Červená Skala, Správou Štátnych lesov v Starých Horách, Správou Štátnych lesov Banská Bystrica a Správou Štátnych lesov Michalová.

Tatiana FIGUROVÁ

Údaje o tajchoch vo svojej správe uvádzala Závadka. Tie sme spomínali už v minulom čísle. Okrem Závadky venovala pomerne veľký priestor tajchu správa Hronec. Tam vyplnený dotazník patrí k najrozsiahlejším a okrem iného, je tu i popis dodnes stojaceho tajchu na **potoku Kamenisto**, po ktorom bola v minulosti dopravovaná drevná hmota: **Na umožnenie plavby na tomto potoku bola postavená v Hrončoku vodná nádrž „Tajch“.** **Návodná stena tajchu je stavaná zo žulových kvádrov na cementovú maltu. Jadro hrádze je z ubitej hliny, za ktorým je opäť stena zo žulových kvádrov.** Teleso hrádze pokrývajú žulové kvádre spájané cementom.

Pisateľ prikladá podrobný popis pomyselného „štupľa“ nádrže, ktorý tvorilo viacero dômyselných zariadení: **Hlavná brána nádržky je drevená a obsluhuje sa železnou šraubou. Rozmery má 2,25 x 2,00 m. Výpustná brána, ktorá má rozmery 2,30 x 2,53 m obsluhuje sa s dvoma drevenými zástavami, ktoré sa vyzdvihujú pomocou železných šraubou na strane návodnej. Pred týmito zástavami v telese tajchu sú umiestnené dvojité Wágnerové železné vráta, ktoré sú pohyblivé na vodorovnej ose. Zatvárajú sa pákami, ktoré sú spojené reťazami s jedným bubnom v drevenej „filagorii“ umiestnenej na korune hrádze. V tejto filagorii sú umiestnené aj železné šraubou, ktorými sa otvárajú zástavy tak hlavnej ako výpustnej brány.**

V dotazníku sa ďalej uvádza, že vodná nádrž bola postavená v roku 1881 a jej obsah je 123 863 m³. Nasleduje popis manipulácie s tajchom:

Pred použitím tajchu treba zatvoriť pomocou železnej šraubou hlavnú bránu a utesniť tú tak, aby čím menej vody prepúšťala. Spodok tejto brány

zasype sa zemou a brána sa neuvoľní, pokiaľ je nádrž v prevádzke. Zpraví dľa zjara táto brána sa zatvorí a neotvorí sa len v jeseň, keď už nádrž nie je používaná.

Pri zatváraní výpustnej brány spustia sa najprv drevené zástavy pomocou železných šraub až na dno nádrže, načo sa ručne zatvoria dvojdielne Wágnerové železné brány a zaistia sa tieto železnými pákami, na koniec ktorých sú pripevnené železné reťaze spojené s bubnom vo filagorii. Podľa stavu vody v potoku sa nádrž naplnila za 24 až 48 hodín.

Podľa toho, akú chceli mať lesníci hladinu vody v potoku – obyčajne to bolo 90 – 120 cm - **zdvihnú pri otváraní nádrže zástavy na návodnej strane hrádze do žiadúcej výšky a potom pomocou bubna vyzdvihnú sa železné páky, na čo železné vráta pod tlakom vody samočinne sa otvoria.**

Pred rokom 1918 bola po celej dĺžke Kamenistej doliny postavená úzkokoľajná lesná železnica (Čiernohronska lesná železnica) a tá podstatne znížila význam tajchu. Napriek tomu ešte v období, keď správa v Hronci vyplňala dotazník, t. zn. v prvej polovici 40. rokov 20. storočia sa v suchšom období tajch využíval na **umožnenie pltenia od správy Svätý Ondrej na pílu Banská Bystrica a bol v prevádzke 3-4 týždne ročne.** Pre Hronec samotný mala táto nádrž, ako píšú, už len historický význam.

Ako sa ďalej vo vyplnenom dotazníku uvádza, brehy Kamenistého potoka boli od nádrže až po Hronec svojho času riadne prispôbené k plavbe dreva. Plavenie a pltenie prebiehalo od Hrončoka po Hronec, prípadne až na pílu Štiavnička. Ešte v prvej polovici 40. rokov bolo vidieť pozostatky už zhnitých drevených opevnení brehu potoka. ■

(pokračovanie nabadúce)

Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

František Vrlík s Astou

nelesnícky

O chovateľovi bavorských farbiarov
Františkovi VRLIKOVI

Jeho odchovanci sú v celej Európe

Jozef MARKO

Najmenší odchovanci F. Vrlíka

Rodina Vrlíkovcov žije v jednej z horární v dlhočížnej Lubochnianskej doline vo Veľkej Fatre. Lesník na Lesnom obvode Salatín František Vrlík, jeho manželka Beáta a štyri deti – Katka, Matúš, Ferko a Juraj. Hlava rodiny horárčiči už 25 rokov. Zároveň sa dlhé roky úspešne venuje chovu jediného psieho plemena – bavorského farbiara. So svojimi zverencami aj súťaží a rozhoduje súťaže. Ako sám hovorí, bez pomoci rodiny by to nemal šancu zvládnuť. „Všetkým vďačím za to, že sa môžem venovať svojej záľube. Moja manželka najlepšie vie, koľko je okolo psíkov roboty, koľko starostlivosti si vyžadujú. Vyštudovala vysokú školu v Bratislave, ale už dvadsať rokov je ženou v domácnosti, tu na samote v horách. Páči sa jej tu, čomu som veľmi rád,“ hovorí s úsmevom F. Vrlík.

Prečo sa práve bavorský farbiar stal jeho favoritom? Mój hosťiteľ sa opäť pri spomienke na dôvod pousmeje: „**Ako mladý lesník som mal jazvečička. Ibaže, keď ma s ním uvidel vedúci prevádzky, tak mi povedal, že taký vysoký chlap nemôže predsa chodiť po hore s takým malým psom. A tak mi naordinoval farbiara. Lubochnia bola vtedy už dlhé roky známa svojou chovnou stanicou farbiarov Fatra. V každej horárni tu boli farbiare, ich chov tu mal a má silnú tradíciu. Dá sa povedať, že ja som zdedil chov tohto plemena po Ing. Petrovi Grellnethovi st. z Lubochne, ktorý v ňom bol takisto roky veľmi úspešný. Pýtate sa, prečo sú tu bavorské farbiare také obľúbené? Nuž, do týchto podmienok sú to ideálni psi – povahovo sú pokojné, dokážu v náročných terénoch aj po tridsiatich hodinách dohľadať zver a na rozdiel od hannoverského farbiara sú vytrvalí aj v týchto vyšších horských polohách.**“

Psíkovia sa stali súčasťou našej rodiny, patria k nám

F. Vrlík vysvetľuje, že vždy ale záleží na konkrétnom jedincovi, nie z každého môže byť dobrý pes. Jeho psi ale zjavne dobrí sú. Inak by predsa nebol úspešný v toľkých súťažiach. Spomeňme aspoň niektoré z jeho úspechov: fena Ajda spod Viechy je zaradená v Rakúsku do knihy najlepších psov storočia. Jej majiteľ s ňou obsadil v roku 1999 piate miesto na prestížnej medzinárodnej súťaži farbiarov. V roku 1996 vyhral Pohár Slovenského poľovníckeho zväzu, v roku 1998 obsadil skvelé tretie miesto na vychytenom Memoriáli Fridricha Konráda (v tomto roku je naň nominovaný znova), v roku 2004 vyhral Fatranský pohár. S ďalšou fenou Astou z Pukanca bol v roku 2007 tretí v Slovenskom pohári, tri roky predtým sa s ňou stal v Bratislave stredovýchodoeurópskym víťazom.

Bavorskí farbiari z jeho chovu sú roztrúsení po celej Európe. „**Touto cestou sa chcem poďakovať svojmu zamestnávateľovi, ktorý ma tiež v tejto mojej činnosti podporuje a umožňuje mi reprezentovať firmu na špičkových medzinárodných podujatiach doma a v zahraničí,**“ dodáva F. Vrlík.

„**O mojom chove sa už vie a keďže som v špičke, snažím sa mu venovať na čo najvyššej úrovni. Okrem toho, práve vďaka svojim psom sa dostanem v hore do miest, kam by som sa bez nich nedostal. Pomáhajú mi robiť dobre aj lesnícku robotu. So psíkmi nechodím už do lesa len ja, ale aj členovia mojej rodiny. Psíkovia sa stali jej súčasťou. Patria k nám tak, ako by mal ku každému poľovníkovi patriť dobrý poľovný pes, pretože poľovník bez psa je iba poľovníčny poľovník,**“ zamýšľa sa F. Vrlík.

So svojimi zverencami už zažil všeličo. Minulý rok ho napríklad zavolali na dohľadávku medveda až do Zákamenného na Orave. Nesklamal, jeho psík bol v tejto práci úspešný. Nie vždy to tak ale býva. Aj psi rovnako ako ľudia majú svoje lepšie a horšie dni. Stáva sa tiež, že ich rozúrená zver zraní. F. Vrlík už preto nejdenný raz musel zobrať do ruky ihlu a niť a zašívajú rany. Teraz pozná v neďalekom Ružomberku výborného veterinára, ktorý sa o zdravie jeho miláčikov dobre postará. Na záver nášho stretnutia ponúka ešte jeden zaujímavý postreh, ktorý ma ako laika prekvapil: „**Psi, ktoré sú vo výcviku tvrdohlavejšie a je s nimi viac práce, bývajú v praxi lepšie. Ak totiž máš psa, zloží sa na ne a je stratený.**“ Áno, tak to – dokonca aj v tom psom živote – chodí. Vyhrávajú tí, ktorí sa nevzdávajú, nedajú sa zastrážiť a stoja si za svojím. Na to by sme nemali zabúdať. Nikdy. ■

Stromy extra

Katalpa bignoniovitá Catalpa bignonioides WALT.

Ladislav MAXIM

Listnatá drevina, vysoká 15 – 20 m, s pomerne nízkou, široko rozkošatenou korunou, otvorenou a presvetlenou. Konáre vyrastajú z valcovitého kmeňa už v malej výške nad zemou, vzpriamené, zriedka rovné. Listy sú protistočné alebo v trojpočetných praslencoch, väčšinou veľké, 10 – 20 cm dlhé a takmer aj také široké, na obryse vajcovité až srdcovité, na báze srdcovito vykrojené, na vrchole ostro končisté. Po rozdrvení nepríjemne páchnu.

Kvety sú 3 – 5 cm široké, v rúrke s červenkastou škvrnou, zoskupené do vzpriamených metlín, až 20 cm dlhých. Zaujímavé sú plody – 20 až 40 cm dlhé valcovité tobolky, podobné cigarám viržinka.

Počas kvitnutia v júni a júli je výrazne atraktívna okrasnou drevinou. Prirodzene je rozšírená v juhovýchodnej časti Severnej Ameriky, v štátoch Alabama, Florida a Georgia, Mississippi a Louisiana kde tvorí prímies zmiešaných listnatých lesov na bohatých úrodných pôdach. Do Európy bola prinesená v roku 1726. U nás prakticky lesnícky význam nemá.

Poškodzujujú ju silné mrazy. Vyžaduje slnečné alebo len málo zatienené polohy, dostatok priestoru, výživnejšie pôdy. Pomerne dobre znáša sucho. Vo veterných polohách trpí olamovaním konárov. Poškodené miesta je potrebné dôsledne ošetriť, pretože zahŕňajú a tvoria dutiny.

V parkovníctve je často zastúpená. Vhodná na výsadbu ako solitér, do menších redších skupín, v teplejších oblastiach aj do priestraných ulíc ako aleje. Vhodná je aj do väčších parkov a záhrad.

Vedľa oplotenia I. základnej školy v Sobrancech bolo v roku 1960 vysadených 25 exemplárov tejto dreviny do jednostrannej aleje. Výsadbu vykonali žiaci vtedajšej Jedenáštočnej strednej školy v Sobrancech. Najmohutnejšia z nich má dnes prsný priemer 112 cm. ■

Vážení zákazníci súťaž pokračuje druhým kolom. Od **1.06.2008** pri kúpe terénneho vozidla LADA NIVA za akciovú cenu 50 nových zaregistrovaných majiteľov vozidla LADA NIVA automaticky postúpi do žrebovania, v ktorom môžu získať osobný automobil KALINA Sedan.

LADA NIVA 4x4 si teraz môžete kúpiť už od **299 999** Sk s DPH*
Navyše ku každému vozidlu **ŤAŽNÉ ZARIADENIE ZDARMA**

* 3% zľava pre poľovníkov a rybárov

Letná explózia

LADA Kalina si teraz môžete kúpiť už od **219 900** Sk s DPH.

Vážení zákazníci získajte zľavu **10 000** Sk s DPH pri objednávke vozidla LADA Kalina s motorom 1.4 16V v letných mesiacoch

Bratislava, 02/ 62 52 08 91 • Košice, 055/ 69 92 197 • Kriváň, 045/ 564 92 40 • Martin, 043/ 42 82 174 • Zlaté Moravce, 037/ 64 25 841 • Michalovce, 056/ 64 95 770 • Považská Bystrica, 042/ 43 26 577 • Štúrovo, 036/ 75 23 974 • Banská Bystrica, 048/ 42 85 555 • Liptovský Mikuláš, 044/ 55 22 047 • Nové Zámky, 035/ 64 00 124 • Budmerice, 033/ 64 48 401 • Kysucké Nové Mesto, 041/ 421 15 90 • Žilina, 041/ 72 47 301 • Humenné, 057/ 788 27 11 • Zvolen, 045/ 53 21 811 • Smežany, 063/ 44 33 654 • Trnava, 033/ 55 45 096 • Nitra, 037/ 652 04 64 •

LADA

Záhrada

Eva ŠIPOŠOVÁ

Je to zelené, má to ruky a nohy a drancuje to les. Čo je to? No predsa lesník! Takýto skostnatelý názor panuje súčasným Slovenskom. A dôvod? Verejná sľepota a hlucho konzumuje všetko, čo vyprodukuje mienkotvorné giganty slovenského mediálneho trhu. Z Polusu totiž veľmi ťažko dovidieť pod Kráľovú hoľu, Ďumbier, na Hornú Oravu, Muránsku planinu či do Tatier. Možno je to len môj pocit, ale zdá sa, že priestor, ktorý venujú „hlásnym trúbam“ je podstatne väčší ako ten, ktorý má niečo dočinenia s konštruktívnou kritikou.

Jeden múdry človek raz povedal: „Keď spraviš zo seba obeť, uveria...“ Lúbivá, priam populistická rétorika samozvaných ochranárskych „fundamentalistov“ z mimovládok sa touto myšlienkou pravdepodobne nechala inšpirovať, nehovoriac o ich nezištnej ochote brániť vlastnými telami územia, ktoré vraj lesné hospodárstvo svojou činnosťou systematicky ničí. Zaujímavé, že celé toto ich martyrium je pravidelne sprevádzané hľadáčikmi televíznych kamier, presne tých, ktoré akosi pozabudli zachytávať situáciu v našich lesoch pred novembrom 2004. Už stáročia sa lesníci na Slovensku

starajú o jeho prírodné bohatstvo, ale tento fakt dnes nikoho nezaujíma. Keby však nerozumeli práci, ktorú robia, dávno by sme z tatranských štítov schádzali priamo do piesočných dún.

Les je živý organizmus, to si všetci veľmi dobre uvedomuje. Ten hospodársky sa však dá pripodobniť k záhrade, čo nie je všetkým až také jasné. Každá správna záhrada má svojho záhradníka, ktorý sa o ňu stará, chráni a opatruje, jednoducho žije s ňou a vie, čo potrebuje. Bojuje proti chorobám, ale neohrozuje pritom biologickú podstatu zeleniny, zbiera úrodu, ale opätovne sadi. Uvedomuje si totiž, že práve ona je jeho zdravím a oddychom zároveň. Preto, keď sa zo susednej lúky, ktorá je nechaná napospas osudu a proti ktorej dovtedy nikdy nič nemal, vo veľkom začne šíriť škodca ničiaci všetku jeho doterajšiu prácu, snaží sa zasiahnuť.

Ale prosím, keď chceme mať z našich horstiev holú pustatinu, nech sa páči! Zoberme si príklad z našich mučeníkov - sadnime si na drevenú stoličku, vložme nohy na drevený stôl a čakajme 100 rokov, tajne dufajúc, že táto naša rezignácia neohrozí mikroklimu vhodnú pre rast stromov, ktoré sú, čuduj sa svete, tiež z dreva! ■

Prečo mám rada les

prof. doc. Ing. Anna Šatanová, CSc.,
vysokoškolský pedagóg a folkloristka

Ja som vyrastala v lone nádhernej prírody na Podpoľaní v Korytárkach. Hory, lesy lúky, pastviny, zurčiacie potoky sú jej neoddeliteľnou súčasťou. Les bol pre nás deti opradený neobyčajnou tajupnosťou - tichom prerušovaným spevom vtákov, neopísateľnou vôňou, zurčaním potokov, šumom lístia, kukaním kukučky, sem tam sme zahliadli srnky, zajace, zbierali hriby a rôzne lesné plody.

Aj teraz, keď vstúpim do lesa, tento pocit sa mi znovu objaví, ale je umocnený veľkou pokorou a úctou nerušiť tento blahodárny pokoj, ale obdivovať túto krásu, neublížovať ale chrániť a vážiť si ju. Z tohto neopísateľného pocitu pokoja, poznania zákonitostí prírody, odborného a vedeckého poznania vzťahu lesy - drevo, ako aj z múdrosti našich predkov vyjadrených v ľudových piesňach, zvykoch, porekadlách a povestiach pramení môj veľký obdiv, láska a úcta k prírode a obzvlášť k lesoch a horám. ■

rozoznať, kto chce iba experimentovať s prírodou na úkor spoločnosti a kto využíva skúsenosti, vedomosti a profesionalitu na to, aby prírodu zachoval v takom stave, v akom ju v kultúrnej krajine na lesnom pôdnom fonde formovali generácie našich predchodcov - lesníkov ako sme my. Nech si trafené husi gágajú ďalej, kofko len chcú. Ak budeme všetci pokračovať po nastúpenej ceste systematickej práce s verejnosťou, bude ich počť čoraz menej. Až nakoniec zistia, že sa prekrikujú už len medzi sebou. ■

Trafené husi zagágali

Jozef MARKO

Keď sme zvažovali, či zverejniť informáciu o tom, že generálny riaditeľ š.p. LESY SR Jozef Mindáš získal koncom minulého roka ako člen prestížneho vedeckého tímu Nobelovu cenu za mier, ako reakciu na výzvu podpísanú 150timi slovenskými (aj) vedcami, boli sme si vedomí toho, že „trafené husi“ zagágajú. Ani jeden z tých, ktorí podpísali výzvu o tom, že treba zastaviť chemické postreky smrečín v Nízkych Tatrách, pretože sú životu nebezpečné, totiž nemá vedecké ocenenie takého rangu. Nič na tom nemení ani fakt, že tím špičkových vedcov, ktorého bol J. Mindáš súčasťou, mal vraj 2 500 členov. Keby mal aj 5 000, alebo 10 000, išlo o renomovaných špičkových odborníkov, ktorých OSN prizvala k práci v medzivládnom paneli. Ani pán Róbert Oružinský, ani pán Rastislav Jakuš, ktorí v diskusii na článok uverejnený v denníku SME a pán Oružinský navyše na svojom blogu na túto informáciu s aroganciou sebe vlastnou zareagovali, do tohto tímu,

ani tímu podobnej úrovne - pokiaľ je známe - nikdy prizvaní neboli. Prečo

sa potom cítia dehonestovaní, prečo ich uráža, že LESY SR zverejnili takúto zaujímavú informáciu?

Nuž preto, lebo racionálne rozmyšľajúci ľudia začínajú aj na základe takýchto informácií chápať, s kým majú tú česť na strane ortodoxných ochranárov, ktorí nie sú schopní prijať a akceptovať akékoľvek objektívne a nevyvrátiteľné argumenty o nevyhnutnosti, legálnosti a bezpečnosti použitia chemickej asanácie kalamitnej hmoty napadnutej lykožrútkami. Uvažujúci ľudia si začínajú uvedomovať, že na strane lesníkov prevažuje okrem profesionálnej zodpovednosti aj odborná úroveň, rešpektovaná v zahraničí. Inak by predsa nemohlo byť až 60 percent výmery lesných porastov na Slovensku certifikovaných nezávislými audítormi podľa medzinárodných kritérií prestížnych certifikačných schém! Toto si ešte veľká časť verejnosti neuvedomuje. Dokonca ani mnohí naši kolegovia lesníci nie sú si dostatočne vedomí toho, že sa majú čím obhájiť proti takým ľuďom, ako sú páni Jakuš a Oružinský.

Mediálne sa budeme naďalej snažiť neustále presviedčať verejnosť o tom, že lesníci to myslia s ochranou lesa a všetkých hodnôt, ktoré les pre spoločnosť znamená, maximálne vážne. Využijeme každú príležitosť, aby aj laici dokázali

Uveríte?

Nová pomôcka pre motocyklistov a cyklistov, ktorí chcú cestovať so svojim štvornohým miláčikom, sa zrodila v Japonsku. Tokijský kynológ Ušimi Sako cestuje so svojim miláčikom a šampiónom výstav, ktorý počúva na meno Cu-ki, v hustej tokijskej premávke bez problémov.

„Vymyslela a ušila to moja manželka. Vďaka tomuto výmyslu jazdím na mopede s Cu-kim na chrbte. Mne nezavadzia, jemu to neublíži a aspoň sa nenudí“, povedal na margo nosiča zvierat Ušimi Sako. Zabudol sa však „pochváliť“, že za používanie tejto pomôcky čelí obvineniam ochranárskych spolkov za údajné týranie zvierat.

K tragickej nehode, ku ktorej prispel uvedený vak na zvieratá, došlo prednedávnom na predmestí Osaky. Cyklista zle odhadol situáciu a do vaku si vložil 120 kg vážiace prasa. Pri zatrubení okoloidúceho kamióna sa prasa zľaklo, myklo sa a cyklistu prevrátilo do priekopy. Prasa bolo na mieste mŕtve, cyklista si rozbil lakeť, koleno, okuliare a discman. ■

Rubriku pripravuje: Ferko Tárjako

	meso v okrese Prachatic	materská škola (zastar.)	indický ženský odev	2. časť tajničky	kassiterit s prímesou tantalu
starší český herec (Václav)					
ovady, po česky					
taliaska herečka 4. časť tajničky					
Pomôcky: YR, DSL, vrš, Ajas, ainalit	ovlažia rosou	začiatok tajničky	Haupt-zollamt (skr.)	nená-ročné obilniny	kľukatí sa trením vtláč
odrádza					značka hliníka krídlo (odb.)
mechanizmy na rozvádzanie					americký vojak dospelý hmyz
masť (zastar.)					ílový nerast grécke písmeno
predložka (spolu)		ozn. lietadla Rumunska vlastnila		ženské meno koniec tajničky	stali sa veľmi starými
im Vormonat (skr.)			určitá obec v okrese Revúca		EČV Piešťan zuteká
syn kráľa Telamóna				slovenský vrch teologický (skr.)	
Pomôcky: Sirk, ovo-da, Voska, amarena	výkvet nehorľavý izolačný materiál				cit. odmietnutia motorové vozidlá
sladké sicílske víno					program. jazyk kód Jordánska
druhé EČV Žiliny		omietate (fud.) bolestný vzdych			
zlý duch			časť roka American Petroleum Institute		a podobne (skr.) veľká sova
domáce meno Estery				popevok EČV Levoče	nádoba na chytanie rýb (nár.) rím. 1005
zmeralo čas stopkami					uvádza do omylu
topím sa (kniž.)					varí sa

Horár Mišo filozofuje: 80% mozgu človeka tvorí kvapalina. U niektorých brzdozá...

Čo poradiť dievčatu? Neplač za chlapom, ktorý sa nechce s tebou oženiť! Takých nájdeš stovky!

Stretnú sa dva medvede. Prvý sa pýta:

- No ako dnes?
- Tak dnes som zožral dvoch hubárov.
- Ja jedného horára.
- Klameš! Dýchni!

Drevorubač Jano rúbal stromy pri rieke. Zrazu mu spadla do rieky seker. Nešťastný Jano sa rozplakal. Vtom sa mu zjavil Boh a pýta sa ho: - Čo tak nariekaš?

- Ach, pane, spadla mi do rieky seker, bez nej nedokážem užiť svoju rodinu.

- Človeče... - siahol Boh do vody, vytiahol zlatú sekeru a dokončil otázku - ...je to táto seker?

- Nie pane. - odpovedal pravdivo Jano. - A je to táto seker? - spýtal sa Boh, keď vytiahol zo vody striebornú sekeru.

- Nie pane. - odpovedal pravdivo Jano. - Je toto ona? - spýtal sa Boh a vytiahol zo vody železnú sekeru.

- Áno, pane! - potešil sa drevorubač Jano.

- Keď si taký čestný a pravdovravý, dám tie všetky tri sekery. - povedal Boh a odišiel.

Po nejakom čase sa drevorubač Jano prechádzal okolo rieky so svojou manželkou. Spadla mu do rieky a Jano začal nariekať. V tom sa opäť zjavil Boh a pýta sa ho:

- Čo tak nariekaš?

- Ach, pane, spadla mi do rieky manželka.

- Človeče... - siahol Boh do vody, vytiahol z nej Meg Ryanovú a dokončil otázku - ...je toto tvoja manželka?

- Áno, pane. - odvetil Jano.

- Klameš! nahneval sa Boh.

- Odpusť pane! - padol Jano na kolena - Keby som ti povedal „nie“ vytiahol by si z vody Jenifer Lopezovú a keby som aj tú odmietol, vytiahol by si moju ženu a nakoniec mi daroval všetky tri. Som chudobný muž, nedokázal by som sa postarať o tri ženy...

Poučenie: Ak muž klame, má na to dobrý a čestný dôvod a robí to pre blaho druhých!

Tajnička krížovky z letného dvojčísła Lesníka znie: „... stavce máš stuhnuté, vlasy a zuby nemáš a ešte ti aj oči vypadnú.“ Z úspešných lúštitelov sme tentokrát vyžrebovali **Beatu Kádekovú zo Senice**. Víťazke blahozeláme a posielame jej knihu Ludovíta Šurinu Les plný snov.

redakcia

Medaile z poľovníckych výstav I.

Jozef HERZ

Trofeje v šľachtických sídlach mali predovšetkým zberateľskú hodnotu. V 19. storočí sa začalo na trofeje pozeráť aj z chovateľského hľadiska. Trofeje sa začali hodnotiť najskôr vizuálne a až neskôr sa hodnotili podľa rôznych bodovacích metód.

Veľká výstava trofejí sa uskutočnila už v roku 1873 v rámci Svetovej výstavy vo Viedni. Na Slovensku sa prvá väčšia výstava konala v roku 1926 v Poprade. Už od začiatku posudzovania trofejí na výstavách sa najlepším udeľovali aj medaile.

Po roku 1945 sa prvá celoslovenská poľovnícka výstava uskutočnila v roku 1958 v Bratislave.

V roku 1965 sa konala v Brne prvá celoštátna poľovnícka výstava. Bolo roz-

hodnuté, že ďalšia sa uskutoční o päť rokov. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že sa v Budapešti v roku 1971 pripravovala Svetová výstava, aj celoštátna výstava bola presunutá na tento rok, nakoľko veľa trofejí z Československa bolo premiestnených na túto výstavu.

Ďalšia celoštátna výstava s medzinárodnou účasťou sa konala v roku 1976 v Českých Budějoviciach. Prvá československá poľovnícka výstava s medzinárodnou účasťou sa konala v roku 1980 v Nitre. Zlaté trofeje z tejto výstavy putovali priamo na Svetovú výstavu do bulharského Plovdivu.

Zo začiatku mali medaile kruhový tvar s dierkou alebo očkom na pripevnenie stužky, aby sa medaila mohla zavesiť na trofej. Už prvá medaila z roku 1958 bola atypická. Niektoré medaile mali obdĺžnikový tvar, kosoštvorcový tvar a pod. Medaila nemusí byť len z kovu. Vo Vilniuse v Litve udeľovali trofejiam medaile vypálené z hlíny. ■

Ing. Jozef Herz, PhD.

Medaile

hobby

Poľovnícky receptár

Stehno z diviaka na smotane

Suroviny (pre 4 osoby):

60 dkg stehna, 10 dkg zeleniny, 5 dkg cibule, ocot, soľ, čierne korenie, borievky, bobkový list, rasca, paprika, 5 dkg slaniny, 4 dkg masť, lyžica múky, 3 dl smotany, lyžica paradajkového pretlaku

Postup:

Odležané stehno z diviaka odbláňujeme, odstránime tuk a mäso dáme do hlbšej nádoby, zalejeme moridlom a necháme 3-4 dni v chlade, pričom ho denne obraciame.

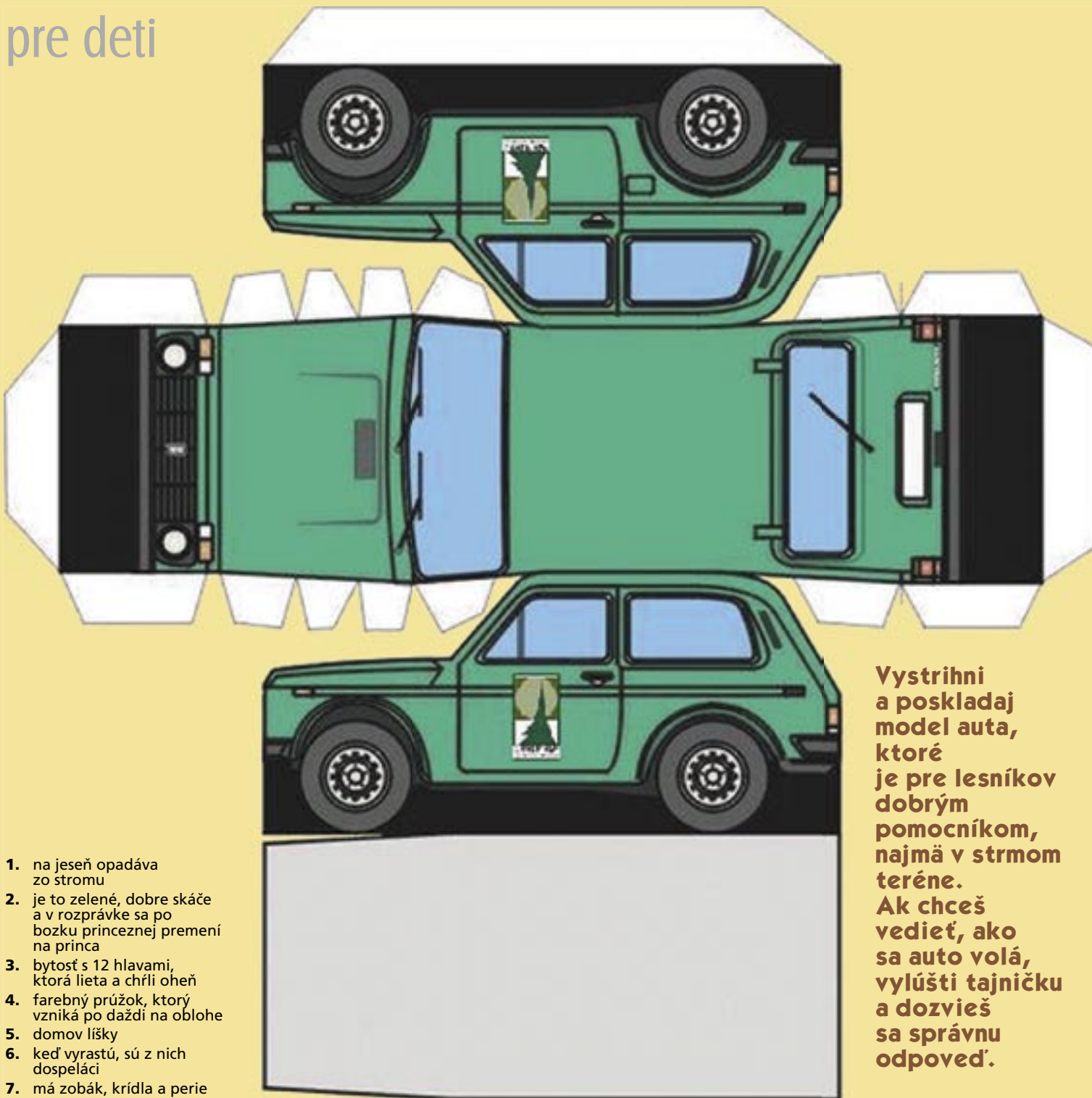
Mäso pred úpravou vyberieme z moridla, necháme ho odkvapkať a prešpikujeme slaninou pokrúpanou na rezančeky. Zvyšky slaniny preškvárimo, pridáme masť a kúsok pokrúpanej a do zlatista upraženej cibule. Na to vložíme pripravené mäso, pridáme k nemu zeleninu a moridlo a dusíme za stého podlievania moridlom. Keď je mäso mäkké, zalejeme ho smotanou, do ktorej zamiešame hladkú múku, paradajkový pretlak a spolu dobre povaríme. Mäso vyberieme, nakrájame rezne, omáčku precedíme, prelisujeme do nej zeleninu a pridáme trochu cukru, ktorý vopred karamelizujeme a rozvaríme s vodou. K mäsu podávame knedľu a naložené brusnice.

Moridlo: do 1/4 l vody dáme variť zeleninu (mrkvu, zeler, petržlen) pokrúpanú na kolieska, pokrúpanú cibuľu, asi 4-5 zrníček čierneho korenia, 2-3 borievky, malý kúsok bobkového listu, trochu papriky a rasce. Keď je zelenina mäkká, pridáme asi 1-1,3 dl octu a soľ. Mäso zalievame studeným moridlom.

Dobrá chuť! ■

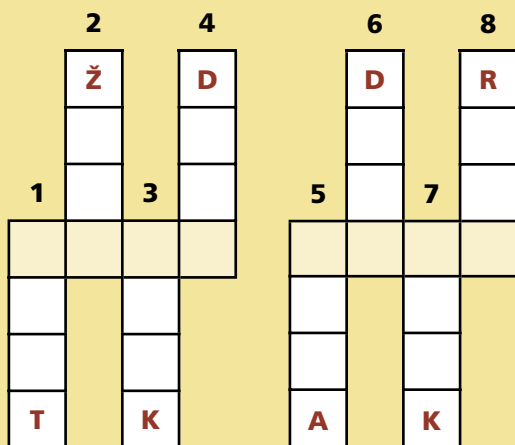

1. na jeseň opadáva zo stromu
2. je to zelené, dobre skáče a v rozprávke sa po bozku princeznej premení na princa
3. bytosť s 12 hlavami, ktorá lieta a chfíli oheň
4. farebný prúžok, ktorý vzniká po daždi na oblohe
5. domov líšky
6. keď vyrastú, sú z nich dospeláci
7. má zobák, krídla a perie
8. úlovok rybára

Vystrihni a poskladaj model auta, ktoré je pre lesníkov dobrým pomocníkom, najmä v strmom teréne. Ak chceš vedieť, ako sa auto volá, vylúšti tajničku a dozvieš sa správnu odpoveď.

Ahoj kamaráti, pošlite mi správnu odpoveď. Jedného riešiteľa odmením darčekom.

MOJA ADRESA:
 Veverička Ryška, LESY SR, Námestie SNP 8, 975 66 Banská Bystrica

Ahoj a dovidenia nabudúce!
 Vaša veverička **Ryška**

Životné jubileá

Kalendár podujatí

14. september

Otvorenie Lesníckeho cyklistického
náučného chodníka Sigord

OZ Prešov

20. september

Zvolenský múzejný „bazár“ 2008

Lesnícke a drevárske múzeum

25. september

Rýchlorastúce dreviny – jeden z obnoviteľných
zdrojov drevnej suroviny a energie

Odborný regionálny seminár

OZ Sobrance

30. september – 3. október

LIGNUMEXPO – Les 2008

Výstavisko Agrokomplex, Nitra

6. október

Koncert loveckej hudby

Kinosála kultúrneho domu v Liptovskom Hrádku

10. október

50. rokov zubrej zvernice

OZ Topoľčianky

20. – 24. október

Európsky týždeň lesov

SEPTEMBER 2008

50 rokov

Liszky Tibor, nar. 3. 9. 1958, vedúci LO,
LS Gabčíkovo – OZ Palárikovo

Ing. Globan Róbert,
nar. 22. 9. 1958, vedúci ES, ES Veľké
Uherce – OZ Prievidza

Ďuriš Rudolf, nar. 29. 9. 1958, vedúci
LO, LS Drietoma – OZ Trenčín

Šperková Anna, nar. 23. 9. 1958,
fakturant – OZ Beňuš

Lenhardtová Katarína,
nar. 23. 9. 1958, dispečer výroby,
Regionálne stredisko lesnej techniky
Banská Bystrica – OZLT Banská Bystrica

60 rokov

Šátek Dušan, nar. 2. 9. 1948, vedúci LO,
LS Bátorove Kosihy – OZ Palárikovo

Kaštan Ján, nar. 30. 9. 1948, vedúci LO,
LS Krám – OZ Čierny Balog

Milan Vladimír, nar. 23. 9. 1948,
manipulant, ES Medzibrod
– OZ Slovenská Ľupča

Odchod do starobného dôchodku

Melich Ján, nar. 14. 8. 1946,
manipulant, ES Piešťany – OZ Smolenice
Ing. Helena Turská

10. augusta sa osemdesiatky v dobrom zdraví dožil lesník, bývalý pedagóg Lesníckej fakulty vo Zvolene, folklorista a roduverný Hrochoťan

Prof. Ing. Milan KRIŽO, DrSc.

K početným zástupom gratulantov sa s úctou pripája

redakcia časopisu Lesník

64 Oslavy SNP v Pohronskom Bukovci

Eva ŠIPOŠOVÁ

VÝZNAMNÉ
LESNÍCKE
MIESTO

Slávnostným odhalením pamätnej tabule slovenských generálov Jána Goliana a Rudolfa Viesta začali v posledný augustový piatok oslavy 64. výročia SNP v Pohronskom Bukovci. Obec počas druhej svetovej vojny figurovala ako významné centrum partizánskeho odboja. Pamiatku zosnulých bojovníkov si prišli uctiť pamätníci, ale aj široká verejnosť. Slávnostného ceremoniálu sa zúčastnil aj predseda NR SR Pavol Paška, poslanec NR SR Milan Urbáni a vojenský pridelenci Ukrajiny a Ruskej federácie. Medzi pozvanými nechýbali ani zástupcovia štátneho podniku LESY SR, ktorý v spolupráci s obcou Pohronský Bukovec v roku 2007 zrekonštruoval partizánsku základňu v lokalite Matúšová a zaradil ju do databázy významných lesníckych miest. V roku 2008 pribudol v areáli partizánskej základne zrekonštruovaný bunker pre mužstvo.

